

Yıl: 1 Sayı: 7
10 Haziran 1990
2000 TL (KDV dahil)

B. Almanya	3.00 DM	Belçika	60.00 bfr
İngiltere	1.00 £	Danimarka	10.00 dkr
ABD	2.00 \$	İsveç	10.00 skr
Fransa	10.00 fr	Norveç	10.00 nkr
İsviçre	2.50 sfr	Avustralya	2.50 \$
Hollanda	3.50 hfl	Avusturya	20.00 S

Halk Gerçeği

Haftalık siyasi gazete

Kerboran'da direniş

- SS Kararnamesi'ni ve cezaevlerindeki durumu protesto için hükümet konağı önünde toplanan kadınlara askerlerin laf atmasıyla başlayan olaylar yer yer devam ediyor
- Olaylara karışıkları gerekçesi ile gözaltına alınan kadınlardan 11'i çıkarıldıkları mahkemece tutuklandı. 15 kişi serbest bırakıldı.
- Kadınlara Mardin Jandarma Alayı'nda çırılçıplak soyularak işkence yapılması halkta büyük tepki yarattı
- Kadınlarının ve çocuklarının duruşmasını izlemek için Midyat'a giden Kerboranlılar (Dargeçitliler) mahkeme salonuna sokulmadılar. Asker ve polislerce kordon altına alınan 200 kişi zorla ilçe dışına çıkarıldı
- Kerboran olaylarına damgasını vuran kadınlar ve çocuklar oldu

Haberleri sayfa 8 ve 9'da

Kerboranlı kadınlar işkenceyle yıldırılamayacaklarını kanıtladılar

Seçimler ve ANAP...

Yıldırım Akbulut

- 3 Haziran 1990 Pazar günü, 51 beldede yapılan yerel seçimde, 29 belediye başkanlığını kazanan ANAP'ın, ayranı kabardı
- Şantaj, hile, tehditle yerel seçimi kazanan ANAP, erken seçimi gündemine almış olan muhalefet karşısında gövde gösterisi yaptı

Haberleri sayfa 3'te

Asgari ücret 1 milyon olsun

- Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nda danışıklı döğüş sürüyor
- Türk-İş kendisini naza çekse de komisyon toplantılarına katılmaktan geri durmuyor
- Komisyon, asgari ücret tespitinde son 10 yıldaki kayıpların telafisi konusuna hiç yaklaşmıyor
- Asgari ücretin, patronların ve devletin bir sadakası olmaktan çıkarılması gerekli...
- Günümüz koşullarında asgari ücretin gerçekçi bir şekilde hesaplanması durumunda karşımıza 1 milyon 200 bin lira gibi bir rakam çıkıyor
- Asgari ücretin vergi dışı bırakılması, daha geniş kitleleri konuya duyarlı hale getirecek, daha aktif olmalarını sağlayacaktır
- Asgari ücretin belirlenmesindeki temel kıstas, 2 çocuklu bir ailenin geçimini sağlayacak harcamalar olmalıdır

Haberleri sayfa 5'te

Gorbaçov'a Bush desteği sürüyor...

- Beklenen zirve, 30 Mayıs 3 Haziran tarihleri arasında gerçekleşti. Zirve'de kimyasal silahlar da dahil birçok konuda anlaşmaya varıldı
- Geçici bir süre için NATO'ya üye olmayı da öneren Gorbaçov, zirveden sonra Güney Kore Devlet Başkanı Woo ile görüşerek, bu ülkeyi resmen tanıdı

Haberleri sayfa 3'te

Ortadoğu: Varolmanın dayanılmaz dengesi...

- Uluslararası alanda yaşanan son gelişmeler, dünyanın bu en hassas bölgesinde de etkilerini gösteriyor
- Irak, Ortadoğu'nun süper gücü olma çabasıyla, askeri prestijini de kullanarak, oluşacak yeni dengenin odağı olmayı hedefliyor
- Mısır, hem Filistin'i, hem İsrail'i idare ederek Arap dünyasının liderliğine soyunmuş durumda bulunuyor

Haberleri sayfa 14'te

Küba ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesi tarihi

- Amerikan emperyalizmine ve yerli ortağı Batista Diktatörlüğü'ne karşı savaşmak için Küba dağlarına çıkan gerillalar Fidel Castro ve Che Guevara'nın önderliğinde silahlı mücadeleyi başlattı
- "Fidel de İçlerinde" 1956'nın Kasım'ında Granma gemisinden Küba kıyılarına çıkan 82 gerilla 1959'un Ocak'ında binlere ulaşarak yıktılar Bastista'nın zulmünü ve ABD emperyalizmini

Haberleri sayfa 10'da

Ağrı eteklerindeki ateş

- Kürtler, Cumhuriyet tarihi boyunca tam 17 kez ayaklandılar. 1924 yılındaki Nasturi ayaklanmasından 1938 Dersim ayaklanmasına dek adeta bir iç savaşın yaşandığı Kürdistan'daki en kitlesel başkaldırı 1930 yılında oldu...
- 19-20 Haziran 1930 gecesi İran sınırından Türkiye'ye giren 110 Kürt atlısı Ağrı ayaklanmasını başlattı. TC yöneticilerinin "bitti - bitiyor" iyimserliğine rağmen ayaklanma sürekli büyüyüp genişleyerek üç buçuk ay devam etti...
- Kamuoyuna ilk resmi açıklamayı yapan Birinci Umumi Müfettiş İbrahim Tâli, "Bu vak'ada beş köy halkının eşkiyaya yardım ettiği anlaşıldı. Eşkiyaya yardım edenlerin en şiddetli bir suretle cezalandırılacakları şüphesizdir" diyordu...

Haberleri sayfa 15'te

Yıldız öğrencileri tahliye edildi

Haberleri sayfa 7'te

413 protesto edildi...

"SS Kararnamesi'ni, Kürt ulusu üzerindeki ırkçı-faşist zulmü, işkenceleri, zamları, baskı ve zorbalıkları kınamak için" yaklaşık yüz kişilik bir grup, kor-san gösteri düzenledi. İstanbul-Eminönü'nde 2 Haziran günü yapılan gösteride, "Kürdistan'da faşist baskılara son" gibi sloganlar atıldı. Göstericilerin attıkları TKP/ML HAREKETİ, TKİH, TDKİH imzalı pullarda grev, boykot, direniş ve gösteri çağrıları yapıyordu. Gösteri sonunda gözaltına alınan olmadı.

Düşüncelere duvar: Irk mülazası

Ismail SAFTER

Yıkılan duvarları görmeden hareket eden duvarcı ustaları, hiç vakit geçirmeden, insanların beyinlerine ırk mülazasıyla duvarları yükseltmekte gecikmiyorlar.

Irk mülazası, faşist '82 Anayasası'nın niteliğini en iyi bir şekilde ortaya koymaktadır. Nitekim, pratikte 413 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile başlayan daha şiddetli bir saldırının senaryoları, 424 ile yeniden rötuş edilmiştir. Bu kararname, bir avuç işbirlikçi hahın sözcüsü ANAP'ın ve faşizmin suç ortaklığını kabul eden sözcü burjuva muhalefetin, ırk mülazasıyla Kürt gerçeğinin toptan inkarının bir göstergesi değil midir? Baylar, buna cevap verin. Topunuzla, tüfeğinizle, Amerika'dan getirdiğiniz özel savaş helikopterinizle, koruculuk sistemi adı altında geliştirdiğiniz millis cinayet çetelerinizle, özel tim adı altında kelle başına ödül verdiğiniz kelle avcılarınızla, savcılarınız, hakimlerinizle, ultra süper valinizle ne yapıyorsunuz acaba? Bütün bu araçlar, gereçler, insanlar, orada tatil yapmıyor herhalde? Tatil niyetiyle de oraya gitmemiş olsalar gerek.

Baylar, komik olmayın. Yeterince komik ve yüzsüzünüz. Kendinizi Kaf dağındaki dev zannetmeyin. Kulaklarınızın zarını yırtarak yükselen ses, haklılığın tarihten alan ve kavganın ateşinde yoğrulmuş bir sestir. Gerçekliğini yakıcı olarak duyurma yolunda daha da ilerlemektedir. Gerçeklerin ne kadar devrimci olduğunu şimdi daha iyi kavriyoruz. Anlaşıyor ki, rahatsız olan bir avuç memleket düşmanı, hiçbir iğrençlikten geri durmayarak, bu gerçekliği yok etmeye çalışıyor.

Nafile baylar. Beyhude girişimleriniz sonuçsuz kalacak. Irk mülazasıyla susturmaya çalıştığınız insanlar, kimin ırk mülazasıyla ne yaptığını çok iyi biliyorlar. Yıllarca, faşizmin işkencehanelerinde insanların beyinlerine işlenmeye çalışılan şeylerin ne olduğunu ama hiç mi hiç bilmiyor değiller. Örnek mi?

Diyarbakır zindanlarının namılı baş işkencecisi, ve PKK tarafından öldürüldüğünde TC devletinin yas tutmak zorunda kaldığı Yüzbaşı Esat Oktay Yıldırım, bir 10 Kasım'da, tutsaklar arasındaki direniş kırmak için tutsak önderlerine mikrofondaki zorla şunları söylettiriyordu: "Sizlerin çok iyi tanıdığı birkaç arkadaşımızın söyleyecekləri çok önemli şeyler var. Sizlere Gençliğe Hitabe'yi, Andımız, Türklerin Tarihini ve birkaç şiir okuyacaklar" (Dörtlerin Gecesi, S. 125).

Bir diğeri: Tutsaklara 52 mart ve "Atatürk İlike ve İnkılapları"ni beyinlere kazımada görevlendirilmiş Esat Oktay'ın polit partilicisi gardiyan, tutsaklara emrediyordu, "Bak oğlum, layana kadar üç boş yer kalmayacak. Her taraf Türk bayrakları ve Atatürk posterleriyle süslenmiş olacak. Şayet bir karış boş yer bulursam, s.....m ona göre." (Dörtlerin Gecesi, S. 114)

Örnekleri çoğaltmak mümkün. Şimdi, bunlar ırk mülazasıyla propaganda ve işkence olmuyor, değil mi? Fatih'in torunları olarak, ya Allah diyerekten yeni çağa uygun, elde son model silahlarla çıkartma yaptığınız ülke insanlarının çığlığını duymak, onlara destek olmak ırk mülazası oluyor, değil mi? "Adı Yasaklanan Ülke"nin yeraltı ve yerüstü kaynaklarının sömürülmesine karşı durmak, ırk mülazası oluyor da, Türkçe okuma yazma bilmeyen insanları mahkemelerde süründürmek, "Türkçe konuş, konuş, çok çok konuş" demek ırk mülazası olmuyor, değil mi?

Gerçekte, bugün ırk mülazasıyla propaganda yapan sizsiniz. Ama zannetmeyin ki, kimse bunun farkında değil. Bu konuda, sorumluluğunun bilincinde olan duyarlı herkes, tepkisini dile getirecektir. Bu kaçınılmaz. Öyleyse, buyrun salın savcılarımızı pesimize...

(Not: Gazetemizin, 5. sayısı, "Türkiye Halklarına" başlıklı yazıdan dolayı ve 6. sayısı da "Sözümüz Anlayana" ile "Merhaba" başlıklı yazılardan dolayı, ırk mülazasıyla, milli duyguları zayıflatıcı veya bir kısmını veya toptan kaldırmak için bölücülük propagandası yapmak gerekçesiyle İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcılığı tarafından toplatılmıştır.)

MESS Başkanvekili Karakoyunlu:

"1990 hırçın bir yıl olacak"

● MESS Başkanvekili Erdoğan Karakoyunlu, işçi sınıfının 1989 bahar eylemlerinden patronların ders aldıklarını belirterek, "1990 yılı sözleşmelerinde işi sıkı tutmalıyız" dedi.

MESS (Madeni Eşya Sanayicileri Sendikası) Başkanvekili Erdoğan Karakoyunlu, "1990 yılı toplu sözleşmelerinin son derece kavgalı geçeceğini" söyledi. MESS Başkanvekili Erdoğan Karakoyunlu, 2 Haziran günü İstanbul Kuruluşları'deki Mülkiyeliler Lokali'nde, "Toplu Sözleşmelerle İlgili Son Gelişmeler" konulu konferansında, "1990 yılı grevlerle geçecek ve hırçın bir yıl olacak" dedi.

MESS Başkanvekili Karakoyunlu, konferansın konusunu şu ana başlıklar altında topladı:

1) 1990 öncesi imzalanan toplu sözleşmeler '90 sonrasına ne bıraktı?

2) 1990 yılında müzakeresi yapılacak olan toplu sözleşmeleri işveren sendikaları nasıl değerlendiriyor?

3) Türkiye'deki ücret dengesindeki çarpıklıklar nelerdir?

4) İşveren sendikaları işçi ücretlerine nasıl bakmaktadır?

1989'da yaşanan grevlerin çok uzun sürdüğünden yakınan Karakoyunlu, özellikle Demir Çe-

lik'teki grevle sonuçlanan toplu sözleşmeye dikkati çekerek, bu kurumun Türkiye'nin en verimsiz kuruluşlarından birisi olduğunu vurguladı. Karakoyunlu, kendi yaptığı tüdcü göre, "Demir Çelik İşletmeleri'nin 1989 yılını 287 milyar lira zararla kapattığını, 1 trilyon lira da banka borcu bulunduğunu, bunun 1990'da daha da artacağını ve kaldıramayacağı bir sözleşme imzaladığını" söyledi.

1990 yılı toplu sözleşmelerinin ne olacağı konusundaki tahminini ise Karakoyunlu şöyle yaptı:

"1990 toplu sözleşmeleri son derece kavgalı geçecek ve yaygın grevlerle dolu olacak." Bunun nedeni ise Karakoyunlu şurada görüyordu:

"Bazı sendikalar ve sendikacılar toplu sözleşme taslağını hazırlarken işçilere anket doldurarak, gerek acele gerekse idari konulardaki taleplerinin ne olduğunu tespit ediyor. İşçiler anketlerde tabii ki en yüksek rakamları işaretliyor. Bu sakıncalıdır. Çünkü işçilerin isteklerinin verilmesinin imkanı yoktur. Bu durumda

sendika da güç durumda kalıyor."

Karakoyunlu, bununla son yıllarda, özellikle toplu sözleşmede sendika tabanının söz ve karar sahibi olması ilkesinin hayata geçirilmeye başlamasından patronların duyduğu rahatsızlığı dile getiriyordu.

1990 toplu sözleşmelerinden patronların beklentisinin sık sık altını çizen Karakoyunlu'nun, "1990 yılı grevlerle geçecek, hırçın bir yıl olacak" sözleri dikkati çekti...

MESS Başkanvekili Karakoyunlu, patronların işçi sınıfının 1989 bahar eylemlerinden çıkardıkları dersleri olduğunu da vurgulayarak, "1990 sözleşmelerinde işi sıkı tutmalıyız" dedi...

Jandarma'da işkence

(Halk Gerçeği - MERSİN) Güneykent Çam Sokak'ta oturan Hüseyin Çetin adlı şahıs, 20 Mayıs 1990 günü üç akrabasıyla birlikte jandarma tarafından karakola götürüldü. Sabaha kadar kolları zincirle duvara asılı şekilde bekletildiklerini ve sabahleyin hiç bir söylenmeden salıverildiklerini belirten Hüseyin Çetin şöyle dedi: "Bütün bunlara Jandarma Karakol Komutanı Kıdemli Başçavuş Fatih Genç tarafından maruz bırakıldık ve "merak etmeyin sizi yine alacağız" diyerek tehdit edildik. Bu olaydan 5 gün sonra jandarmalar tarafından tekrar evimize basıldı ve oğlum Cafer Topçu Çetin alay komutanlığına götürüldü. Burada kendisini, iki ay kadar önce 600 bin lirası gasbedilen bakkal soyma olayını kabul etmeye zorlandılar."

Yapılan yüzleştirmede bakkalın "bu değildir" demesine rağmen, baskı ve işkence ile kabul ettirilmiştir, diyor Hüseyin Çetin, "Benim oğlum 14 yaşındadır. Bu olayı yapması mümkün değildir. 1979'da öldürülen kardeşim Pazarcık TKIP başkanıydı. Kardeşimin ölüm yıl dönümünde, oğlumun ve bizim jandarma tarafından taciz edilmemiz bir komplodur. Oğlum daha yeni ameliyat olmuştur. Sürekli tedavi yapılması gerekmektedir.

Bu durumu karakol yetkililerine aktarıldığında olmadık küfür ve hakarete maruz kaldım. Bizim herhangi bir yasa dışı faaliyetimiz olmaz. Oğlumun gasp olayını yapması mümkün değildir. Yapmış olsa bile 14 yaşındaki bir çocuk için bu suç olmaz, suç olsa olsa bizleri aç bırak ve bu haksız baskıları bizim gibi insanlara reva gören düzenindir" dedi.

Öğretmen Sendikası!

Birçok engellerle karşılaştıktan sonra, kurulması tamamlanan "Eğitim İşkolu Kamu Görevlileri Sendikası" yöneticileri, DYP Genel Başkanı Süleyman Demirel'i ziyaret ettiler.

Demirel, "Bir delik bulmuşsunuz, oradan girin bakalım" diyerek, sendika yöneticilerine hitaben yaptığı konuşmasında, "1982 Anayasası'nda, kamu çalışanları sendika kuramaz diye bir hüküm yok. Kuramaz" demeyince siz de kurabilir anlamını çıkarılmışsınız.

Sonuç ne olacak ben de merak ediyorum. Eğer istenmiyor ise, delik bırakılmaydı. Hakkın suistimali endişesiyle hakları ortadan kaldırmak suçtur. Yani muhtemel suç olmaz" dedi.

Demirel, daha sonra iktidara geldiklerinde, anayasada değişiklik yapacaklarını, İLO'da ne varsa hepsini getireceklerini de belirtti.

Lütfü Can'ların canı ne kadar ucuz!..

İşçilerimizi daha çok sömürebilmek için, çalışma koşullarında yeterli önlemleri almayan patronlar, her yıl yüzlerce işçinin ölümüne ya da sakat kalmasına neden oluyor.

Son günlerde işçi sağlığının ve iş güvenliğinin hiçe sayıldığı bir olaya tanık olduk.

Bu kez ortaya çıkardığımız olay İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na bağlı Sağlık İşleri Müdürlüğü işyerinde yaşandı. İstanbul halkının sağlığı için çalışırken kendi sağlığını yitiren Belediye sağlık emekçilerinden "Bulaşıcı Hastalıklarla Mücadele" işçisi Lütfü Can bir ay aşkın bir süredir Kartal Meslek Hastalıkları Hastanesi'nde "organik fosfor zehirlenmesi"nden yatıyor.

Sağlık emekçilerinin bu sorunlarının üzerine gidilip, çözülmedikçe, diğer çalışan işçileri de Lütfü Can'ın akıbeti bekliyor.

"Organik fosfor zehirlenmesi"nden Kartal Meslek Hastalıkları Hastanesi'nde yalınmakta olan Lütfü Can'ın biriminden işçi temsilcisi Gülizar Şehit gazetemize bu konuda şunları söyledi: "Yıllardır bulaşıcı hastalıklara neden olan stivrisinek ve haşerelele mücadele işinde çalışan arkadaşlarımız için gerekli önlemlerinin alınmasını, sağlık taramasının yapılmasını işverenlerden istedik. Ama hep sonuçsuz kaldı. Görevine yeni başlayan Dr. Mustafa Süllü bu alanda çalışan işçi arkadaşlarımızın sağlık taramasını yaptırdı. Tahliller Kartal Meslek Hastalıkları Hastanesi'nde yapıldı. İşçi arkadaşlarımızın üçünde yüksek oranda 'organik fosfor' bulunduğu saptandı. Kısa bir süre sonra aynı gruptan Lütfü Can arkadaşımız hastaneye kaldırıldı. 1 ay aşkın bir süredir de yatıyor. Tahlillerin yapılması iyi bir başlangıç oldu, görevin gereği yaptığım araştırmada şu bilgileri edindim: Arkadaşımızda çalışırken kullandığı ilaçlardan organik fosfor zehirlenmesi olmuş. Bir süre daha ihmal edilseydi, böbrek yetmezliğinden ölebilirdi. Ayrıca karaciğerin de bundan etkilenmesi söz konusu. Tedavisinden sonra hastanın

● Belediyenin "Bulaşıcı Hastalıklarla Mücadele" biriminde çalışan işçiler sürekli "organik fosfor zehirlenmesi" tehdidi altındalar.

● Lütfü Can bunlardan biri... Meslek Hastalıkları Hastanesi'nde iyileşeceği günü bekliyor...

tekrar aynı işe iade edilmemesi gerekir. Bir an önce önlemlerin alınması gerekir. Son imzaladığımız toplu sözleşmelerle belediye işçilerinin almış olduğu ücreti ayyuka çıkararak firmalar koparan günlük basın, işçilerin bu parayı hangi şartlar altında kazandığını araştırırsa, daha gerçekçi davranmış olur."

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı Bulaşıcı Hastalıklarla Mücadele, Kuduza Mücadele, Çöp Toplama, Hayvanat Bahçeleri, Park ve Bahçeler gibi birimlerde mikropla içiçe yaşayarak zehirlenme ve hastalanma tehdidi altında bulunan işçilerin toplamı ise 6 ile 7 bin dolayında.

Lütfü Can 25 yıllık belediye işçisi. Sinek ilaçlaması sırasında takmak için, önce işverenlerden maske istemişler, ama ilgisiz kalmış. Bu organik fosfor zehirlenmesinin ilk başta hiçbir arazi görülüyor. Ancak tahlil yapıldıktan sonra ortaya çıkıyor... Lütfü Can iyileşecek, ama Lütfü Can'lara ne olacak?...

Halk Gerçeği Haftalık siyasi gazete	İmce Basın Yayın Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti. adına sahibi İsmet ATEŞ	İşçi-Sendika Servisi: Yıldırım BILGEN Gençlik Servisi: Gürkan ÇİLESİZ Ekonomi Servisi: Zeki ALBAYRAK Dış Haberler Servisi: Hüseyin AYKOL İnsan Hakları Servisi: Nursel EREN	Hukuk danışmanları: Av. Ahmet AKSÜT Av. Ercan KANER Av. Eren KESKİN Av. İ. SİNEMİLLİOĞLU Av. İsmail ARSLAN Av. İsmet ATEŞ Av. Osman ERGİN Av. Serhat BUCAK Av. Zübeyir AYDAR	Temsilcilikler: Denizli: Müşerref UYSAL İzmir: Sezai CANDAN Kırıkkale: İsmail H. GÜLER - Hasan ÖZDEMİR Mersin: Remzi ERKUT - Mustafa ERCAN Samsun: Ali KAVURGACI Trabzon: Cavit KUTANIS Diyarbakır: Mehmet ÖNDER - Kenan AZIZOĞLU Urfa: Adnan GÖKÇE Köln: Ethem ÇAPAROĞULLARI
	Sorumlu Yazı İşleri Müdürü İsmail SAFTER	Teknik hazırlık: Diz Basın Yayın Tel: 522 19 85 Basım: İlcak Tesisleri Genel dağıtım: Hürriyet Holding A.Ş.	Yönetim yeri: Başmüshaf Sok. Cemilbey İşhanı No:14/2 34410 Çağaloğlu-İstanbul Tel.:513 34 32 - 513 34 33	Tel: 36-120716 Tel: 031-39035 Tel: 8767-2853 Tel: 0221-7002336

Seçimler ANAP'ı kurtaramayacak!..

ANAP,51 beldede yapılan belediye seçimlerinde, 29 belediye başkanlığını kazandı. ANAP'lılar, kazandıkları mini "zaferi" halay çekerek kullandılar.

77 bin 155 seçmenin kayıtlı olduğu bir ilçe ve 50 beldede yapılan belediye başkanlığı-seçiminde-ANAP'ın 29 belediye başkanlığı kazanmasına rağmen, SHP'nin 11, DYP'nin 5, RP'nin 4, MÇP'nin de 1 belediye başkanlığını kazandığı gözlemlendi. Sayımı tamamlanan 65 bin oyun yüzde 37,6'sını ANAP alırken, yüzde 24'ünü SHP, yüzde 20,6'sını da DYP

aldı. Başbakan Akbulut yaptığı basın açıklamasında, ANAP'ın oyların yüzde 37,6'sını alarak güven tazelediğini düşünerek şöyle dedi: "ANAP Türkiye'nin en güçlü partisidir. Milletten desteği giderek artmaktadır."

Ayrıca, 26 Mart seçimlerine vurgu yapan Akbulut, 26 Mart seçimlerini uyarı telakki ederek, ANAP'ın içindeki hataları telafi ettiklerini ve böylece milletten ANAP'a yönelik desteğinin arttığını, sonuçtan memnun olduğunu söyledi.

Muhalefet partileri ise, ANAP'ın kazandığı bu "zafer" karşısında moralinin iyi olduğunu belirterek, ANAP'ın istediği yerlerde seçime gidildiğini ve yeni ilçe olmuş olan 51 beldede halkla oy pazarlığı yapıldığını vurguladılar. ANAP'ın halka "Tamam belediye oldunuz. Fakat bana oy vermezseniz hizmet yapmam" diyerek, kendisini zorla seçtiğini, şantaj, tehdit ve baskı yollarına başvurarak belediye başkanlıklarını kazandığını belirterek, atılan zafer çiğliklerinin asparagas olduğunu ifade ettiler.

Mersin'de tutuklamalar sürüyor...

Mersin'de mayıs ayından itibaren başlayan tutuklamalar devam ediyor. Mersin'in kenar semtlerinde, özellikle Kürtlerin oturduğu mahallelerde 1. Şube'ye mensup polisler adeta terör estiriyor. Hiçbir gerekçe göstermeden insanlar evlerinden, işyerlerinden ve sokaklardan alınarak gözetime alınarak tutuluyor. Çeşitli işkenceler uygulanarak, senaryo örgütleri oluşturularak, bu örgütlerin üyeleri olmalarını kabul etmeye zorlanıyorlar. Kimine ajanlık ve muhbirlik öneriliyor. Kimine de, "Siz Mersin'e neden geldiniz? Memleketinize dönün!" diye yıldırma politikası uygulanıyor.

Gözetim altına alınan insanların aileleri tüm başvurularına rağmen ne çocuklarına ulaşabiliyor ne de akrabelerinden bir haber alabiliyorlar. Başvurdukları İHD ve SHP yetkililerinin Valilik ve Emniyet Müdürlüklerine müracaatları bile cevapsız bırakılıyor. Güntübirlik yaşanan gözaltı ve tutuklamalar Mersin'de tam bir terör havası yaşıyor. Gözaltına alınan

Ahmet Gündoğdu'nun annesi **Makbule Gündoğdu**, "Oğlum Ahmet 24 Mayıs 1990 Perşembe günü gece saat 3.00 sularında gerekçe gösterilmeden evden alındı. Bugüne değin yaptığım tüm başvurulara rağmen oğlumdan bir haber alamadım. Endişeliyim" demektedir.

20 Mayıs 1990 Pazar günü gece saat 24.00 sularında evinden alınan **Emek Dünya'sı muhabiri Erhan Palabıyık**'in kardeşi **Adem Palabıyık**, "Abim hiç bir gerekçe gösterilmeden 1. Şube ekiplerince gözetim altına alındı. Evimizde yaptıkları aramada suç teşkil edecek hiçbir şey bulamadıkları halde götürdüler. 1. Şube'de gözetimde tutulduğu 6 gün boyunca işkencelere tabi tutuldu. Savcılığa çıkarıldığına işkencede bir kolu kırılmıştı. Rapor için adli tabibe bile götürülmedi. Olanlara bir anlam veremiyorum. Kardeşim ne yaptı da kolunun kırılması kadar ağır işkencelere maruz kaldı" dedi.

12 Mayıs günü saat 9.00 sıralarında

da çalıştığı işyerinden alınan **Zeynel Abidin Göçer**'in annesi **Emine Göçer**, "Oğlum polislerle birlikte saat 10.30 civarında eve gelerek arama yaptılar. Aramada ailemize ait fotoğraf albümü ile yasal olarak satılan birkaç haftalık dergi alınarak götürülmüştür. Oğlum bir suç işlemiş değildir. Dolayısıyla tutuklanmasını gerektiren bir şey yoktur. Oğluma gözetim altında işkenceler yapıldığına dair haberler alıyorum. Başvurularımıza rağmen durumları ile ilgili bir haber alamıyoruz. Çocuklarımızı doğurup büyütüyoruz, polis alıp götürsün diye mi? İşkence yapısın diye mi?" dedi.

İHD Yönetim Kurulu Üyesi **İrfan Tepeşan**'ın gördüğü işkencelerde çenesi kırıldı. **Kemalettin Güler**, **Mehmet Yılmaz** ve **Cafer Topçu Çetin** ile henüz isimlerini öğrenemediğimiz onlarca kişi bu tutuklamalardan nasiblerini aldı; kimisi ise halen gözetim altında sorguya tabi tutulmaktadır.

BTDK için dava açıldı...

BTDK tarafından düzenlenen "Demokrasi ve Sosyalizm" konulu salon toplantılarından, 25.2.'90'daki "Proleter Enternasyonalizmi" konusundaki toplantının 3 konuşmacısına dava açıldı. İstanbul DGM'si tarafından toplantıdaki konuşmacılardan **Emek dergisi sözcüsü Mehmet Emin Sert**, **Hedef-İktidar Yolu** dergileri sözcüsü **Mehmet Toruş** ve **İşçi Sözü** dergisi temsilcisi **Orhan Dilber'e** dava açıldı.

Konuşmacıların toplantıdaki konuşmalarında "İrk Mülahazası ile Bölücülük Propagandası Yapmak" iddiası ile 5 ila 10 yıl arası hapisle cezalandırılmaları isteniyor.

Birlik Tartışmaları Düzenleme Kurulu (BTDK) tarafından "Demokrasi ve Sosyalizm" başlıklı, çeşitli konularda tartışma toplantıları düzenlendiği bilinmektedir. Bu toplantılardan 25

Şubat 1990 günü Beşiktaş Anıl Düğün Salonu'nda yapılan "Proleter Enternasyonalizmi" konulu olan toplantısına ilişkin olarak, İstanbul DGM hükümet komiseri izlenen raporu ve bant çözümlerine dayanarak toplantıdaki üç konuşmacı hakkında dava açmıştır.

Emek dergisi adına konuşan **Mehmet Emin Sert**'in konuşması ile ilgili olarak TCK 142/1 ve 3. maddeleri gereği "Komünizm propagandası ve bölücülük propagandası" suçlaması ile toplam 10 ila 20 yıl arası ceza istenmektedir.

Hedef ve İktidar Yolu dergileri adına konuşan **Mehmet Toruş** ile **İşçi Sözü** dergisi adına konuşan **Orhan Dilber** hakkında ise "Bölücülük propagandası" yaptıkları iddiası ile 142/3. madde gereği 5 ila 10 yıl arası hapis ceza istenmektedir.

Komünistlerin tecellisi

İçişleri Bakanlığı'na kuruluş dilekçesini veren, Türkiye Birleşik Komünist Partisi (TBKP) tüzel kişiliğine kavuştu.

Türk filmlerini andıran bir tabloyla, sonunda sevdiğine kavuşan TBKP'liler, genel merkezlerine, "bezden yapılmış" tabelalarını ve Türk bayrağını asarak "demokrasi" havasına kapılmış bir şekilde sevinçlerini dile getiriyorlardı.

TBKP Genel Başkanı **Nihat Sargın** ve Genel Sekreteri **Haydar Kutlu**, "Duyguluymuz, mutluyuz ve gelecek için umutluyuz. Önümüzde daha çok engeller var ama, bunları aştığımız gibi, onları da aşacağız" dediler.

Yapıkları basın toplantısında ise TBKP'nin yasallaştığına vurgu yapılarak, "TBKP yasallaştırıldı. Şimdi artık, 141-142 yasa dışıdır. Toplumun geniş kesimleri bu maddelerin kaldırılması doğrultusunda irade beyanında bulunmuştur" diyerek, hâlâ bu maddelerden dolayı, cezaevlerinde yatan insanların, özgürlükleri için açlık grevleri yaptıklarını ve hükümetin, bu konuda çözüm üretmediğini dile getirdiler.

Öte yandan SHP'den ihraç edilen ya da istifa eden parlamenterlerin kurucu üye olduğu Halkın Emek Partisi de kuruluş dilekçesini İçişleri Bakanlığı'na verdi. HEP'in başkanlığına **Abdullah Baştürk**'ün getirilmesi beklenirken, **Fehmi Işıklar**'ın genel başkanlığı kesin gibi gözüküyor.

Tutsaklar cezaevi arabasından inerken

TKP(B) davasında tahliye

İstanbul 2 Nolu Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde yargılanan TKP(B) davası sanıklarından **Mehmet Saltoğlu** ve **Halil İbrahim Tunaboş** tahliye edildi. Aynı davadan yargılanan **Yaşar Küpeli**'nin tutukluluk halinin devamına karar verildi.

Sanıklardan **M. Saltoğlu**, "tüberküloz olduğumu, hastalığımın cezaevi koşullarında daha da ilerlediğini ve kullandığı ilaçların etkisini gösterme-

diğini" belirterek tahliye isteminde bulundu. Sanık avukatları da, müvekkillerinin yargılandıkları 141. maddenin artık fiili olarak işlemediğini belirterek, serbest bırakılmalarını istedikler. 5 Mayıs'ta yapılan duruşma sonucunda iki sanığın tutuksuz yargılanması kararlaştırılırken, **Yaşar Küpeli**'nin tutukluluğunun sürmesi kararlaştırıldı.

Duruşma 24 Temmuz'a ertelendi.

Halk Gerçeği temsilcilerine "özel ilgi"!

Halk Gerçeği'nin Ankara ve Trabzon temsilcileri gözaltına alındı.

Bilindiği üzere geçen hafta açlık grevi yaptıkları için Kırıkkale temsilci ve muhabirlerimiz gözaltına alınmıştı. Bu halde da Ankara muhabirimiz **Uğur Özer** ve Trabzon temsilcimiz **Cavit Kutanis** gözaltına alındılar. **Cavit Kutanis**'le birlikte **Erkan Solmaz** ve **Melike Yalçın** gözaltına alınmışlardı. 4 Haziran günü gözaltına alınan Trabzon muhabirlerimiz, 7 Haziran günü salıverildiler.

Ankara ve Kırıkkale'den gözaltına alınanlar ise hâlâ emniyette bulunuyor. Ve yaşamlarından endişe ediliyor.

Halk Gerçeği hepimizin!

Daha güzel ve daha yetkin bir Halk Gerçeği için eleştiri ve önerilerinizle katkıda bulunmalısınız.

Daha çok okunan bir Halk Gerçeği için gazeteyi tanıtmalısınız, okutmalısınız.

Dağıtım aksatılan ve engellenmek istenen Halk Gerçeği'nin her yere ulaşması için çaba harcamalısınız, dağıtmalısınız.

Hepsinden de önemlisi, maddi güçlüklerle çıkmakta olan Halk Gerçeği'ni ayakta tutabilmek için abone olmalısınız, yeni aboneler bulmalısınız.

Daha güzel bir Halk Gerçeği yaratmanın, gazetemize sahip çıkmanın asgari koşullarıdır bunlar.

Sahip çıkmak zorundasın, bir avuç özgür vatan toprağı uğruna direnenler için!..

Sahip çıkmak zorundasın, cezaevlerindeki harlı direniş ruhunun kitlelere taşınması için!..

Sahip çıkmak zorundasın, demokratik hak ve özgürlüklerinin her geçen gün daha da kısıtlanmaya çalışıldığı ülkemizin, bağımsızlık ve demokrasi direnişi ve özgür bir gelecek için!..

ABONE KOŞULLARI

Yurtiçi: Yurtdışı:

6 aylık 40.000 TL 6 aylık 60,- DM

1 yıllık 80.000 TL 1 yıllık 120,- DM

Abone bedelini, İsmet Ateş adına Pamukbank Türbe Şubesi 02360640 numaralı hesaba / yurtdışı için Pamukbank Türbe Şubesi 26865677 numaralı döviz tevdiat hesabına yatırdıktan sonra makbuzun bir fotokopisini bize gönderiniz. Gazeteniz adresinize postalanacaktır.

Sosyalist dergiler miting yapıyor

Sosyalist dergilerden 19'u, 413 nolu kararnameyi protesto etmek amacıyla 10 Haziran Pazar günü saat 12.00-15.00 arası Üsküdar Bağlarbaşı'nda miting düzenleniyor.

Mitingin duyurulması için sosyalist dergilerin Cumhuriyet gazetesine verdikleri ilan, gazete tarafından kabul edilmedi. "Çeşitli engellemelere rağmen mitingi gerçekleştireceğiz" dediler.

Mitingi düzenleyen 19 sosyalist dergi şunlar: Çağdaş Yol, Deng, Devrimci Mücadele, Emegün Bayrağı, Emek, Halk Demokrasisi, Hedef, İktidar Yolu, İşçiler ve Politika, Kıvılcım, Medya Güneşi, Siyaset, Sorun, Sosyalizm, Toplumsal Kurtuluş, Yeni Çözüm, Yeni Demokrasi, Yeni Öncü.

Bir sözleşmenin perde arkası....

Istanbul Büyükşehir Belediyesi'yle, Belediye-İş Sendikası arasında geçen hafta imzalanan toplu sözleşmeyle ilgili tartışmalar sürüyor. Büyük burjuva gazeteleri, mücadeleyle kazandı belediye emekçisine ücret artışı çok görerek, çöpçüleri "kral" ilan ediyordu. Oysa kendi gazetelerinde çalıştırdığı basın emekçilerini ne derece boğaz tokluğuna mahkum ettiğini gözlerden gizleyerek, belediye işçilerinin taleplerinin gerçekten imzalanan toplu sözleşmeye yansıtıp yansımadığına bile bakmıyordu. Kadrosuz çalıştırdığı yüzlerce genç muhabiri 250-300 bin lira gibi komik bir ücretle bir ay boyunca haberdan habere koştururken, dizgici, montajcı, pikajcı gibi teknik emekçilerine de 600 ile 900 bin lira gibi brüt ücret veriyordu.

Istanbul Büyükşehir ve çevre ilçe belediyelerinin 30 bine yakın işçisinin son toplu sözleşmesinin müzakeresi 7 Mart

1990 günü başlamıştı. Müzakere öncesi ve sonrasında hem Belediye-İş Sendikası yönetimi hem de işçi tabanı hareketli günler yaşamıştı. İmzalandıktan sonra da ortalık durulmuş değil. Bir sözleşmenin nasıl geçtiğini Belediye-İş Sendikası 2 Nolu Şubesi'ne bağlı bir grup işçiyle görüştük. Hazırlık aşamasından imzalanma sürecine dek olup bitenleri işçilerin kendi ağızlarından dinleyelim:

Sözleşme görüşmelerine hazırlık

Önce bütün işyerlerinde "Sözleşme Taslağı Komiteleri" oluşturuldu. Bu komitelerde, duyarlı işçiler seçilerek veya gönüllülük temelinde yer aldılar. Bu komisyonların en büyük özelliklerinden birisi, sendikacılar ve işyeri temsilcileri dışında, tabanın sözleşme görüşmeleri-

ne hazırlıkta aktif katılımının sağlanmasıydı.

Tabanda komiteler aracılığıyla işçile-

ne de komite, dağıttığı bir basın bildiriyle, dışlanmasın diye, taban tarafından hazırlanan sözleşme taslağının

mek mümkün. Bu konuda taslak maddelerindeki hükümler değil, ağırlıklı olarak eski sözleşmedeki hükümler imzalandı.

Örneğin branşta çalışma maddesi eskisinin aynı geçti. İşveren bu maddeye göre bir müdürlüğe bağlı işçiyi, müdürlüğe bağlı başka bir işyerine rahatlıkla sürebilir ve bunun adı da sürgün olmaz. Oysa hazırlanan taslakta işyeri olarak müdürlük değil, işçinin fiilen çalıştığı işyeri ölçütü olarak alınmıştır.

İşçi sağlığı ve iş güvenliği maddesi, yasal olmayan işler karşısında işçinin ferdî direnme hakkı gibi maddeler hasırlı edildi. Oysa bu maddeler parasal maddeler kadar önem taşıyordu. Ayrıca, daha önce anlaşmaya varılarak imzalanan 1 Mayıs'ın ücretli izinden ücretsiz izine dönüştürülmesi gibi eskiden kazanılmış haklardan geriye dönüş de söz konusudur. Ekonomik ve demokratik mücadele sürdürürken tutuklanan işçilerin aylığının düzenli olarak ödenmesini içeren maddeden de geri dönüş söz konusudur. On yıllık işçinin dileğinde tazminatı olarak işten ayrılmasına olanak veren maddeden de geriye dönüş yapıldı. Sözleşme maddelerinin güvencesini içeren, işverenin sözleşme hükümlerine uymadığı takdirde işçiye çalışma hakkını veren maddede geri adım atıldı.

Sendikacılar sözlerinde durmadı

Bugüne kadar, gerek komitelerin etkisizleştirilmesi, gerek yaratılan sansasyonlar, gerek sözleşme görüşmelerinin uzaması, gerekse sendika yönetiminin, tabanı görüşmelerden haberdar etmemesi, sözleşmelerin biran önce bitirilmesi eğiliminin doğmasına yol açtı. Böyle bir beklenti içindeki işçi yönlendirilince, sözleşmeye karşı olumsuz bir tepki olmadı.

Sözleşme görüşmelerine katılan 6 şubenin ortak sözcüsü Hidir Bal, daha önce, "İşçilerin saptadığı 75 bin lira taban ücreti işçilere danışarak 60 bin liraya indirdik, sosyal haklarda da paket 400 bin lira olarak saptandı, bu rakamlardan kesinlikle aşağıya inemeyiz" demişti. İmzalanan sözleşmeye göre ise taban ücret 40 bin, sosyal haklar paketi de yaklaşık 200 bin lira civarında oldu. Sendikacılar, bu düşüşü, daha önceden bırakılan pazarlık payı olarak açıklıyorlar. İşçiler ise sözleşme imzalanmasından sonra işlerinin başında, görevlerine devam ediyorlar. Bakalım gelecek günler ne gösterecek.

rin katılımıyla hazırlanan taslaklar, işçilerin tabi oldukları müdürlükler düzeyinde teke indirildi. Daha sonraki aşama, şubeler düzeyinde taslağın teke indirilmesiydi. Müdürlüklerden seçilen birer komite üyesinin katılımıyla yapılan toplantılarda, her şube için bir taslak oluşturuldu. Böylece altı şube için altı sözleşme taslağı ortaya çıktı.

Toplu sözleşme komisyonu oluşturuluyor

Her şubeden iki seçilmiş komite üyesi, iki tane profesyonel yönetici (Şube başkanı ve sekreteri) katılımıyla toplam 24 kişilik "Toplu Sözleşme Komisyonu" oluşturuldu. 10 günlük süre içinde sendika genel merkezinde yapılan taslak, tek taslak haline getirildi. Görüşmesi yapılan taslak özet olarak bu aşamalardan geçti. Altı şubenin katılımıyla komisyon oluşturulduktan sonra bazı ilke kararları alındı.

- 1- Sözleşme görüşmelerine her şubeden birer komite üyesinin katılımı sağlanacak, komite üyesi dışında Şube başkanı ve sekreteri de sözleşme görüşmelerine katılacak.
  - 2- Görüşmelerde, taslakta bulunan maddeler sıra ile tartışılırken, bir madde bağlanmadan diğer maddenin görüşülmesine başlanılmayacak.
  - 3- Görüşülen her madde, imzalanmadan önce, genişletilmiş temsilciler toplantısında (komite ve temsilciler ortak) incelendikten sonra imzalanacak.
- Şimdiye kadar yapılan görüşmelerden farklı olarak bu sözleşme görüşmelerinde Genel Merkez sözleşme yapma yetkisini altı şubeye devretmişti.

Komite devre dışı bırakılıyor

Oluşturulan komite ve komisyonların yapısı homojen değildi. Farklı düşüncedeki insanlardan oluşuyordu. Buna rağmen, Çeltik eylemine kadar, sendikal birliğin güzel bir örneği sergilendi. Çeltik'e ilgili eylemden sonra işçiler ve komite şube yönetimleri arasında çelişkiler su yüzüne çıkmaya başladı.

Çeltik eylemiyle ilgili olarak, her şubeden ortalama 6 komite üyesinin oluşturduğu 35 kişilik üst komite, Şube başkanlarının Ankara'da olduğu sırada Çeltik eylemini gündeme getirdi. Eylem kararının çıkmasında etkili olan bu 35 kişilik komiteye, Çeltik eyleminden sonra saldırılar başladı. Şubelerin saldırısıyla, sendikal disiplin bahane edilerek bu komite dağıldı. Sözleşme görüşmelerine, daha önce alınan ilke kararları hiçe sayılarak, sadece şube başkanları katılmaya başladı. Komite iyice dışlandı. Göstermelik olarak sözleşme görüşmelerine Anadolu Şubesi ve 2 Nolu Şube'den birer pasif gözlemci (işyeri baş temsilcisi) katıldı. Ancak bir süre sonra onlar da dışlandılar. Burada, komitelerin sözleşme görüşmelerinden dışlanmasında, 24 kişilik komisyonun ilke kararlarının yok sayılmasında en önemli rolü 1 Nolu Şube ve İtfaiye Şubesi oynadı. Diğer dört şube de bu kervana katıldı. Gerçek olarak komite üyelerinin ileriye yönelik yatırım yaptıkları söylendi. Yi-

takipçisi olduğunu duyurdu.

İlerleyen zaman içerisinde çeşitli ayak oyunlarıyla önce komite üyeleri birbirine düşürüldü. Yönetim yandaşı komite üyeleri piyasaya çıkmaya başladılar. Yine de kimi komite üyeleri çalışmalarına ara vermeden sürdürdüler, tabanın duyarlılığını artırmaya çalıştılar.

Tabanın sendika yönetiminde gerçek anlamda söz ve karar sahibi olmasının bir aracı olarak düşünülebilecek sözleşme komiteleri, sendika şube yönetimlerinin siyasi ve kişisel kaygıları yüzünden katledildi. Üstelik katlediciler, sınıf sendikacılığını yaptıkları iddiasında bulunan şubelerdi.

Kazanılmış haklardan verilen tavizler

İmzalanan yeni sözleşme, eski sözleşmelere göre, ekonomik maddelerde başanlı sayılabilir. Ancak şunu gözönünde bulundurmak gerekiyor. Sendika ve belediye işçilerinin kapasitelerine, bugüne kadarki mücadelelerine bakılırsa, daha iyi bir sözleşme yapılması gerekirdi. Şube yönetimlerinin tutarsızlığı bunda en büyük etmendir. Sözleşmenin ekonomik maddelerde başarılı olması, tabanın örgütlü çalışmasının eserdir.

Sözleşme, iş güvenliği ve işçi sağlığı açısından çok başarısızdır. Bu nitelimeyi idari maddelerin geneli için de şöyle-

Taşeronlar sayesinde işçi sayısı düşük gösteriliyor

MESA İnşaat AŞ'de yaklaşık 4 bin işçi çalışıyor. Ancak Çalışma Bakanlığı'na 1700 kadar işçi çalıştırıldığı bildirilmiş. Kalan işçiler ya kaçak çalışıyor, ya da taşeronun işçisi sayılıyor.

MESA AŞ'de uzun süredir sendikal örgütlenme çabası sürdürülmekte. Çalışmayı yürüten sendika Yol-İş 3 Nolu şube, MESA'dan bu sendikaya 1089 işçi üye kaydedildi. Sendika bu işyerinde henüz yetkiyi almış değil, ancak örgütlenme çalışmalarını büyük ölçüde tamamlamış durumda.

İşçiler sendikamızın gelişen olaylara tavır almadığı görüşünde. Sık sık sudan bahanelerle işten çıkarmalar yaşıyor. Kesin olarak belirlenememekle birlikte yaklaşık 70 işçinin işine son verildi.

İşveren, işçi sayısını düşük göstermek ve sendikaların örgütlenme çalışmalarına engel olmak için işi taşeronlara devretme yoluna gidiyor. Sık sık işten çıkarmalara ve yeni insanların işe alınmasına tanık olunan işyerinde, işler taşeronlara devredildikçe MESA'ya bağlı çalışanların sayısı azalıyor.

MESA'da işçilerin direnişini kırmak, örgütlenmelerine engel olmak için, işveren değişik yöntemler kullanıyor. Örneğin her ekibe bir tane işveren taraftarı yerleştiriliyor. İşveren taraftarı bu işçi, hem işveren aleyhine gelişecek bir tavır önceden haber veriyor, hem de işçiler üzerinde bir baskı unsuru oluşturuyor.

Kendisiyle konuştuğumuz bir işçi, işverenin bu çirkin uygulamalarına er ya da geç son vereceklerini, işçilerin birlik ve beraberliğine güvendiklerini söylüyor.

Konuyla ilgili olarak görüştüğümüz Yol-İş Sendikası 3. Nolu Şube yetkilileri ise, MESA'da yaşananların işkolunun genel sorunlarından birkaçı olduğunu söylüyor.

"İnşaat sektöründe sosyal güvence ve sendikalılık oranı çok düşük. İşçiler sürekli olarak bir işyerinde çalışmıyor. İşverenin taşeron aracılığıyla çalışması yaygın. Taşeronlar genelde kendi köylülerini, kendi adamlarını çalıştırıyorlar. Ve çalıştırdıkları bu işçilerin sendikalaşmasını önüyorlar. Sendikayla bağlantısı olanlara taşeron bir dal iş vermiyor. Taşeronluk işi yasalara aykırı bir olay değil. Sendika olarak bu konuda bir şey yapamıyoruz. Bu genelle olarak çözülmesi gereken bir sorun. Türk-İş'in bu konuda girişimlerde bulunması gerekiyor. Yol-İş burada örgütlü olmasına rağmen henüz yetki alamamıştır. Bu iş yerindeki çalışmalarımıza, ancak yetki aldıktan sonra ağırlık verebiliriz. Gündeme sözleşme gelir biz bu konuyu ısrarla gündemde tutmaya çalışırız. Ancak şu aşamada özel olarak yapabileceğimiz çok fazla bir şey yok."

Kısa Kısa Kısa Kısa

Mersin Belediyesi'nde zam alanlar sevindi Ama zam alamayanlar da var

(Halk Gerçeği - MERSİN) Mersin Belediyesi ile işyerinde örgütlü Belediye-İş Sendikası arasında 5 aydır süren toplu sözleşme görüşmelerinin sonuçlanmasına rağmen, belediyede çalışanların tamamı memnun değil. 1142 işçinin ücretlerine yüzde 200'ü aşan oranlarda zam yapılırken, sözleşme işe yeni alınanları kapsamayınca, işçiler arasında hayal kırıklığı yarattı.

Sendika yöneticilerine tepki gösteren işçiler, "Haklı talebimizin kabul edilmesi bizleri sevindirdi. Düşük ücretle ne yapacağımızı şaşırmıştık. Umarız işe yeni alınan arkadaşlarımıza da zam yapılır" dediler.

Öte yandan Mersin Belediyesi'nde bir süre önce işe başlayan ve toplu iş sözleşmesinin sonuçlarından yararlanamayan yaklaşık 4 bin işçi tepkilerini dile getirdi. İşçiler, "Arkadaşlarımız adına çok sevindik. Ancak bizler bu sözleşmeden dışlandık. Elimize 250 bin geçiyor. Başkan Kaya bizi işsiz kalmaktan kurtardı, ama aç kalmaktan kurtaramadı. Birçok arkadaşımız düşük ücret nedeniyle işten ayrıldı. Bizlere de ek zam yapılması gerekir" dediler.

"Sadece et boykotu değil, hayat pahalılığını protesto edelim"

(Halk Gerçeği - MERSİN) Tek Gıda-İş Sendikası Mersin Şubesi Başkanı Lütfü Çetinkaya, "Et boykotu yanında, hayat pahalılığıyla mücadele için tüm gıda maddelerine boykot yapmak gerekir" dedi. Çetinkaya ayrıca, et boykotunun sonuç alınmayacağı kadar uzatılmaması istedi.

Lütfü Çetinkaya şöyle konuştu: "Mevcut siyasi iktidarın zam yağmuruna karşı başlatılan boykot, sadece et ile sınırlı kalmamalıdır. Diğer temel gıda maddelerine de yansıtılmalıdır. Zamdan başka bir şey bilmeyenler, halkın bu ortak tepkisi karşısında eriecektirler."

MİLSAN'dan çıkartılan işçi sayısı 330'u buluyor

(Halk Gerçeği - MERSİN) Adana'da kurulu bulunan MİLSAN Mensucat Fabrikası'ndan 110 işçinin daha iş akitleri feshedildi. Böylelikle Aralık 1989'dan itibaren "iş daralması" gerekçesiyle işlerine son verilen işçi sayısı 330'u buldu.

15-16-17 Mayıs tarihlerinde, alacaklarının ödeneceğini de bildiren açıklamalarla işlerine son verilen işçiler, işyerinden 4-5 milyon lira alacaklı bulunuyorlar.

Atılan işçilerden Cemil Kara konuyla ilgili şunları söyledi: "İşlerimiz son verdiklerinde, şu tarihte gelin paralarımızı alın, dediler. Söylenen günde güttüğümüzde yeni sözler vererek işi geçiştirmeye çalıştılar. Biz onlara güvenmediğimizden direttik."

Girişimlerinden sonuç alamayan işçiler işten çıkartılmalarıyla ilgili şu yorumu yaptılar: "Bizler 250 bin lira gibi çok düşük aylıklarla çalışıyorduk. İşveren toplu sözleşme öncesi işçileri harcamaya çalışıyor."

Öte yandan MİLSAN işçileri, üyesi oldukları Teksif Sendikası Adana Şubesi'ni tenkiset karşısında sessiz kalmakla suçladılar. Demir Kaya adlı işçi konuyla ilgili şunları söyledi: "Sorunlarımızı anlatmak için sendikaya gidiyoruz. Şube Başkanı Mehmet Yağmur ve diğer sendikacılar bize ellerinden bir şey gelmediğini söylüyorlar."

MİLSAN'dan atılan işçilerin toplam alacak ve tazminatları 250 milyon lirayı buluyor.

Ağakim'de greve devam

Adana-Mersin karayolunda bulunan Ağakim Kimyevi Madde Tesisleri'nde 12 Nisan'da başlayan grev devam ediyor.

Petrol-İş Sendikası, birinci yıl için 800 bin, ikinci yıl için 1 milyon 200 bin lira ücret istiyor. Ortalama ücretin 350 bin lira olduğu işyerinde, işveren 275 bin - 300 bin lira ücret artışı öneriyor. Petrol-İş Adana Başkanı Yusuf Doğan, "İşçilerin hakkını sonuna kadar savunmada kararlı olduklarımızı" belirtiyor.

Maga Deri'de işten çıkarmalar

Deri-İş Sendikası'nın örgütlü olduğu, Izmit-Kullar yakınlarında kurulu bulunan Maga Deri Fabrikası'nda çalışan 19 işçinin işine son verildi. İşten atılmaları, haksız bir uygulama olarak değerlendiren işçiler, çeşitli eylemlere başvuracaklarını söylediler.

Fabrikada yemek boykotlarına devam eden işçiler, işten atılan arkadaşları tekrar işe alınmazsa, oturma eylemi, viziteye çıkma eylemi, servis otobüsüne binme eylemi gibi yöntemlere başvuracaklarını açıkladılar.

Asgari ücret 1 milyon lira olmalı!..

- 1980 yılında asgari ücretin tamamıyla 2 bin 200 ekmeğe alınabiliyordu. Bugün 2 bin 200 ekmeğin fiyatı 880 bin liradır. Bu rakam, işçinin alım gücündeki düşüşü net olarak gösteriyor
- Günümüz koşullarında asgari ücretin gerçekçi bir şekilde hesaplanması durumunda karşımıza 1 milyon 200 bin lira gibi bir rakam çıkıyor

Asgari Ücret Tesbit Komisyonu toplantılarını sürdürürken, işçi ve işveren kesimlerinde de konu ile tartışmalar yoğunlaşıyor. Asgari ücretin saptanmasında temel alınacak kıstaslar henüz belli değil, ama yine de asgari ücret tartışmalarında daha önce yaşanan deneyler, komisyondan işçi lehine bir karar çıkmayacağı yönündeki izlenimleri güçlendiriyor.

Geçen yıl yapılan toplantılarda, işçi kesimini temsilen toplantıya katılan Türk-İş, toplantıların sonuna doğru "şerhini" koyarak toplantıyı terk etmişti. Türk-İş yönetimi, uzlaşmacı tutumunu bu yıl da benzeri şovlarla perdelemeye çalışabilir. İşveren ve devlet temsilcileri ise her zaman olduğu gibi kafa kafaya verip, milyonlarca işçiyi, emekçiyi ilgilendiren asgari ücret konusunda "lütfedecekleri" miktarı saptarlar.

Asgari ücret, devletin resmi ücret politikasının hayata geçirilme araçlarından biridir. Özellikle son on yıldır işçinin cebinden alınan paralarla kasalarını dolduranlar, bir işçi ailesinin yaşamını nasıl sürdüreceğini dikkate almadan göstermelik olarak, asgari ücretin neye göre belirleneceği tartışması yapıyorlar. Oysa bu iş gayet basit. 1980 yılında asgari ücretle bir işçi 2 bin 200 ekmeğe alabiliyordu. Biz yine firna gidelim ve 2 bin 200 ekmeğe isteyelim. Fırını bizden 880 bin lira isteyecektir. İşte en kaba hesaplamayla, işçinin alım gücünün 1980'deki düzeyine gelebilmesi için gereken miktar bu. Buna, enflasyon oranında bir zam ve dört kişilik bir ailenin, gıda dışındaki harcamalarını toplam miktarını da eklemek gerekiyor. Bizce asgari ücretin belirlenmesindeki temel kıstas, 2 çocuklu bir ailenin, asgari düzeyde geçimini sağlayacak harcamaları olmalıdır. Günümüz koşullarında bu miktar 1 milyon 200 bin lira gibi bir rakamı çıkarıyor karşımıza.

Asgari ücret tartışmalarında gündemdeki konulardan birisi de, tarım ve sanayi kesimi için ayrı ayrı asgari ücret belirlenmesi yerine, tek bir miktar belirlenmesi meselesiydi. Tek miktar belirlenmesine gidilmesi daha mantıklı görünüyordu. Ancak burada da önemli olan, işveren ve devlet temsilcilerinin olaya art niyetle yaklaşarak yaklaşmamasıdır.

Milli gelirden alınan paylara baktığımızda, işçi ve köylü kesimlerinin payının yüzde 30 civarında olduğunu görüyoruz. İşçi ve köylüler nüfusun yarısından çoğunu temsil ediyor, buna rağmen, yaratılan 100 liralık değerden sadece 30'unu kendisine alabiliyor. Öte yandan milli gelirden az da olsa bir büyüme olurken, işçi ve emekçilerin gelirlerinde bir büyüme olmuyor, aksine küçülüyor. Devlet, uygulamaya çalıştığı ücret politikası gereği, asgari ücretlerin de düşük seviyede kalmasını istiyor.

İşveren açısından asgari ücretin artışı, ödeyeceği vergi açısından önemli. Ayrıca, asgari ücretle yakın ücret alan işçilerin, asgari ücretteki artışa beraber ücretlerinde meydana gelebilecek artış açısından da önemli. İşverenler, genelde çalıştırdıkları işçileri asgari ücret üzerinden çalıştırmış gibi gösteriyorlar, sigorta primlerini ve vergilerini bu miktar üzerinden ödüyorlar. Asgari ücret artışı, işverenin ödeyeceği vergi miktarında ve düşük ücretle çalıştırıldığı işçilerin ücretinde meydana gelecek artış açısından önem taşıyor. Bunların yanı sıra, işveren, asgari ücrette belirlenecek

miktarı, işçiler üzerinde baskı unsuru olarak da kullanabiliyor.

Asgari ücret memurları da ilgilendiriyor. Sendikal haklardan yoksun bulunan memurların bu konuda daha duyarlı hale gelmesi gerekiyor. Çünkü memur maaşları asgari ücret temel alınarak belirleniyor.

Asgari ücret tartışmalarında diğer bir önemli konu, asgari ücretin vergi dışı tutulmaması meselesidir. Vergi dışı tutulması halinde emekçi kesimlerin kazançlı olacağı açıktır. Bunun dışında böyle bir uygulama, daha geniş kitleleri konuya duyarlı hale getirecek, daha aktif olmalarına neden olacaktır.

Çimse-İş Sendikası İstanbul Şubesi Başkanı Mehmet ARAS: Bizce tüm insanlar eşittir, tüm insanların geçinebilmesi için gerekli bir ücret sınırı vardır. Bu anlamda tarım sektörü için ayrı, sanayi sektörü için ayrı ücret belirlenmesinden vazgeçilmesi olumludur.

Ortada bir anlayış var, siyasi iktidarın anlayışı. Asgari ücrete uygulanacak kıstaslardan önce bu anlayışın değişmesi gerekir. Asgari ücretle çalışan bir insanın maaşı en az net bir milyon lira olmalıdır. Vasat bir gecekondu kirası 200 bin lira. Asgari ücret 2 çocuklu bir ailenin giderlerine göre hesaplanmalı. Bu insanlar evlerine birkaç kilo et, peynir alabiliyorlar.

Geçmiş dönemde kaybedilenlerin hangi anlayıştan kaynaklandığını tesbit etmek lazım. İnsanların ekonomik haklarının yanı sıra, demokratik haklarında da kayıplar söz konusu. Bu demokratik haklarda kayıplar geri alınmadan, ücret ve ekonomik haklarda fazla bir şey sağlanmaz. Bizim bulunduğumuz işkolunda, en düşük saat ücreti 1600 lira civarındadır. En düşük ücret ise 330 bin liradır. Daha düşük bir ücretle çalışmak mümkün değildir.

Yol-İş Sendikası İstanbul 3 Nolu Şubesi Başkanı Cahit Erhan: Daha önce tarımda çalışan işçilere daha az asgari ücret veriliyordu. Bu ikiliğin kalkması iyi oldu.

Komisyonda hükümet ağırlıklı. Gerçekçi bir komisyon değil. Asgari ücretin düşük olması daha çok işverenin işine yarıyor. İşçinin verimli çalışması için belirli bir kaloriyi alması gerekiyor. Bunun için de belli bir harcama yapması lazım. İşveren bunu fiilen veriyor. Sendikal işçilerin tamamına yakını asgari ücretin üzerinde ücret alır. Ama işveren asgari ücretin yüksek görünmesini istemez. Çünkü, işçi ücretlerini asgari ücret üzerinden gösterip daha az sigorta primi, daha az vergi ödemesi olanağı doğuyor. İşveren fiilen fazla ücret verse de bunu bordrolara yansıtırmaz, asgari ücretten gösterir. Asgari ücret, 650 sayılı Devlet Memurları Kanunu açısından önemlidir. Çünkü kanunda, "en düşük memur ücreti asgari ücretin altında olamaz" diye hüküm vardır. Asgari ücret yükselirse bu memur maaşlarına yansır. İşçiler için bu geçerli değildir. Bir de, asgari ücretle işçi çalıştıran büyük kamu ve özel sektör işletmeleri vardır. Asgari ücret buralarda çalışan işçiler için önemlidir. Örgütsüz işçiler için de asgari ücret önem taşıyor. Sendikalı ve asgari ücretin üstünde alan işçiler, asgari ücret konusunu kendilerine pek dert edinmiyorlar. Bu biraz da işçilere yeterince bilinç verilememesinden kaynaklanıyor. Bunda elbette sendikacılar olarak bizler de suçlu.

İnşaat sektöründe en düşük saat ücreti 2954 liradır. İşçiyi bu konuda duyarlı hale getirmek oldukça zor. Asgari ücret ise bugün net 144 bin lira, saat ücreti de 1000 liradır.

Demiryol-İş Sendikası İstanbul Şubesi Başkanı Refik Sönmez: Asgari ücret 2 çocuklu bir aileye göre hesaplanmalıdır. Besin içi ve besin dışı harcamalar hesaplanmalıdır. İşçinin harcaacağı paranın sadece gıda için olmadığı açıktır. Asgari ücret konusunda Türk-İş samimi davranırsa onun yanında olmak lazım. Konu birlik, beraberlik ve bütünlük içinde çözümlenmelidir. Asgari ücret vergi dışı bırakılmalıdır. Bu konuda diretmek lazım. Ancak kişisel kanaatim, bu talep bu yıl kabul edilmez. İşçi ve sendikaların asgari ücret konusunda daha duyarlı hale gelebilmesi, asgari ücretin vergi dışı bırakılmasına bağlıdır. 800 bin liralık bir asgari ücrete şahsen ben evet derim.

Petrol-İş Sendikası İstanbul Şubesi Başkanı: Türk-İş dört kişilik bir ailenin geçim indekslerini belirlemiştir. Asgari ücret pazarlığında bu ön plana çıkarılmalı. Bu indekslere göre asgari ücretin net 1 milyon 200 bin liranın çok çok üzerinde olması gerekmektedir. Ama 1 milyon 200 bin lira da bugünün koşulları için gerçekçi bir rakamdır. Asgari ücret konusunda sendikalar bir araya gelerek, taban ücret konusunda belirleme yapmalıdır. Bu işi sırf Türk-İş'e bırakmamak lazım. Bu konuda sendika genel başkanımızın bir açıklaması vardı. Bu açıklamada, Türk-İş'in indekslerindeki rakamlar gerçekçidir, asgari yaşam için zorunludur, deniliyordu. Bunda ısrarcı olmak gerekmektedir. Ancak asgari ücret komisyonunda, hükümet ve işveren temsilcileri genelde ağırlığı hissettiriyor. Bu anlamda istediğimiz rakamlara ulaşmak çok güç.

Deri-İş Sendikası Genel Başkanı Yener Kaya: Asgari ücret dört kişilik bir ailenin geçimini sağlayabilecek düzeyde olmalıdır. Bu günün koşullarında 4 kişilik bir ailenin mutfak masrafları 600 bin lira, asgari ücret en az 1 milyon lira olmalıdır. Bu miktarı, Türkiye'nin şartları gözönüne alarak ve net olarak öneriyoruz.

Asgari ücretin tek olarak belirlenmesi olumludur.

Sendikaların en büyük eksikliği bir ücret politikalarının olmayışıdır. Taban ücretinin belirlenmesi lazım. Ancak sendikalar bunu başarmış değiller. Olayı Türkiye koşullarında ele alırsak, işsizlik oranının yüksek olması, işçilerin pazarlık gücünün azalması, işverenlerin işçinin yerine yenisini bulmada güçlük çekmiyor.

Reel ücretlerde büyük bir gerileme var. Son beş yılda bu açıkça görülüyor. İşçi ve köylünün milli gelirden aldığı pay yüzde 30'dur. Öte yandan milli gelirden belli bir miktar büyüme söz konusu. Bu büyümeyle orantılı olarak işçi ücretlerinin de artması lazımdır. Ancak ücretlerdeki büyüme milli gelirdeki büyümenin ardında kalmaktadır. Gelir dengesinde büyük bir adaletsizlik söz konusudur. Buna müsadde edilmemesi lazımdır. Bizim 1 milyon lira asgari ücret talebimiz bu açıdan gerçekçidir. Karşı tarafın karşılayabileceği bir miktardır. Gelir dengesinde var olan adaletsizliğin giderilmesi açısından da gerçekçidir. Biz işçilerin son yıllarda uğradığı zararların giderilmesini istiyoruz. Ama gerçekçi miktarlar önermek gerekiyor. Aslına bakılırsa son on yılın kayıplarının verilmesini talep etmek bile yetersiz kalmaktadır. Son on yılın kayıplarının üstüne bir de enflasyon oranında bir artış düşünülmelidir.

Türkiye Hak İşçi Sendikaları Konfederasyonu
Asgari ücret konusunda görüş almak istediğimiz Hak-İş yetkilileri, konuyla ilgili görüşlerini daha önce yayınlamış oldukları bültenlerde belirttiklerini söylediler. Hak-İş'in yayınladığı bültenlerde asgari ücretle ilgili görüşleri şöyle:

güli görüşleri şöyle:

"Asgari ücret komisyonunun teşekkül tarzı demokratik değildir. Devletin en büyük işveren olduğu dikkate alınırsa, kamu ve özel sektör işvereni komisyona 10 üye ile katılırken, işçi kesimi beş üye ile temsil edilmektedir.

Asgari ücret komisyonunun teşekkül tarzı demokratik bir yapıya kavuşturuluncaya kadar Türk-İş'in bu toplantılara katılmaması gerekir. Asgari ücret, iki çocuklu bir aile için belirlenmelidir.

Asgari ücret her türlü kesintiden muaf olmalıdır. Tarım ve sanayi kesimi için ayrı yapılmalıdır. Asgari ücretin net 884.763 TL olarak belirlenmesi gerekmektedir.

İzmit'te ortak tavır!..

4 Haziran günü bir araya gelen 21 sendika temsilcisi, Kocaeli bölgesinde işsizlere yönelik haksızlıklar, enflasyon, işsizlik, demokrasiyi aksatan yasa hükümleri ve iktidarın olumsuz davranışlarına karşı, ortak hareket etmeyi kararlaştırdılar.

Türk-İş Kocaeli temsilcisi ve Selüloz-İş Genel Başkanı **Fikri Karakadılar** başkanlığında bir komite oluşturan sendikalar, ayrıca Harb-İş Sendikası Kocaeli Şube Başkanı **İzzet Çetin**, Otomobil-İş Kocaeli Şubesi Başkanı **Nejdet Ersin**, Türk-Metal Gebze Şube Başkanı **Mahmut Taşdemir** ve Petrol-İş Gebze Şubesi Başkanı **Nuri Teke**'nin de yürütme komitesinde yer almasını kararlaştırdı.

Yapılan toplantıda, Kocaeli bölgesindeki sendika başkanlarının her ayın ilk pazartesini günü bir araya gelmeleri de karara bağlandı.

Toplantıya katılan diğer sendika ve temsilcileri şunlardır: Çimse-İş Sendikası'ndan Hasan Batu, Selüloz-İş Sendikası'ndan Orhan Demirel, Çelik-İş Sendikası'ndan Kadir Uzun, Tek Gıda-İş Sendikası'ndan Halil Güllüoğlu, Özdemir-İş'ten Mustafa Çağdaş, Otomobil-İş Sendikası'ndan Ziya Yılmaz, Kristal-İş Sendikası'ndan Cemal Simliova, Çelik-İş Sendikası'ndan Mustafa Karahan, Petrol-İş Sendikası'ndan Mehmet Güray, Tekgıda-İş Sendikası'ndan Korim Düzü, Lespetkim-İş Sendikası'ndan Atilla İliman, Selüloz-İş Sendikası'ndan Ergin Alsan, Petrol-İş Sendikası'ndan Muzaffer Gürkan, Selüloz-İş Sendikası'ndan Mithat Sarı, Özdemir-İş Sendikası'ndan S. Kahraman ve Deri-İş Sendikası'ndan Halil Özer.

Toplantıya katılan sendikacıların ortak imzasıyla yayınlanan Basın Açıklaması'nda şöyle deniliyor:

"... Kocaeli Bölgesi'ndeki sendikaların merkez ve şube başkanları 4.6.1990 günü Selüloz-İş Sendikası Genel Merkezi'nde bir araya gelmişlerdir.

Toplantıda, Türkiye genelinde ve Kocaeli bölgesinde yoğunlaşan grev, dayanışma eylemleri, işçi kıyımı ve toplu-İş sözleşme görüşmelerinde işverenlerin ve iktidarın olumsuz davranışları, hızlanan enflasyon, artan işsizlik ve demokrasiyi aksatan yasa hükümleri görüşülerek aşağıdaki sonuçlara varmışlardır:

1- Türk-İş (Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu) yöneticileri yukarıda belirlenen sorunlar karşısında daha aktif ve özellikle tabandaki işçilerin istem ve eylemlerine sahip çıkacak bir tavır içinde olmalıdırlar.

2- Kocaeli bölgesinde Pakmaya'da toplu-İş sözleşmesinin son aşamasında işyerinin kapatılarak

Konfederasyonlara özgür temsil hakkı tanınmalıdır. Asgari ücretin eşit ve adil bir kararla tesbit edilebilmesi için, eşit ve katımlı bir komisyon teşkili gerekmektedir.

Asgari ücretin tesbitine baz olarak alınan ihtiyaç kalemleri; besin için yüzde 44, besin dışı yüzde 56'dır. Önceki dönemlerde ATÜK (Asgari Ücret Tesbit Komisyonu)'nun itibar ettiği bu rakamlar halen geçerliliğini korumaktadır.

Devlet İstatistik Enstitüsü her ne kadar, harcama kalıplarındaki oranları değiştirmiş ise de, uygulama isabetsizdir. Çünkü çalışanların gelir düzeyinde herhangi bir değişiklik olmadan harcama kalıplarını değiştirdikleri doğru değildir."

Komite Başkanı Fikri Karakadılar

357, Türkablo'da 15. Solventas'ta 9, İhsaniye Belediyesi'nde 7, Maga Deri'de 19 ve Koruma Tarım'da 9 işçinin işten atılması gibi işçi kıyımları önlenmelidir.

Ansa'da 14 ay, Lastik Fabrikaları'nda 3 ay, Eternit ve Çimento'da 45 gün, Panço'da 3 ay ve Lever'de 1 haftadan beri süregelen grevler işçilerin istemleri doğrultusunda sonuçlandırılmalıdır.

Devam eden toplu-İş sözleşmesi görüşmelerinde işverenlerin olumsuz tavırlarının kırılarak günün koşullarına uygun toplu-İş sözleşmeleri bağlanmalıdır.

3- Bölgemizde oluşturulduğuna basından öğrendiğimiz İşçi Hareketlerini İzleme Komitesi, yukarıda belirttiğimiz grev ve eylemlerde sadece işçileri değil, işverenleri de izleyerek onların yasa dışı eylem ve uygulamalarını önlemelidir.

4- Üretimde işçilik maliyetini gereksiz yere yükselten Tasarruf Fonu ve Toplu Konut Fonu kesintileri kaldırılmalı, yapılan kesintiler hak sahibi çalışanlara iade edilmelidir. Yüksek vergi oranı ve SSK primleri oranı düşürülmelidir.

5- Başta anayasa olmak üzere 1475, 2821-2822 ve benzeri yasalardaki işçi hak ve özgürlüklerini kısıtlayan ve çağdaş demokrasiye aykırı olan hükümler kaldırılmalı ve demokrasinin tam ve eksiksiz uygulanması sağlanmalıdır.

6- Bütün bu kararların hayata geçirilmesi için kamuoyuna bir bildiri ile duyuru yapılmasına, 23 Haziran 1990 tarihinde etkili bir miting düzenlenmesine, Kocaeli'de kurulu tüm sendika işyeri baş temsilcileri ile temsilcilerinin katılacağı bir toplantı düzenlenmesine, ülkemizin ve bölgemizdeki işçi sorunlarının görüşülmesine ve alınan kararların yaşama geçirilmesi için bölgemizdeki sendika başkanlarının her ayın ilk pazartesini günü Selüloz-İş Sendikası Genel Merkezi'nde toplanmasına oy birliği ile karar verilmiştir."

Tekeller sağlığımızı da tekletiyor

- İlaçta soygun, aynı etken madde kullanılan ilaçların, değişik firmalarca farklı fiyattan satılmasında kendini gösteriyor
- Son bir yılda en çok satan ilk yirmi ilaçtaki pahalılık yüzde 75'in üzerinde

Halkımıza sorsalar "neden böyle sağlıksızın" diye, bir an durup düşündükten sonra, "ilaç tekellerimiz sağlıklı ya!" diye cevap vermesi gerekiyor. Halkın sağlığıyla oynayan tekeller hallerinden memnun. Özellikle fiyatların serbest bırakıldığı 1984 yılından bu yana tekeller istedikleri gibi at koşurup, kârlarına kâr katıyorlar. Son bir yılda ilaçlardaki pahalılık yüzde 75 dolaylarında seyretti. Diğer sektörlerde olduğu gibi bu sektörde de

fiyatları serbest bırakıp ilaç fiyatlarını düşüreceğini söyleyen 12 Eylül ekonomisi mimarları, tekellerin ekmeğine yağ sürmekten başka bir şey yapmadılar. Özellikle halkın sağlığı gibi bir konuda fiyatlar serbest bırakılınca, piyasa serbestliğinden çok, piyasa soygunlarından

söz etmek gerekiyor. Piyasadaki ilaç fiyatları karşılaştırmalı olarak takip edildiğinde soygun ortaya çıkıyor. Aynı etken maddeyi içeren ilaçlar, değişik isimlerde farklı fiyatlarla satılmaktadır. Örneğin Ciflosin ile Ciproxin'in etken maddesi aynı. Deva Holding, Ciflosin üzerine 17 bin lira fiyat koyarken; aynı ilacı, Ciproxin adıyla Bayer 39 bin liraya satıyor. Bayer bu ilacın 500 mg'lık 76 bin 500 liraya satarken; Siflox adıyla aynı ilacı Eczacıbaşı 28 bin liraya satıyor. Örnekler çoğaltılabilir. Tekeller bu alanda öylesine at koşurabiliyorlar ki, aynı ilacı, aynı firma, 250 ve 500 mg'lık farklı ticari şekillerine tutturabildiğine fiyat koyabiliyorlar. Pfizer aynı ilacın 250 mg'lığını 7 bin 500 liraya satarken, 500 mg'lığını 30 bin liraya satıyor. Tek farkı fiyatı!..

Bu tekellere, neden böyle oluyor, niye böyle yapıyorsunuz diye sorulduğunda, herkesin bildiği cevap hazır. Yurt dışından pahalı alıyoruz da ondan. İlaç fiyatlarından şikayetçi olanlara yetkili ağızlarında benzer şeyi söylediler: "Avrupa'dan daha ucuz." Avrupa'daki fiyatlarla Türkiye'deki fiyatları karşılaştırıyoruz, durum hiç de söylenmediği gibi değil. Türkiye'de 17 bin liraya satılan Xanax isimli ilaç, İtalya'da 5 bin 810 liraya satılıyor. Sinemet'in bir tableti Türkiye'de bin 166 lira iken, İtalya'da bir tableti 646 liradır.

O halde neden böyle oluyor sorusuna, geriye bir tek cevap kalı-

yor: Kâr, daha çok kâr!..

Halkın sağlığı tekellerin elinde

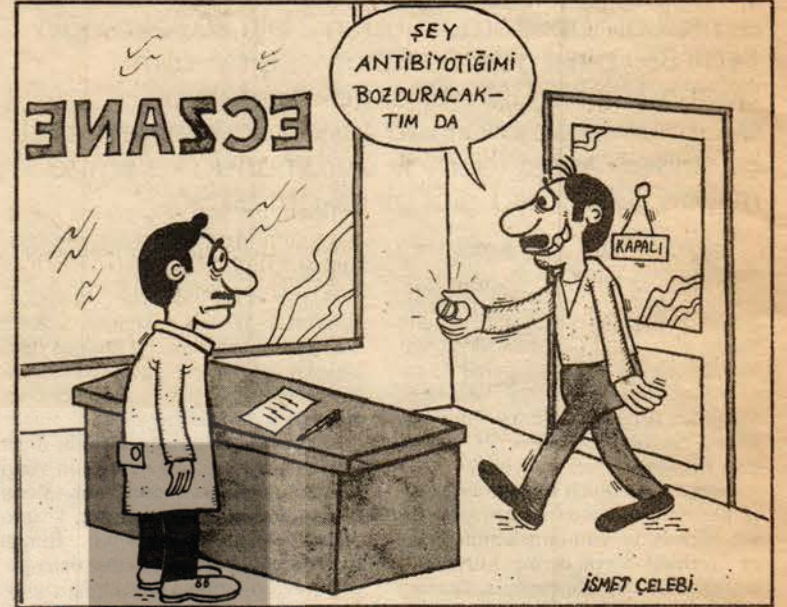
Yaşamsal önemi olan ilaçta, halkımızı en çok soyan tekellerden biri Eczacıbaşı. 1987 satışı 94.7 milyar lira olan Eczacıbaşı'nın kârı 2.8 milyar lira olmuş. 1987 yılının bu sektördeki kâr şampiyonu ise 5.2 milyar lira kârı Faco. Eczacıbaşı'nın dörtte üçü kadar (63 milyar lira) satış yapmış olmasına rağmen, kârı hemen hemen Eczacıbaşı'nın iki katı kadar. Sektördeki diğer bir tekelle ise Roche firması. Onun da 1987 satışı 62.2 milyar lira, kârı ise 3.5 milyar lira. Roche firmasının bir özelliği de, sermayesinin tamamının İsviçre'ye ait olması. Sektörde İsviçre sermayesi başta olmak üzere B. Alman ve ABD sermayeleri etkin.

Eczacıbaşı'nın yabancılarla ilişkisi diğerlerinden farklı. İlaç sanayinde genellikle yabancı sermayeyle ortak yatırım yerine, teknoloji işbirliği ile bağımlı kuruyor. Yatırım yaptığı diğer alanlarda ise B. Almanya, İsviçre, İtalya gibi yabancı ortaklarla birlikte.

İlaç sektörü 150 milyar lirayı aşan bir piyasa hacmine sahip. Bu piyasadan aslan payını alan ise sadece 15 tekeldir. Türkiye'de üretilen 2 bin tür ilaçtan sadece 10'u toplam ilaç üretiminin yüzde 48'ine yaklaşılmaktadır. Bu 10 ilacı üretmekte olan tekeller piyasayada sahip durumdadır.

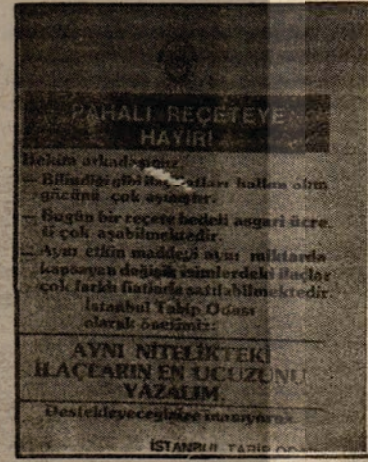
Eczanesini limon sandığı gibi kullanmış bir tekelle: Eczacıbaşı

Tekel olmak için herkesin limon sandığıyla başlaması gibi bir şart yok tabii. Eczanesini limon sandığı gibi kullanmasını biliyorsanız eğer, köşeleri tutan tekellerden biri olmanız mümkün (!). Eczacıbaşı da öyle yapmış işte. Hikayesinin başlangıcı Cumhuriyet'in ilk yıllarına

kadar gidiyor.

Hikayemiz, baba Eczacıbaşı Süleyman Ferit'e başlıyor. Kendisine bu ünvan 1909 yılında İzmir İl Genel Meclisi'nce verilmiş. Süley-

man Ferit o yıllarda İzmir Gureb Hastanesi'nin "Eczacıbaşı"lığını yapan 22 yaşında bir gençtir. 1912'de Şifa Eczanesi'nde çalışmalarını sürdüren Süleyman Ferit, aynı yıl küçük bir laboratuvara kuvvet sürubu, diş suyu, diş macunu ve Ferit marka kolonya üretmeye başlıyor.

Büyük oğul Nejat Eczacıbaşı

1940'lardan başlayarak babasının bu uğraşını İstanbul'da sürdürüyor. Özellikle 2. Dünya Savaşı sırasında ithali yapılmayan bazı kimsiyal maddeleri üretmek istemekteydi. Yaygın kullanım alanı olan balık yağı yurt dışından getirilmeyince, D ve A vitaminlerini kristalize olarak İngiltere'den getirip bunları rafine yağda çözerek konsantre balık yağı elde etmiş ve 10 gramlık şişelerde D-Vital adıyla satmıştır. Zamanla, savaş döneminin ortaya çıkardığı bebek maması ihtiyacını iyi kullanan Eczacıbaşı, bu alana da el atmış ve işini geliştirmeye başlamıştır. 1944'de Galata'da 8 odalı bir laboratuvara geçerek 15 işçiyi dört çeşit ilaç üretmeye başlamıştır.

Eczacıbaşı'nın esas atılımı 1950'ler sonrasında gerçekleşti. Türkiye Sınai Kalkınma Bankası (TSKB)'nden aldığı kredilerle Levent'te kurulan ilaç fabrikası, Eczacıbaşı şirketler topluluğunun da ilk çekirdeğini oluşturuyordu. Kendisine İtalya tarafından şövalyelik ödülü verilen Eczacıbaşı'nın en kızdığı şey, Eczacıbaşı Birliği'nin ilaç zamlarından söz etmesi. Fırsat buldukça, Eczacıbaşı Birliği'nin "Türkiye'deki tüm eczacıları temsil etmediğini, onların bir takım şartlanışlıklar içinde bulunduğunu" söylüyor.

İlaçlarda soygun böyle oluyor...

İLACIN ETKEN MADDESİ	TİCARİ ŞERHİ	EŞDEĞER MAMULLER	ÜRETEN FİRMA	FIYAT (TL)
Rifampin	300 mg kap.	Rifadin	Sifar	14400
		Rifoap	Koçak	17000
Ampicillin trihidrat	250 mg kap.	Ampisina	M. Nevzat	6500
		Alfasilin	Faco	9000
Oleandomisin triasetal	250 mg kap.	Tao	Pfizer	7500
	500 mg kap.	TAO	Pfizer	30000
Ciprofloksaoin	250 mg kap.	Ciflosin	Deva	17000
		Proxaoin	Fako	20000
	500 mg kap.	Ciproxin	Bayer	39000
		Sifloks	Eczacıbaşı	28000
		Ciflosin	Deva	30000
		Cipro	Biofarma	34500
		Proxaoin	Fako	35000
		Ciproxin	Bayer	76500
Sefaperazon	0.5 mg amp.	Ceforazan	Fako	4400
	1 mg amp.	Cefobid	Pfizer	11100
		Ceforazan	Fako	8000
		Cefobid	Pfizer	37000
DoxyOyoline	8 kap.	Monodoks	Deva	2200
	14 kap.	Tetradoks	Fako	9000
Timolol Maleat	Goutte 0.25 mg	Timosol	Bilim	4150
		Timoptic	Fako	20761
	Guetto 50 mg	Timosol	Bilim	8500
		Timoptic	Fako	24056
Ketotifen	30 tablet	Astafen	İtaş	7000
	100 ml. şurup	Zaditen	Sandoz	15000
		Astafen	İtaş	8500
		Zaditen	Sandoz	22500
Fenoksimetil	Chiacil 1.2 gr.	20 tablet	Hoechst	17000
Penicillin	Pen-Os 1 gr. 24	tablet	Eczacıbaşı	27000
Aciclovir	200 mg. 25 tab.	Aciviral	Yurtöglü	38000
		Hemosit	Nobel	131000

"İLAÇ FİYATLARINDA LIBERALİZM OLMAZ!"

İlaç fiyatlarındaki pahalılığı ve keşmekeşi protesto etmek amacıyla eczacılar, mücadelelerini "Pahalı Reçeteye Hayır" kampanyasıyla sürdürüyorlar. Kampanya Tabipler Odası'nca da destekleniyor. Konuyla ilgili olarak İstanbul Eczacılar Odası Yönetim Kurulu Sekreteri Hadi Tomruk ile yaptığımız röportajı yayımlıyor, ilgililerinden dolayı kendilerine teşekkür ediyoruz.

Halk Gerçeği: Kampanyanız hakkında bilgi verir misiniz, nasıl gidiyor?

Hadi Tomruk: Kampanyanın iyi gittiği söylenebilir. Tabipler Odası'na, ilaç fiyatlarındaki farklılıkları gösteren bir liste yolladık. Doktor arkadaşlarımızın fiyatlardan haberdar olmasını ve aynı etkiyi gösteren ilacın ucuzunu yazmalarını istiyoruz. 1984'de yayımlanan fiyat karamamesiyle firmalar fiyat belirlemede serbest bırakıldı. Sağlık Bakanlığı'na müracaat edip istedikleri fiyatı belirtiyorlar. Bakanlık 15 güne kadar itiraz etmezse, o fiyat geçerli sayılıyor. Çoğu zaman da Bakanlık fiyata itiraz etmiyor. Her şey tekellerin elinde. İlaç tekellerine iki çeşit teşvik uygulanıyor. Bir tanesi, ilaç hammaddesi ithalatından vergi alınmaması, diğeri ise fabrikasını kuran yatırımcıdan beş

sene vergi alınmaması. Bu teşvikler ilaç maliyetlerini de düşürücü nitelikte olduğu halde, ilaç fiyatlarına yansımıyor. İlaç fiyatları çok yüksek. İlaç firmaları ile ilaç fiyatlarının yüksekliği konusunda konuştuğumuzda, fiyatların diğer ülkelere göre ucuz olduğunu söylüyorlar. Fakat gerçekte tam tersi. Aynı firmanın aynı ilacı Türkiye'de, diğer ülkelere göre daha pahalı.

Halk Gerçeği: İlaç piyasasındaki keşmekeşin önlenmesi için alınabilecek önlemler doğrultusunda Oda'nın önerileri ve talepleri nelerdir?

Hadi Tomruk: Pahalılık, daha çok kâr etme isteğinden kaynaklanıyor. Aynı sürede, aynı miktarda üretilen iki ilaçtan ucuz olanın işçiliği daha ucuz, pahalı olanın ise daha pahalı gösteriliyor. Bu bir oyundur. Bu oyun bozulmalıdır. Bir diğeri de ilaçların reklamları, yani promosyonuna yapılan harcamalardır. Bunlar gazete ilanları ve doktorlara verilen çeşitli eşantyonlardır. Fiyat artışlarını büyük ölçüde etkiliyorlar. İlacın reklamı yapılmamalıdır. Onun yerine ilaç hakkında bilgi verecek broşürler gönderilmelidir. Fiyatları konusunda da doktorlar bilgilendirilmelidir. Bunların yanında üzerine gidilmesi gereken noktalar şöyle sıralanabilir:

1. Fiyatların düşürülebilmesi için devlet denetimi şart. İlaç fiyatlarında liberal bir uygulama olmaz. İnsanlar araba ya da televizyon almadan yaşayabilir; fakat hasta bir insan ilaç almazsa yaşamı tehlikeye girer. Birçok hasta eczacıların gelip, ilaç alamadığını geri dönüyor. Bazı eczacılar da veresiye defteri açıldı. Fiyatların serbest bırakılması, fiyatların düşürmek yerine pahalılığa neden olmuştur. Bu anlamda fiyatların denetlenmesi gerekiyor.

2. Denetimin yanı sıra, SSK'nın ilaç fabrikasının bu konuda etkin kullanılması gerekiyor. SSK'nın ilaç fabrikası var; fakat diğer fabrikalardan ilaç alıyor. Bu fabrikanın tam kapasiteyle çalışması ve hatta başka fabrikaların da açılması lazım.

Halk Gerçeği: Halkımıza iletmek istediğiniz özel bir mesajınız var mı?

Hadi Tomruk: Bu sorun doğrultusunda halkla muhatap olan, karşı karşıya gelen biziz. İnsanların, ilaç istiyor fiyatını görünce alamamalarına çok üzülüyoruz. Biz halkın ilacını alabilmesini istiyoruz. Tekellerin daha çok kâr etmesini değil. Tekeller zam yapın kazansın ve biz de daha çok kazanalım diye bir şey düşünmüyoruz. Zaten böyle bir şey söz konusu değil. Biz halkın ilacını alabilmesini istiyoruz.

Gençlik geleceğine umutla bakamıyor...

Ülkelerimiz genelinde verilen toplumsal ve ulusal kurtuluş mücadelesinde gençliğin önemli bir yerinin olduğu tartışmasız tüm çevrelerce kabul gören bir konudur. Ancak, böyle olmasına rağmen, toplumun değişik kesimlerindeki gençlik geleceğe nasıl bakıyor, ileride nasıl bir yaşam istiyor, mevcut devlet düzeni gençliğe bir gelecek vaat ediyor mu? Bu gibi soruları kitaplarda cevaplandırmaktan çok, bir gecekondulu mahallesindeki gençlere sorarak cevaplandırmak istedik.

İstanbul'un bir gecekondulu mahallesi olan Derbent'te gerçekleştirdiğimiz röportajımıza lise, işsiz, işçi ve üniversiteli gençler katıldılar.

Gençlere, geleceğe ilişkin sordurduğumuz sorularda hepsinden aldığımız ortak yanıt, **uzun vadeli plan kuramadıkları, mevcut düzenin kendilerine bir yaşam ve garanti vaat etmediği** oldu. Yaşantılarının, daha çok güntübirlik olduğunu ve gelecekte çok şey beklemekten geçtiğini de ayrıca belirttiler.

Türkiye'de, hükümet değişikliğinin olması durumunda, ekonomik ve siyasi alanda bir değişiklik olabilir mi? şeklinde sordurduğumuz sorularda ise aldığımız ortak yanıt, **mevcut siyasi düzen partilerinin birbirlerinden pek farkları olmadığı, yeni bir hükümetin de eskisinden farklı şeyler yapamayacağı** oldu.

Kürt u sal mücadelesinin ve PKK'nın, toplumda, özellikle gençlik çevrelerinde nasıl karşılandığı biçimindeki sorularımıza verdikleri cevaplarda ise, Kürtlerin verdikleri u sal k uş mücadelesinin ve taleplerinin haklı olduğunu belirttiler. Ancak gençler, PKK, Kürt u sal mücadelesi ve talepleri konusunda net olmadıklarını, PKK'nın çeşitli hatalarının ve desteklenemeyecek yönlerinin olduğunu vurguladılar.

Türkiye solunun, gelecekte siyasi ve ekonomik olarak halka ve gençliğe yeni bir yaşam sunması konusunda sordurduğumuz sorulara ise, olumsuz yanıt aldık. Bunun başlıca sebepleri ise, bölünmüşlük ve örgütlerin halkla ilişkilerinin olmaması gösterildi.

Röportaja katılan arkadaşların isteği üzerine isimlerini yayınlamadan okuyucularımıza sunuyoruz.

Halk Gerçeği: Türkiye'nin, siyasi ve ekonomik yapısını nasıl görüyorsunuz? Türkiye, bir Avrupa ülkesinin ekonomik ve demokrasi standartlarına ulaşabilir mi?

F.A.: (18 yaşında ilkokul mezunu, deri işçisi, aldığı aylık ücret 500 bin lira. Ailesinde başka çalışacak durumda insan olmadığı için, ailesine bakmakla yükümlü)

Böyle bir şeyi, hiç gerçekçi bulmuyorum. Bir Avrupa ülkesi olmamız şimdilik hikaye. ANAP'ın kurduğu küçük Osmanlı. Bize hiç bir faydası yok. Hükümetin refahı bizim sömürülmemize bağlı. Türkiye'nin gidişi hiç iyi değil. Biraz da, Nâzım'ın dediği gibi, koyun gibiyiz. Suskunluğun nedeni bence korku. Bu da iş kaybetme korkusu ve polis.

Bir genel grev çağrısı yapılırsa, ben tek de olsam katılıırım.

İ.P.: (17 yaşında lise öğrencisi)

Türkiye bir Avrupa ülkesi değil. Olamaz da. Pire-deve meselesine benzetiyorum ben bu durumu. Memlekette herkes susmuş durumda. İktidar ne derse onu yapıyoruz. ANAP, halk için de bir şeyler yapmak zorunda. Ekonomik gelir biraz da olsun eşitlenmeli. Hükümet, daha çok mutlu bir azınlık için hizmet veriyor.

S.K.: (21 yaşında meslek lisesi mezunu işsiz)

Türkiye, bir Avrupa ülkesi gibi olamaz. Olursa da ben göremem. Memleketin geleceği, dobra dobra olsun, bombok. Hükümet değişikliğini çözüm olarak görmüyorum. Geçmişten çok daha gerideyiz. Halka hiç bir şey anlatılmıyor. Geçenlerde birileri SHP'ye üye oluyordu, ama hiç birisi de ne için üye olduklarını bilmiyordu. Başta TV olmak üzere, iletişim araçları hükümetin elinde. Gazeteler, dergiler toplatılıyor. Toplumda büyük bir güvensizlik var, herkes birbirine yabancı. Halk işini, toprağını kaybetmekten ve özellikle polisten çok korkuyor.

D.T.: (18 yaşında lise mezunu, işçi, aldığı aylık 650 bin lira)

Türkiye, bir Avrupa ülkesi gibi o-

lamaz. Bu sistemle de bu ülke çok yaşamaz. Sürekli bir bunalım var. Ve insanların bir gün başkaldıracağına inanıyorum. Türkiye'yi düşündükçe aklıma Fransız ihtilali geliyor. Hükümet değişikliğini de bir çözüm olarak görmüyorum. Mevcut burjuva partileri bir çözüm değil.

U.T.: (20 yaşında üniversite öğrencisi)

Türkiye'nin geleceğinden ben ümitliyim. Çekirge bir sıçradı, iki sıçradı, ama üçüncüyle biraz zor sıçracak. Gelecekte bir kitle hareketi olacak, olmak zorunda. Partilerin değişmesi bize hiçbir şey getirmez. Partilerin hizmet ettiği sınıf hepsinde aynı.

Halk Gerçeği: Gelecekte ne bekliyorsunuz. Nasıl bir yaşam tarzı istiyorsunuz? Şu anki yaşamınızdan memnun musunuz?

F.A.: Gelecekte özgürlük istiyorum. Özgürlüğü yaşamda istiyorum. 1 Mayıs'ta özgür olmak gibi. Çalıştığım iş yerinde sendikamız yok. Eski çalıştığım iş yerinden, sendika istediğimiz için atıldık. Aldığım para yetmiyor. Aileme ben bakmak zorundayım. Örneğin, 1 Mayıs'ta içeri alırsam işten atılacağım için Taksim'e gidemedim. Hakım verilmeyip, alınması gerektiğine inanıyorum. Patronların karşısında ezilmemeliyiz. Yani hayatın her alanında özgürlük, ama bunu da bu sistemde sağlamak olanaksız. Şimdilik bir çıkış yolu bulamıyorum, ayrıca okuyamadım da. Okulu kendi isteğimle bıraktım. Okusaydım ne olurdu bilemiyorum. Hiç düşünmedim. Çoğu kimse evliliği kız olduğu için kurtuluş olarak görmüyor. Ben evliliği de kurtuluş olarak görmüyorum. Şimdilik başka da bir ışık yok.

İ.P.: Kısa yoldan liseyi bitirmek istiyordum. Bunun için meslek lisesini tercih ettim. Fakat aradıklarımı bulamadım. Üniversitede okumak istiyordum. Tercihim,ıp fakültesi yönünde olacak. Hayatımı işçi olarak sürdürmeyi pek düşünmüyorum. Yaptığımız stajlardan dolayı işçi olmak benim için pek cazip değil. Parah üniversiteye bugünden karşıyım. Bu durum, aile durumlarını da etkileyecek. Devletin sözleri daha çok lafta kalıyor. Lise, üniversite, hiç birisi gelecek vaat etmediği için, toplumda bir patlamamın o-

ması doğal. Paralı üniversite de bunun gibi bir şey. Üniversitelerden bu durumda sadece burjuva çocukları faydalanacak. Üniversiteye giremezsem ne yaparım, bilmiyorum.

S.K.: Meslek lisesine, iş bulmak kolay olur inancıyla girdim. Eğitim sistemi değişti. 1 sene okuduk, 2 sene çalıştık. Eğitim görmedik. Torna-tesfiye bölümündeydik. Bize fabrikada ampul taşıttılar. Üniversiteye gitmek istiyordum, ama gideemedim. Üniversiteyi daha çok ekonomik ve kültürel açıdan istiyordum. Müziğede meraklıydım, ancak konservatuvara torpilim olmadığı için giremedim. Geleceğe ilişkin bir plan kuramıyorum. Şu an zorunluluktan dolayı ufak tefek işler yapıyorum. Ailemin durumu çok iyi değil. Çalıştığım işlerde de sigorta zaten yok. Sigortamız kendimiz. Uzun vadede de hiç bir planım yok.

D.T.: Üniversiteye girmek istiyordum ancak giremedim. Yaşantımda uzun vadeli planlar kuramıyorum. Yarın için bir şey diyemem. Bu da, daha çok ülkemizin şartlarından kaynaklanıyor.

U.T.: Üniversiteden ekonomik anlamda bir şey beklemiyorum. Hayatı tüm yönleriyle yaşamak istiyorum. Yaşamda uzun vadeli planlarım ise daha çok yaşamı değiştirmeye yönelik. Düzenin bana sağlayabileceği bir şey yok.

Halk Gerçeği: Kürt u sal mücadelesine nasıl bakıyorsunuz? Talepleri haklı buluyor musunuz? PKK hakkında ne düşünüyorsunuz?

F.A.: Ben de Kürdüm. A sal bir devlet kurma hakları ve taleplerini destekliyorum. PKK konusunda işe, yanlış bulduğum tarafları var. Örneğin, kadınların ve çocukların öldürmelerini doğru bulmuyorum.

İ.P.: Filistinlilerin verdiği mücadelenin ne kadar haklı olduğuna inanıyorsam. Şu an en çok PKK savaşıyor. Ve orada savaşanlar kendi ulusları için savaşıyorlar.

S.K.: Kürtlerin haklı olduğuna inanıyorum. Ben de özgürce yaşamak istiyorum. PKK özgürlük için savaşıyorsa, yanında yer alırım. Onların toprakları, orada yaşayan insanların toprak taleplerini ve

haklarını savunmalarını destekliyorum.

D.T.: Kürtlerin mücadeleleri ve taleplerini çok haklı buluyorum. Türkiye'de yaşayan bir Gürcü olarak ben de azınlık haklarını kullanmak istiyorum. Türkler ve Kürtler iç içe girmiş durumda. Ama istiyorlarsa, a sal devlet kurma haklarını kullanabilmelidirler.

U.T.: Kürt u salının mücadelesini tamamen haklı buluyorum. Ben hakların birlikteliğinden yanayım. PKK'nın çizgisini tam olarak onaylamıyorum. Biraz milliyetçilik temelinde örgütlendiğini düşünüyorum.

Halk Gerçeği: Türkiye genelinde iktidara karşı mücadele veren örgütlere nasıl bakıyorsunuz? Bu örgütler sizin için ileride veya bu gündün bir gelecek, yeni bir yaşam tarzını sunabiliyorlar mı?

F.A.: Örgütler var, aynı şey uğruna savaşıyorlar, ama bir türlü yana gelemiyorlar. Bu böyle devam ederse çok yere varamayız. Ancak yine de uzun vadede solcu örgütlerden başka da bir çözüm gözüküyor.

İ.P.: Türkiye'de 50-60 tane örgüt var. Hepsini de birbirinden farklı. Solcular kitleden kopuk oldukları halde kitle adına hareket ediyorlar. Bu durumdan kurtulabilirlerse ileride halkın önüne bir çözüm olarak çıkabilirler.

S.K.: Şu an için bir ümit olarak görmüyorum. Herkes solculuğu çıkarları için yapıyor, ama kendi çıkarlarını halkın çıkarları ile bütünleştiremiyorlar. Örgütleri tanımadığım için onlara çok güvenemiyorum. Geleceğe ilişkin açık hedefler koymak gerektiğini düşünüyorum. Ama hedefler ve araçlar net olmalı.

D.T.: Gördüğüm ve duyduğum kadarıyla solcular sürekli bölünüyorlar. Bu bölünmüşlüğü bir türlü kabullenemedim. Halk için ve gençlik için ümit vaatmeleri gerekiyorsa, öncelikle birlikte hareket etmeleri gerekiyor. Ve Türkiye'de gerçekten halkla bütünleşmeleri gerekiyor.

U.T.: Solcuların bazıları halk adına bir şeyler yapıyor ama, halkla yapıyor. Kimi "solcular" yapıtları yanlış eylemlerle var olan ümidi de körleştiriyorlar. Genel olarak bakarsak bir ümit var, olmak zorunda da. Çünkü başka bir kurtuluş yolu yok. Ayrılmaları olmasına rağmen, birlikte hareket edebilmenin koşulları yaratılmalı.

Yıldız direnişçileri tahliye oldu

4 Mart 1990'da Yıldız Üniversitesi'ni işgal etme, polise mukavemet, forum yapma, pankart asma eylemleri iddiasıyla yargılanan, 84'ü tutuklu, toplam 101 üniversite öğrencisi 4 Haziran'da İstanbul DGM'de yapılan duruşmadan sonra tahliye oldular. Yaklaşık 3 aydır tutuklu bulunanlar, tüm suçlamaları redderek ve öğrenim haklarından 1990 yılını kaybettiklerini belirterek, tahliye talebinde bulunmuşlardı. Aralarında Ahmet Eroğlu adlı öğrencinin aldığı darbelerden dolayı şok geçirdiğini be-

lirtten bir öğrenci, "söz konusu kişinin hâlâ Bakırköy Ruh ve Sinir Hastahıkları Hastanesi'nde bulunduğunu" söyledi. Ayrıca mahkemede dikkat çeken başka bir konuya, bir kız öğrencinin "cinsel tacize" uğradığını hakime söylemekte güçlük çekmesi ve yaklaşık 2 aydır hastanede bulunmasını söyleyemediğine yerine oturmasıydı. Geçen sayımızda, "Yıldız öğrencileri yargulandı" haberimizde yanlışlıkla başka bir davanın fotoğrafı kullanılmıştır. Özur dileriz.

Boğaziçi Üniversitesi öğrenci şenliği

1 Haziran cuma günü İstanbul öğrenci demekleri platformu, öğrenci hareketinin birliğini ve örgütlülüğünü sağlamada ön adım olacağı fikriyle bir birlik şenliği düzenledi.

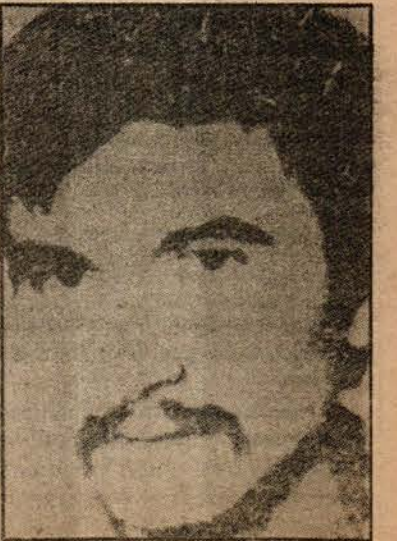
Şenliğe yaklaşık 800 öğrenci katıldı. Şenlik programına İstanbul Üniversitesi Basın Yüksek Okulu ve Yurtsever Kültür Derneği folklor ekipleriyle, ayrıca İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi de bir tiyatro ekibiyle katıldı. Dersimli Ali, Deniz Türkalı, Bilgesu Erenus ve Ünal Büyükgönec şarkı ve türkülerini programa katıldılar.

Gecede çeşitli demokratik kitle örgütlerinin ve gazetemizin de içinde olduğu bazı dergi ve gazetelerin mesajları okundu. Şenlik programında her zaman olduğu gibi tartışmalar da eksik değildi. İYÖ-DER (İstanbul Yüksek Öğrenim Dayanışma Derneği) adına verilen bir mesajın da okunmadığı veya öncelikle okunmadığı gibi tam olarak anlayamadığımız bir sebepten dolayı İYÖ-DER'li mesajlarını sahnede program devam ederken izleyicilerin arasından kendileri okudu. Bu sırada karşılıklı slogan yarışları da programın bir parçası oldu. Bu tartışmalardan bir süre sonra ise İYÖ-DER'in mesajı sahnedeki okundu.

Gecenin, Öğrenci Demekleri Platformu adına yapılmasına rağmen, İYÖ-DER imzalı, "Platform'un kendisini feshettiği" gibi yazılar içeren afişler de ilgi çekiciydi.

Bilindiği gibi İYÖ-DER, Platform'dan ayrılan bir grubun kurduğu bir dernek. İYÖ-DER kurucuları, öğrenci hareketinin merkezileşme sorununun kendi önerdikleri modele uygun olarak çözülebileceğini, bunun da bir an önce yapılması gerektiğini söyleyip, İYÖ-DER'i kurdular.

Platformda kalan eğilimler ise, kasım ayı içinde bir kurultay toplayıp oradan bir merkezi örgütlülük çıkarmak fikrinde. Platform'da kalan eğilimlerin çoğu federatif bir örgütlülük üzerinde anlaşılıyor olmalarına rağmen, federasyon konusunda farklı düşüncelerinden öyle görünüyor ki, önümüzdeki dönemde epeyce merkezi öğrenci örgütleri kurulacak.

Haki KARER Saygıyla anıyoruz

Halk Gerçeği Gazetesi Sorumlu Yazışları Müdürü İsmail Safter

Halk Gerçeği adlı gazetenizin 27 Mayıs 1990 tarihli 5. sayısında 8. ve 9. sayfalarında büyük başlık olarak, "Dışarıda namuslu insan kalmadı mı?" ve arabaşlık olarak da, "Artık numarası 424 olan yeni 'Tahrir-i Sükun'a karşı etkili ilk eylem yine cezaevlerinden geliyor..."

"Cezaevlerindeki onurlu tutsaklar sadece egemen sınıfları uyarıyor, aynı zamanda görevlerini unutan, görevlerini 'yapamayan' devrimcilerle de çok ağır bir uyarıdır bu açlık grevleri..." şeklindeki yazılar, ortak açıklamamıza dahil değildir ve biz yazmadığımız halde metnin başına eklenmiştir. Söz konusu başlık ve arabaşlığı da siyasi içerikten yoksun ve yanlış buluyoruz. Metnimizin içeriğinde de bu anlayışa yol açacak herhangi bir cümle de yoktur.

"Dışarıdaki" devrimciler ve halk için, "namuslu-namussuz" ikilemi konulamaz. Bunun imajını vermek bile yanlıştır. Bu terim, terminolojik olarak olsa olsa egemen sömürücü sınıflar için kullanılabilir.

Ortak açıklamamızı yayınlamış olmanız nedeniyle teşekkür ederiz. Ama söz konusu başlık ve arabaşlığı tekzip ettiğimizi, gazetecinizde aynı puntolarla yayınlamanızı talep ediyoruz.

THKO/TDY-Diriliş (Hasan Akbaba) ● TKP/ML-TIKKO (Ramazan Kılavuz) ● TKİH (M. Şah Yıldırım) ● TİKB (Tahsin Alpaşar) ● PPKK-Peşeng (Mehmet Cıbran) ● TDKP (İlker Dilcan) ● TKP/ML-Hareketi (Hüseyin Çapartas) ● KAWA (Fahri Işıksal) ● TKEP (Nihat Şeker) ● TBKP (Ekrem Ertik)

Halk Gerçeği'ne

Gazetenizin 27 Mayıs 1990 tarihli 5. sayısının orta sayfasında yer alan, "Dışarıda namuslu insan kalmadı mı?" şeklindeki başlık ve devamındaki ara başlık 13 hareketin ortak imzasıyla, tarafımızca gönderilen ve aynı sayfada yayınlanan yazının başlığıymış gibi bir imaj uyandırmaktadır. Başlık bize ait olmadığı gibi, yanlış anlaşılmalara yol açabilir. Bu yanlış anlaşılmalara neden olabilecek durumu düzelttiğimize inanıyor ve bekliyoruz. Teşekkür ederiz.

NOT: Adı geçen yazıda imzası bulunan kimi grupların başlığa ilişkin gazetenize gönderdikleri tekzip metnini, tekzip mantığını aşığından dolayı imzalamadık.

THKP-C Acikiler (Salman Altınöz) ● (M. Selim Çürük-kaya) ● Dev-Savaş (Hüseyin Gevher)

Halk Gerçeği emekçilerine

Faşist TC devlet terörünün "Adı Yasaklanan Ülke" üzerinde azgınlaştığı, bir halkı toptan imha ve asimilasyona yöneldiği ve bu terör politikasının borazanlığını üstlenen emperyalist sermayeye dayalı tekelci günlük burjuva basınından "Adı Yasaklanan Ülke"ye ilişkin objektif haber almanın tamamıyla imkansızlaştığı bir ortamda:

Bunca ağır koşullara ve baskılara rağmen halk adına gerçeği yazma yürekliliği gösterdiğiniz için hepimize canı gönülden sevgi ve selamlar. Bu alanda büyük bir eksikliği giderdiniz. Halkımızın gerçeğini büyük bir coşkuyla okumaktayız. Aynı zamanda okuturma görevinin de bilincindeyiz. Bununla birlikte gündelik yaşamın ağırlığı altında unutulmaya başlanan asgari de olsa "insanlık görevlerimizi" tekrar hatırlatınız. Sağ olun.

İçerdekiler şunu hiç unutmasınlar ki dışarda "namuslu ve yurtsever insanlar" hep oldu ve olmaya devam edeceklerdir.

Diyarbakır zindanlarında direnmeyi destanlaştıranların yaktığı ateş içimizdedir ve hiçbir zaman sönmeyecektir. "Berxwedan Jiyane" şiarımızdır.

İzmir'den bir yurtsever

"Dışarıda namuslu insan kalmadı mı?"

Halk Gerçeği'nin 5. sayısında yayımlanan bu manşet, olumlu-olumsuz pek çok yankı aldı.

Öncelikle manşet elbette bize aittir. Manşetin altında dört ayrı cezaevinden gelen bildiri metni vardı. Niçin "Ceyhan'ın bildiri başlığı" gibi algılandığını doğrusu pek anlayamadık. Bu biraz zorlama bir değerlendirme.

Konunun şekilsel yönü böyle. İşin özüne gelince: Manşet ve manşet spotunda bir soru sorduk. Dışardaki insanlar artık şöyledir böyledir demedik. Öyle bir değerlendirmemiz olsaydı, onu da yazardık.

Sorulan soruya, yaptıklarıyla örgütler ve onların yönlendirdiği kitleler cevap verdi. Korsan gösteriler, bombalı pankartlar, açlık grevleri, imza kampanyaları ve miting girişimleri...

Demek ki dışarıda da namuslu insan hâlâ varmış...

"Namus" kavramına gelince; elbette bizim için de namus olgusu vardır. Ama burjuvazinininki gibi değil... Örneğin işkencede kirletilmek pahasına arkadaşlarını ve örgütünü satmayan kadın, en namuslu insandır.

Halk Gerçeği

Kerboranlılar 413'

- Olaylara karıştıkları gerekçesi ile gözaltına alınan kadınlardan 11'i çıkarıldıkları mahkemece tutuklandı. 15 kişi serbest bırakıldı.
- Kadınların Mardin Jandarma Alayı'nda çırılçıplak soyularak işkence yapılması halkta büyük tepki yarattı.

Kerboranlı (Dargeçit) bir grup kadın 30 Mayıs Çarşamba sabahı, 413 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'yi ve cezaevlerindeki baskıları protesto için kaymakamlık binası önünde oturma eylemine başladılar. Eylem sakin bir şekilde sürerken çevredeki askerler kadınlara, "Böyle boş oturmak olmaz. Sloganlar atın ya da başka şeyler yapın" diyerek kışkırtıcı bir tavra girdiler. Bunun üzerine kadınlar dağıldı. Tabii bu arada bütün olanlar filme alındı.

Ertesi gün aynı yerde oturma eylemi sürdürüldü. İlçeye iki otobüs dolusu özel tim'in geldiği haberi ortalığı karıştırdı. Kargaşayı önlemek isteyen kaymakamın çabası yetersiz kaldı. Asayiş Kollordü Komutan Yardımcısı'nın ilçeye gelmesinin hemen ardından 100 kadar kadın, özel tim ve askerler tarafından gözaltına alınarak Mardin Jandarma Alay Komutanlığı'na götürüldüler. Gözaltına alınma sırasında ve otobüste, kadınların birçoğu tartaklanma ve dövülme suretiyle yaralandılar.

Gözaltını protesto etmek isteyen başka bir grup kadın ile öğrencilerden oluşan bir grubun, askerlerin bulunduğu kışlaya doğru yürüyüşe geçmesi üzerine, askerler havaya ateş açtı. Bu olayın ar-

dından Kerboran'da bulunan askerler ve özel tim ilçede terör estirmeye başladı. Evlerinden ve okullarından toplanan kadınlar ve çocuklar gözaltına alındı. Bu olaylar sırasında Lokman Çelik adlı bir ortaokul öğrencisi yaralandı. Gözaltına alınan kadın ve çocuklar bindirildikleri araçlarda zafer işaretleri yaparak askerlerin arasında alaya götürüldü.

Kadınlarının ve çocuklarının gözaltına alınmasına Kerboran esnafının yanıtı, kepenk kapatma oldu. Tüm dükkanlar kapatıldı. Asker, ilçenin bütün giriş ve çıkışlarını tutuktan sonra, ilçede yeni bir gözaltı kampanyası başlatıldı. Aralarında SHP Belediye Meclisi üyesi Ömer Kılıç'ın da bulunduğu bir grup daha gözaltına alındı.

1 Haziran sabahı işyeri sahipleri evlerinden alınarak tabura götürüldü. Dayak ve tehdit faslından sonra içinde ne yazdığını bilmedikleri bir kağıdı imzaladıktan sonra serbest bırakıldılar. Tabii işyerlerini açmaları da sıkı sıkıya tembih edildi. Buna rağmen sadece 15-20 işyeri açıldı, açmayanlar ise uygun bir dille (!) uyarıldılar.

Kerboran'da yaşananlar günlük basında yazılmıyordu veya yazılamıyordu. Gözaltına alınıp götür-

rülen ve bırakılmayan kadınların durumu da 5 gün süresince bilinmiyordu. İlçede ortamın iyice gerginleşmesi üzerine Mardin Valisi ile görüşen Belediye Başkanı Süleyman Anık, Vali'den tüm kadınların serbest bırakılacağı güvencesini alarak ilçedeki durumu biraz olsun yatıştırdı. Daha önce akıbetleri belli olmayan 25 kadar Kerboranlı kadının pazartesi günü mahkemeye çıkacağını öğrenen 200 kişilik bir grup Midyat'a doğru yola çıktı. Fakat Midyat'ın girişinde onları askerler ve özel tim karşıladı. Duruşmanın yapılacağı binaya yaklaştırılmazlar. Mahkeme süresince kordon altında tutuldular; ardından da ilçenin çıkışına kadar asker ve polislerce yolcu edildiler! Kerboran halkı mahkeme sonucunu ancak gazetecilerden öğrenebildi. 11 kadının tutuklanarak Diyarbakır'a götürüleceği haberi ilçede durumu yeniden gerginleştirdi. Özellikle Mardin Jandarma Alay Komutanlığı'nda buldukları süre içinde kadınların ve kızlarının çırılçıplak soyulup her türlü işkencenin yapılmasını halk bir türlü hazmedemedi. Kerboranlılara göre olay artık namus meselesi olmüştü.

İlçedeki durumu öğrenmek için telefonla görüştüğümüz Belediye Başkanı Süleyman Anık, tutuklanan kadınlardan hiçbirinin olaylara katılmadığını söyledi. Anık şöyle devam etti: "Duruşmaya giremedik. Bu nedenle mahkeme sonucu konusunda bilgim yok. Ancak 11 kadınının tutuklandığını öğrendik. Bırakılanlar zaten 13-14 yaşlarındaki kız çocukları. Mahkeme, yaşları küçük olduğu için bırakmış. Tutuklanan kadınların hiçbirini mahkemenin isnat ettiği suç işlememiştir. Hepsini evlerinden, hamur teknelerinin başlarından alınmışlardır." Kadınlar suçsuzsa niçin gözaltına alındılar? Süleyman Anık bunu şöyle açıklıyor: "Efsendim, size bir olay anlatayım. Bi-

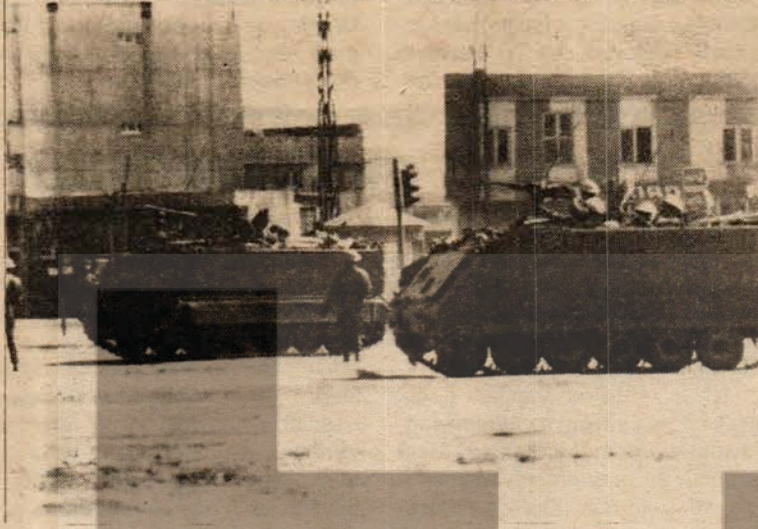
üz bir ülke istiyor!..

- Kadınlarının ve çocuklarının duruşmasını izlemek için Midyat'a giden Dargeçitliler mahkeme salonuna alınmadılar. Asker ve polislerce kordon altına alınan 200 kişi ilçe dışına çıkarıldı
- Kerboran olaylarına damgasını vuran kadınlar ve çocuklar oldu

zim 500 haneli bir köyümüz var. Bu köyde yaşayan Halil adında biri firar ediyor. Asker gelerek köyde ne kadar Halil varsa hepisini gözaltına alıyor ve günlerce gözaltında tutuyor. Bu kadınların durumu da böyle oldu. Olaylara karışanların çoğu öğrencilerdi. Aralarında kadın varsa, onlar zaten kaçmışlardır. Tutuklanan kadınların tümü suçsuzdur."

SHP İlçe Başkanı Abdülcelim Kılıç'a göre, "Mesele artık namus meselesi oldu." Burada yapılanları kimse kolay kolay unutamaz diyen Kılıç, şunları anlattı: "Kadınlarımızı ve kızlarımızı çirliçiplak soymuşlar. Asmışlar, küfretmişler, akla gelebilecek her türlü kötü muameleyi uygulamışlar. Aralarında 13-14 yaşlarında kız çocuklarının da bulunduğu kadınlara böyle davranılmaz. Bu artık namus meselesi oldu. Dargeçit'te durum son derece gergin. Her an yeni bir olay yaşanabilir. Bugün (4 Haziran) kadınlarımızın tutuklandığı öğrenince Cizre esnafı kepenk kapatmış. Burada da buna benzer ya da daha şiddetli olaylar yaşanabilir. Yaşanacak olaylardan ben korkuyorum."

5 gün Mardin Alay'ında gözaltında tutulan 14 yaşındaki bir kız çocuğu da yaşadıklarını şöyle anlattı: "Olay sabahı komşuza gidiyordum. Yolda askerler beni yakaladılar. Gözaltına alınan diğer insanlarla beraber Mardin'e Alay'a götürüldük. 5 gün burada kaldık. Alay'da özel tim bize çok kötü davrandı. Bizi çirliçiplak soyarak astılar. İşkenceye verdiler. Çıplak ettiler. En iyi lafları 'ağızına s...ayın'dı. Bize kötü yemekler verdiler. Şu anda her tarafım yara içinde. Biz burada böyle şeyler olmasını istemiyoruz." Gözaltına alındıktan sonra serbest bırakılanlardan görüşebileceğimiz başka biri var mı? diye sordüğümüzda ise yanıtı, "Herkes konuşma istiyor. Fakat telefonlar dinleniyor. İnsanlar korkuyorlar. Asker duyduğunda çok kötü davranıyor" ol-

du.

Kerboran olaylarına katıldıkları gerekçesi ile 4 Haziran'da mahkemeye çıkartılarak tutuklanan ve serbest bırakılanların listesi:

Tutuklananlar:

- 1) Gülbahar Doğan
- 2) Fatım Yılmaz
- 3) Ayşe Çelik
- 4) Menife Kapalıgöz
- 5) Nazife Çelebi
- 6) Kerime Çelebi
- 7) Tebriye Seyhan
- 8) Türkan Aslan
- 9) Fehime Seyhan
- 10) Suriye Seyhan
- 11) Felek Çelebi

Serbest bırakılanlar:

- 1) Mehdiye Yeşilman
- 2) Fatma Yeşilman
- 3) Nurside İlhan
- 4) Cahide Özkan
- 5) Hediye Çelebi
- 6) Halime Kaya
- 7) Hülya Akbaş
- 8) Emine Seyhan
- 9) Saliha Aslan
- 10) Menifa Ergun
- 11) Rukiye Demir
- 12) Şeha Eldemir

Kerboranlıların başına musallat olan sadece askerler ve özel tim

değil. Kendi çevrelerinde yetişmiş korucular ilçe halkı için ayrı bir bela. Bir Kerboranlı korucuları şöyle anlatıyor:

"Burayı anlatırken korucuların söz etmemek ayıp olur. İlele Ahmet Gümüşay ve Nuri Özkan'dan. Bu ikisi esnaftan mal alıyor, para vermiyorlar. Para isteyenin vay haline. PKK'lı diye suçluyorlar, ardından işin tamam. Sadece esnafı haraca bağlamakla da kalmıyorlar. Evlerinin inşaat malzemelerini ilçe halkının traktörleri parasız taşımak zorunda. Mehmet Erkal adlı 60 yaşlarında birisi korucuların bu haraççılığına karşı çıktı. Şimdi tıçerde."

Yüzlerce kadın ve çocuğun gözaltına alınması, ardından 11 kadının tutuklanması ve gözaltı süresince kadın ve küçük kız çocuklarına işkence yapılmasına Kerboran halkının tepkileri devam ediyor. Gazetemiz yayına hazırladığı saatlerde Kerboran esnafının 6 Haziran'da toplu kepenk kapatma eylemi yaptığı haberi ulaştı. Eylem normal seyrinde sürerken Dekşuri Aşireti'ne bağlı bazı esnafın işyerlerini açtığı, Haverki Aşireti üyelerinin ise eylemlerini sürdürdükleri belirtildi.

Gizli belgeyi açıklıyoruz

Türkiye Uzmanı, BBC Türkiye Masası eski şefi Andrew Mango:

"KHK 'darbe'si gerillaların kazandığı halk desteğine karşı"

● 413 sayılı KHK'nin en önemli motifi, gerillaların kazandığı halk desteğini zayıflatma, gazetecilere kendilerini halklarından soyutlayamayacaklarını anımsatma.

● Hayri Kozakçıoğlu, devletin tabana yayılmış bir 'halk ayaklanması' ile karşı karşıya olmadığını iddia etmesine rağmen, yerel halkın 1/3'ini güvenlik kuvvetleri oluşturuyor. Bunun yanı sıra, resmi rakamlara göre, 18 bin korucu görev yapıyor.

Andrew Mango, Türkiye uzmanı ve BBC Türkiye Masası eski şefi. Şimdiki işi, İngiliz ve Türk yetkililerine, 'Korku Ülkesi' ve Türkiye hakkında akıl hocalığı yapmak. Mango, yılda iki yüz paund karşılığında, her ay bazı "seçkin" müşterilerine (gazeteci ve devlet yetkilileri) bir Türkiye Raporu hazırlıyor. Turkey Confidential (Gizli Türkiye) adındaki rapor için Mango'ya bağlı geniş bir muhabir ve uzman kadrosunun çalıştığı ifade ediliyor.

Andrew Mango, Mayıs ayı raporunda, "Olağanüstü Bölge"yle (Korku Ülkesi) ilgili bölümü 'Darbeden Sonra' başlığı altında sunulmuş. Gizli Türkiye raporunda Mango, Korku Ülkesi'ne karşı Türkiye'de iktidar ve muhalefetin "vatanperver bir ruh" sergilediğini, basının söz konusu ülke ile ilgili haberlerde, egemenlerin istediği gibi oto-sansür uyguladığını vurguluyor. Andrew Mango, ayrıca İngiliz kamyonu PKK savaşçılarına karşı dikkatli yaklaşımları konusunda da uyarıyor.

Gizli Türkiye'nin 'Darbeden Sonra' bölümünün geniş özeti şöyle:

"Güneydoğu'ya karşı yapılan darbe tüm yoğunluğu ile sürdürülmeye çalışılıyor. (...) Parlamentoda, muhalefetteki Prof. Erdal İnönü'nün sosyal demokratları SHP, Süleyman Demirel'in muhafazakar partisi DYP, karmaşık beyanatlarda bulunuyorlar. Teröristlere karşı alınması gereken güçlü önlemlerden söz ederken, hükümetin çıkardığı KHK'dan da söz ederken, hoşnut görünmek istemiyorlar.

Güneydoğu'ya yönelik önlemler etkisini göstermeye başladı. Kıdemli trokist ve politikacı Doğu Perinçek tarafından çıkarılan haftalık haber dergisi 2000'e Doğu'nun basıldığı Türkiye'nin en büyük gazetesi Hürriyet, derginin tesislerinde basımına yönelik anlaşmasını feshetti. Perinçek için tutuklanma emri çıkarıldı. Fakat henüz bulunamadı.

Daha da önemlisi, gazeteler genelge ile gelen rahatsızlık sonucu, tam da otoritelerin istediği gibi, oto-sansür dencylerine girişiler. Topki, Güneydoğu Bölge Valisi Hayri Kozakçıoğlu'nun 413 sayılı KHK'nin çıkarılmadan önce dediği gibi, 'Benim bölgemdeki olayları yazmanıza bir itirazım yok. Fakat haberleri yazarken, uluslararası bir maçta ulusal futbol takımınızı tutar gibi bir ruhla, yazmanızı istiyorum.'

Türkiye'de sansüre karşı yoğunlaşan tepkiler, ünlü aydınlara da yansdı. Ülke dışında ise, IPI (Uluslararası Basın Enstitüsü) uygulamaları kinayan bir bildiri yayınladı. Demokrat Batı'yı ölçüt aldığımızda, ülkedeki her şeyin geride olduğunu söyleyeceksiniz, ancak uygulamanın motifleri en azından İngiliz okuyuculara pek yabancı gelmeyecek. Bu motiflerin en önemlileri, teröristleri, kazandığı halk desteğinden yoksun bırakmak, gazetecilere kendilerini ülkelerinden soyutlayamayacaklarını bir kez daha anımsatmak. (ç.n.: Türkiye'de gazetecilerin gereksinim duymayacakları bir anımsatma).

Okula giden her çocuğun bildiği gibi, çoğunluğun iradesini temsil eden ve geçenlerde 70. yılını kutlayan parlamento, bu olayların neresinde duruyor? Anayasa'ya göre, her kararnamenin önce parlamentoya sunulması gerekiyor. Bu gerekliliğin gerekçesi, yasa tasarısının parlamentonun incelemesinden ve kabulünden (ya da red) geçmesini sağlamak. Bununla birlikte, Anayasa'da hatırı sayılır bir boşluk var. Parlamento onayının geç kalmış sayılabileceği durumlarda, Bakanlar Kurulu, parlamentonun yetkisini devralmış gibi hareket edip, yasa tasarımları onaylayabilir. Son kararnameler devreye girmeden önce, çoğu birkaç yıl önce çıkarılmış ve hâlâ parlamento onayını bekleyen 219 kadar kararname vardı. Ve parlamento tarafından kabul edilene kadar kararnameler de kanun kuvvetinde sayılıyor.

Yeni anti-terörist önlemler Meclis İçişleri Komisyonu Başkanı Galip Demirel'in beyan ettiğine göre, bir dönüm noktası oluşturacak. Bu dönüm noktası hayli zaman alacağı benziyor.

Hükümetin hiç olmazsa, darbenin ilk zamanlarındaki tartışmaları safdışı bırakmak istediği kesin. Muhalefet ise, tüm protestolarına rağmen, anti-teröristlere karşı bir araya gelip istişarede bulunmaya bile hevesli görünmüyor. Bütün ülkede vatanperver bir ruh hakim. Bununla birlikte, hükümet, her iki taraftan da savunmasız durumda. Kaya Erdem, ANAP'ın bağımsız sayılabilecek bir üyesi ve parlamentonun kıdemlileri üzerinde önemli sayılabilecek bir etkisi var. Hükümet ve muhalefet güçlerini, TC'nin üniter karakterini korumak üzerinde birleştirmiş durumda. Kürtçe konuşanları reddetmek ve eylemlerini lanetlemek, bu siyasetin bir parçası. Bu noktada Türklerin ezici çoğunluğuna ilgi çekmek ve devletin ülkede daha da köklenmesini sağlamak kalıyor.

Okurlarımız anımsayacaklardır. Sosyal demokratlar, Kürt yurtseverleri bir yana, hatta bu şüpheyi üzerinde taşıyanlar arasında bile taraftar bulmaya çalışmıyor. ANAP da taraftarlarına bu motiflerle yaklaşıyor. Sosyal demokratlar, Kürt sorunundan özellikle uzak kalmaya çalışıyor.

Muhalefetin -doğal olarak- hükümet politikası ile uzlaştığı kesin. Hükümeti alaşağı etmeyi istemekle birlikte, özel yönetiminin değişmesinden sonra, hükümet değişikliğinin doğu-batı politikasında bir yumuşamaya neden olmayacağı da söyleniyor.

(...) PKK'ya yakın olarak nitelendirebileceğimiz, Peru'daki Sendero Luminoso (Aydınlık Yol)lar. Onlar gibi bir eylem tarzları var.

Hayri Kozakçıoğlu, devletin tabana yayılmış bir ayaklanma ile yüz yüze olmadığı görüşünde. Yerel halkın 1/3'ini güvenlik güçleri oluşturuyor. Devlet görevlilerinin yüzde 70'ine yakını bölgede istihdam edilmiş durumda. Ayrıca 18 bin köy korucusu var. Bunlar ayda 460 bin lira ücret alıyor. Bunlara 7 bin korucu daha eklenmek isteniyor. 190 kişi koruculuğu redd ettiği için ortadan kaybolmuş durumda."

Küba ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesi tarihi - 2

Orduda stenograf olarak giren **Batista**, Machado düşürüldüğünde başsavuştü. Bu olayı izleyen aylarda Batista, bir "yarı-darbe" ile iktidarı aldı. Yeni bir anayasa hazırlattı. Önce albay, kısa bir süre sonra da genelkurmay başkanı oldu. 1939'da yeni bir anayasa hazırlayacak Kurucu Meclis oluşturuldu. Batista, halkın desteğini sağlamanın önemini biliyordu. Popülist politikalar izledi. Hükümette ilericilerin de oylarıyla cumhurbaşkanı seçildi. Ancak bunlar, iktidarı sırasında 3 bin komünisti öldürmesini engellemedi.

1944'de başkanlık süresi biten Batista, sahneyi bir süre için terk etti. Onun yerine seçimleri kazanan muhalefetteki **Dr. Grau San Martín** cumhurbaşkanı oldu. Olay önce demokratik güçlerin zaferi olarak değerlendirilseyse de, Küba halkı, çok geçmeden onun da emperyalizm yanlısı yüzünü gördü. Sömürü ve yolsuzluklar artarak sürüyordu.

Küba bir kumarhane ve geneleve dönüşmüştü. 1948 yılında seçimleri kazanan **Otantik Parti**'den **Carlo Prio Socarras** iktidara geldi. Yeni yönetim de, halkın ne e-

sılacaktı. 150 eylemci küçük gruplar halinde Santiago'ya geldi. 120 kişi **Moncada** kışlasına, 20 kişi de 50 km uzağındaki **Sayama** kışlasına saldıracaktı. Harekatın başarıya ulaşmasından sonra radyo ele geçirilecek, hastane ve adliye basılacaktı. Ancak, 26 Temmuz sabahı başlayan hareket planladığı gibi gelişmedi. Kısa sürede toparlanan kışladaki askerler, duruma hakim oldular. Fidel ve arkadaşlarından yalnızca 40 kişi geri dönebildi. Kışlada ele geçenler işkenceyle ve kurşunlanarak öldürüldüler.

Fidel ve arkadaşları **Gran Piedra** dağına çıktılar. Amaçları **Sierra Maestra** dağlarına çekilmektir. Ancak bir kulübede uyurken yakalandılar. Mahkemeye çıkarılan Castro, "**Tarih beni beraat ettirecektir**" (La historia me absolvera) adlı ünlü savunmasını yaptı. Yargılama sonucunda 15 yıl hapse mahkum edildi. **Isia de Pinos Czaevi**'nde kalan Fidel, burada Marksist klasikleri okudu. Üç yıl sonra, 5 Mayıs 1955'de genel afftan yararlanarak tahliye oldu.

Movimiento, Castro'nun cezaevinden çıkmasından sonra adını

Küba'nın yazgısını değiştireceğiz ya da öleceğiz" diyordu. Daha önce Küba'ya dönen **Frank Pais**, 30 Kasım'da Santiago'da, aynı gün Küba sahillerine ulaşmış olan barbudolar da kırlarda ayaklanmayı başlatacaklardı. Ancak Granma vaktinde yetişemedi. Yollucluklarının üçüncü gününde **Alegria De Pio** yakınlarında, birlik Batista askerlerinin baskınıyla karşılaştı. Yalnızca on iki barbudo kurtulabildi. **Che** de hafif yaralan-

kurulup **Dr. Manuel Urritia Lleo** cumhurbaşkanı, **Jose Miro Cardona** da başbakan oldu. Fidel, hükümetin kurulmasından bir ay sonra başbakan olarak hükümete girdi. 3 Haziran 1959'da toprak reformu yasallaştırıldı. Devrimin altıncı ayında ise sosyal devrim yönelimine karşı güçler, hareketlenmeye başlamıştı. Devlet başkanı **Urritia**, devrim yasalarını imzalamadı. Bakanlar arasında istifa edenler oldu.

teleri" oluşturulmuş, milisler silahlandırılmıştı.

1 Mayıs 1961'de Castro, devrimin sosyalist karakterini açıkladı. 26 Temmuz'da tek bir devrimci partinin, **Sosyalist Devrim Partisi'nin (Partido de la Revolucion Socialista)** kurulduğu bildirildi. Devrimi izleyen yıllarda büyük üretim araçları üzerinde özel mülkiyet kaldırıldı. Şeker kamışı ağalarının, Küba ve Amerikan burjuvazisinin mallarına el konuldu.

Devrimin getirdikleri

İspanyol ve daha sonra da ABD sermayesinin yağmaladığı Küba, devrim öncesinde tek ürüne mahkum, işsizliğin ve yoksulluğun alabilirdiğine yaygın olduğu bir ülkeydi. Küba'nın zenginlikleri emperyalistleri zenginleştirirken, Kübalıları yoksullaştırıyordu.

Küba'da fuhuş yapan kadınların sayısı, madenci sayısından daha fazlaydı. Havana barlarında 10 bin kadın çalışıyordu. UNESCO'nun 1950 istatistiklerine göre kişi başına geliri 300-499 dolar olan ülkeler arasında geliyordu. Aynı yıllarda her iki Kübalı'dan birinin yıllık geliri 150 doların altındaydı. En büyük toprak ağalarından dokuz kişi en verimli toprakların yüzde 32,6'sına, yani 620 bin hektarına sahipti. En verimli toprakların yüzde 50'sinden çoğu yabancılar aitti. Küba'nın başlıca tarım ürünü olan şeker kamışının ekildiği latifundia'ların yüzde 47,4'ü on üç Amerikan şirketinin elindeydi. Tarım alanında çalışan her dört Kübalı'dan biri tiempo muerto (ölü zaman) dönemlerinde işsizdi. Her

"La historia me absolvera"

di. Sağ kalanlar Sierra Maestra'ya çekildiler. Pais'in başlattığı ayaklanma da başarısızlığa uğramış ve geri çekilmek zorunda kalmışlardı. Ancak yığınlık görülmüyordu.

Nisan 1958'de yapılan genel grev çağrısı yaygın bir katılım sağlayamadı. Ardından, Batista karşıtı grupları bir araya toplayabilmek için 20 Temmuz 1958'de "**Caracas Antlaşması**" yapıldı. Çeşitli direniş gruplarının liderleri tarafından imzalanan bu anlaşmayla, ortak bir strateji oluşturulması konu-

Küba İşçi Federasyonu, Castro'yu desteklemek için genel grev çağrısında bulundu. Tüm Küba greve katıldı. Halkın tepkisi karşısında Urritia çekilmek zorunda kaldı. Yerine **Osvaldo Doticos** getirildi. Küba'daki tarım reformu ve diğer uygulamalar emperyalizmin işine gelmiyordu. Karşı-devrimcilerin bir kısmı sürgüne giderken, bir kısmı da silahlı direnişe başladı. ABD destekli karşı devrimciler şeker kamışı tarlalarını bombaladılar. 1960 başlarında tarlaların yüzde 13'ü saldırıya uğramıştı. Emperyalizmden giderek uzaklaşan Küba ile Sovyetler Birliği arasında bir yakınlaşma başladı. Ticaret ve yardımlaşma anlaşmaları imzalandı. Ancak Sovyetler Birliği ve Küba arasındaki ilişkiler tarihi boyunca da bir takım sorunlar ortaya çıktı.

Emperyalizm, 17 Nisan 1961'de **Domuzlar Körfezi** çıkartmasını başlattı. Bin 500 Kübalı

"Küba'nın yazgısını ya değiştireceğiz ya da öleceğiz"

ekonomik ne de sosyal yaşantısına bir değişiklik getirmede. **Otantikler** içinde bulunan ve yolsuzluklara karşı olması ile tanınan **Chibas**, 1947'de **Ortodoks Parti**'yi kurdu. Parti, halk içinde beklenmedik yoğunlukta bir ilgi gördü. Partiyi destekleyenler arasında **Fidel Castro** da vardı.

Eduarda Chibas (Eddy-Girdap) 5 Ağustos 1951'de yaptığı bir konuşma sırasında kendini vurarak yolsuzlukları protesto etti. Bu olay Küba'da yaygın eylemlere neden oldu. Yeni seçimlerde **Ortodoks Parti**'nin zaferi kesin görünüyordu. Bu da ABD'nin adadaki çıkarlarının tehlikeye girmesi demekti. Batista harekete geçti. 1952'de bir darbe düzenleyerek anayasayı yürürlükten kaldırdı. Meclis dağıtıldı. Özgürlükler tek tek yok edildi.

Üniversiteler, Machado döneminde olduğu gibi, Batista'ya karşı gizli ve yarı-askeri örgütler oluşturular. **Ortodoks gençlik** içinde direniş yanlıları Castro'nun etrafında toplandı. Kendilerini **Movimiento** (Hareket) olarak adlandıran bu gençlerin çıkardığı **El Acusador** (Suçlayıcı) başlıklı illegal gazetede Castro, "**İçinde bulunduğu an devrimcidir, siyasal değildir**" diye yazıyordu. **Movimiento**'ya katılanların sayısı arttı; silahlı mücadele giderek daha çok gündeme geliyordu.

Moncada Baskını

26 Temmuz Moncada Baskını, Küba devrimi tarihi içinde bir dönüm noktası oldu. **Movimiento**, hem bir çıkış yapmak, hem de silah ele geçirebilmek için bir kışla baskını düzenlemeye karar verdi. **Oriente**'deki **Moncada** kışlası ba-

26 Temmuz Hareketi olarak değiştirdi. 7 Temmuz'da Meksika'ya geçen Castro, sürgünleri etrafında topladı. İspanya İç Savaşı'nda savaşmış olan **General Alberto Bayo**, onlara gerilla eğitimi vermeye başladı. Meksika'da **Ernesto Che Guevara** ile tanışan Fidel onu birlikte Küba'ya dönmeye ikna etti.

"Küba'nın yazgısını ya değiştireceğiz ya da öleceğiz"

25 Kasım 1956'da gece saat 2.00'de 83 **barbudo** (uzun sakallı) **Granma** yatı ile Küba'ya doğru açıldılar. Fidel arkadaşlarına, "Ya

sunda karar alındı.

1958 Temmuz'unda Batista kuvvetleri denizden, havadan ve karadan saldırıya geçti. Ancak **Jigué** savaşı Batista'nın yenilgisiyle sonuçlandı. Gerillalar kentleri tek tek ele geçiriyorlardı. Aralık ayında **Che Guevara** önderliğindeki gerillaların **Santa Clara** kentinde kazandıkları zafer, Batista'nın sonu oldu. Durumunun kötüleştiğini gören Batista, Dominik Cumhuriyeti'ne kaçtı. Ocak ayında Castro ve Sierra gerillaları Havana'ya girdiler. Che, 1959 yılında Castro'nun önerisiyle çıkarılan bir yasayla "doğuştan Kübalı" ilan edildi. Ocak ayında geçici hükümet

Küba bugün de sosyalizmi koruma ve geliştirmede kararlı ülkelerden biri olarak sosyalizm tarihinde özgün ve önemli bir yere sahip olmayı sürdürüyor

karşı-devrimci adaya çıktı. Tüm Küba halkının direnişi ile karşılaşan işgalciler, üç gün içinde tümüyle yenilgiye uğradılar. Küba'da **Devrimi Savunma Komitesi**

üç Kübalıdan biri okuma yazma bilmiyordu. Büyük bir konut sorunu vardı. Köylerde ve kent çevrelerinde yaşayan 2 milyon 800 bin kişilik bir nüfus elektrikten yoksundu. Devrim sırasında Küba'nın nüfusu 7 milyon kadardı.

Küba Devrimi'nin ilk gerçekleştirdiklerinden biri toprak reformu oldu. Çeşitli ürünlerde büyük bir üretim artışı gerçekleşti. 1959'dan 1962'ye kadar on yeni fabrika kuruldu.

İşsizlik sorunu büyük ölçüde çözüldü. 1961 yılında bir okuma yazma seferberliği başlatıldı. Yüzde 56'sı kadınlardan oluşan bu okur-yazarlık ordusu 100 bin kişilik bir gönüllü topluluğu idi ve bir yıl içerisinde adayı tarayarak bu sorunu ortadan kaldırdılar. Kadınlar üretim sürecine daha aktif katılmaya başladılar.

Fidel öncülüğünde gerçekleştirilen Küba Devrimi, kitlelerin etkin desteği ile başarılıydı. Devrim sonrası yeni bir toplumsal düzen kurma mücadelesi de halkın kitle-sel ve kararlı katılımı ile yürütüldü. Küba bugün de sosyalizmi koruma ve geliştirmede kararlı ülkelerden biri olarak sosyalizm tarihinde özgün ve önemli bir yere sahip olmayı sürdürüyor.

Fidel Castro Ruz

Küba Devrimi'nin lideri ve sosyalizmin yılmaz savaşçısı **Fidel Castro Ruz**, 13 Ağustos 1926 tarihinde İspanyol göçmeni olan bir toprak sahibinin çocuğu olarak dünyaya geldi. Santiago'daki katolik okullarında ve Havana'da Cizvit Lisesi Belen İlahiyat Okulu'nda eğitim gördü. 1950'de Havana Üniversitesi'nden hukuk doktoru olarak mezun oldu. Öğrencilik yıllarında Dominik Cumhuriyeti'ne karşı başarısızlıkla sonuçlanan bir devrimci harekete ve Bogota'daki bir kent ayaklanmasına katıldı.

26 Temmuz'da arkadaşlarıyla birlikte Moncada kışlası baskını düzenledi. Bu başarısız baskından sonra tutuklandı. Mahkemede, "**Tarih beni beraat ettirecektir**" sözleriyle son bulan savunmasını yaptı. Bu bir savunmadan çok, yargılama niteliğindedir. 21 aylık tutukluk dönemi yaşadı. 1955'de Küba'dan ayrılıp Meksika'ya geçti. '56 yılında "Granma" yatıyla geri döndü. Sierra Maestra dağlarında savaşan Castro, 1959 yılında gerillalarla birlikte Havana'ya girdi. Bu tarihten sonra da Küba halkının emperyalizme karşı verdiği mücadelede ve ülkeyi yeniden kurma çabalarında öncülük etti.

Her zaman halkının içinde olan ve Kübalıların kendisine Fidel diye hitap ettiği Castro, halkla en fazla bütünleşebilen lider olarak anılıyor.

Yalnızca korkaklar ve dönemler teslim olur, komünistler ve devrimciler değil.

Gorbaçov neredeyse NATO'ya girecekti!

Uzun süredir dünya gündemini işgal eden Bush-Gorbaçov zirvesi 30 Mayıs-3 Haziran tarihleri arasında gerçekleşti. Yeni pazarlıklar yapılmışken, dünyanın birçok sorunu da zirveye konu oldu.

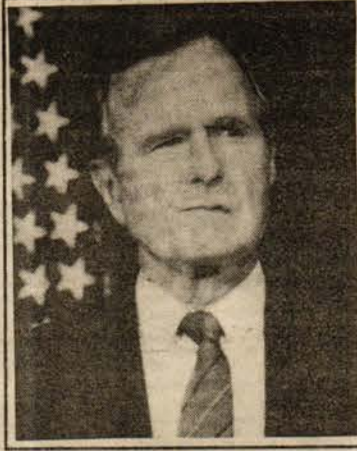
Malta'da 1-3 Aralık 1989 tarihleri arasında bir araya gelen ABD Devlet Başkanı Bush ve Sovyet lideri Gorbaçov, şimdi birbirlerine daha yakınlar. O tarihten bu yana Doğu Avrupa'da meydana gelen değişiklikler bunun en önemli nedenini oluşturuyor. Artık Gorbaçov, Amerikan hükümeti ve işadamları için güvenilirliğini ispatlamış durumda.

Zirve boyunca iki dost izlenimi veren Bush ve Gorbaçov, bu arada bol bol da şaka yaptılar. Camp David'de bir otoyula çevre turuna çıktıklarında Gorbaçov'un espirilerinden biri, "Artık Başkan'ın gözetimindeyim" şeklinde oldu.

Minneapolis'te Amerikalı işadamlarına bir konuşma yapan Sovyet lideri, yardımlarını istedi. 150'ye yakın işadama ile görüşen Gorbaçov, Amerikan şirketlerini, değişim sürecindeki Sovyet ekonomisine katkıda bulunmaya çağırarak, deneyin başarısız olması durumunda istikrarsızlığa düşebileceklerini belirtti. Bu durumun da ABD çıkarlarını zedeleyeceğine dikkati çekerek, niyetlerinin daha hızlı pazar ekonomisine geçiş olduğunu açıkladı.

Zirve'den sonra San Francisco'da temaslarını sürdüren Gürbaçov, Güney Kore Devlet Başkanı Woo ile görüşerek, bu ülkeyi resmen tanıdı.

Zirve boyunca, Amerikan hükümetinin, Gorbaçov'u desteklemeye devam edeceği ve zirveden eli boş dönmelerini istemediği anlaşıldı. Zirve sonunda San Francisco'daki Stanford

Üniversitesi'nde konuşan Gorbaçov, "Soğuk savaş artık gerilerde bırakılmak" şeklinde konuşarak, ABD ve Sovyetler Birliği'nin geleceğin dünyasını kurmada ortaklık etmeleri gerektiğini söyledi.

Zirve boyunca görüşülen birçok sorun arasında Almanya'nın birleşmesi konusu önemli bir yer işgal etti. Gorbaçov, tek Almanya'nın hem NATO'ya hem de Varşova Paketi'ne üyeliğini önerirken, Bush buna karşı çıktı. Gorbaçov'un daha sonra, iki ittifak arasındaki siyasal ilişkinin sorunu çözülebileceğini söylemesini ise Amerikalı taraflı onayladı. Gorbaçov, "geçici olarak" SSCB'nin de NATO'ya üye olabileceğini söyledi. Bush bu öneriyi, NATO komutanının Amerikalı olduğunu ve Sovyet generallerinin Amerikalı komutanın altında rahatsız olacaklarını söyleyerek karşılık verdi.

Üç gün süren zirve boyunca imzalanan anlaşmalar arasında stratejik silahların indirimi ile ilgili bir ön anlaş-

ma da bulunuyor. Kimyasal silahlar konusunda ise, bu silahların üretimine son veren ve 5 bin tonun üzerinde tüm kimyasal silah stoklarını imha etmelerini öngören bir anlaşma imzalandı.

Gorbaçov'un önem verdiği konular arasında bulunan ticaret anlaşması da imzalandı. Ancak ticaret anlaşması Sovyetler Birliği'nde Yahudi göç yasasının çıkartılmasından sonra Amerikan Kongresi'ne gidecek. Sovyetler Birliği'ne, en çok kayırılan ülke statüsü ise tanınmadı. Ticaret anlaşması ile Sovyetler'in ABD'ye satmak istediği votka, kürk, havyar, petrol ve diğer ürünlerin fiyatlarını yükselten ABD gümrük duvarları kaldırıldı. Anlaşma sağlanan diğer konular arasında ise şunlar bulunuyor: Nükleer denemelerin sınırlandırılmasının denetlenmesi, atom enerjisinin barışçı kullanımı, karşılıklı kültür ve enformasyon merkezleri açılması, öğrenci değişiminin artırılmasına ilişkin anlaşma, tahıl anlaşması, ticari havayolu taşımacılığının artırılması, okyanus araştırmaları anlaşması, deniz taşımacılığı paketi.

Bölgesel sorunları da gündemlerine alan Bush ve Gorbaçov, Yahudi göçü, Ortadoğu konusu, Afganistan, Kamboçya, Hindistan, Pakistan ve Küba üzerine de görüştüler.

Kısa Kısa Kısa Kısa Kısa Kısa Kısa Kısa

Pinochet'in artıkları

Şili'de toplu mezar

Şili'de Pinochet faşizmi döneminde öldürülerek gizlice gömülen çok sayıda kişinin bulunduğu bir toplu mezar ortaya çıkartıldı.

Torbalara konularak gömülen cesetlerin Şili'nin kuzeyindeki Pisagua kasabasında ortaya çıkartıldığı ve mezarın eski bir toplama kampı yakınlarında bulunduğu belirtildi.

Cesetlerin Santiago'nun 1900 kilometre kuzeyindeki Quiqui kenti yakınlarındaki kuru çöl iklimi sayesinde korunduğu ifade edildi.

Şili'de General Augusto Pinochet'in 1973 yılında iktidarı ele geçirmesinden sonra binlerce Şilili yurtsever öldürülmüş, binlercesinin de akıbeti hakkında ise bilgi alınamamıştı.

Liberya bandıralı gemiler su alıyor!

Batı Afrika ülkelerinden Liberya'da, beş ay önce ayaklanan Ulusal Yurtsever Cephe'ye bağlı askerler, başkent Monrovia önlere geldiler. Hemen ardından Amerikan Deniz Kuvvetleri'ne ait küçük bir filo, "her olasılığa karşı" Liberya açıklarında beklemeye başladı.

Ülkede süren ayaklanma beşinci ayını doldururken, hükümet askerlerinin öldürdüğü sivil sayısı 1000'i aştı. İsyancıların başkent önlere gelmesi üzerine, bir açıklama yapan Devlet Başkanı Samuel Kanyon Doe, yeniden seçilme konusunda "ısrarlı olmayacağını" söyledi.

İsyancıların lideri muhalif işadama Charles Taylor, ise İngiliz yayın kurumu BBC'ye verdiği demeçte, "Doe'nin istifa etmesinin kendilerine yetmeyeceğini" belirtti. İsyancıların yolsuzluk, ekonomik beceriksizlik ve insan haklarının ihlal edilmesiyle suçladığı Doe, yönetimi, 12 Nisan 1980'de kanlı bir darbeyle iktidarı ele geçirmişti.

Doe ve destekleyicileri, nüfusun yüzde 2'sini oluşturan Krahn kabilesine mensuplar. İsyancıların çoğunluğunu ise Gio ve Mano kabilesi üyeleri oluşturuyor. İsyancıların lideri Charles Taylor'ın ise babası bir yarı Amerikalı, annesi Bassa kabilesinden. Ülkede 16 küçük kabile bulunuyor.

1847 yılında eski Amerikalı kölelerin kurduğu Liberya'da Amerikan varlığı söz konusu. Ayaklanma öncesinde 5 bin kadar Amerikalı bulunuyordu. Liberya açıklarında bekleyen Amerikan filosunda 2 binden fazla deniz piyadesi bulunuyor. Bu filonun, "ABD'lilerin normal yollardan ülkeyi terk edememe durumunda devreye girmek için hazır bekledikleri" şeklinde bir açıklama yapıldı.

24 Aralık tarihinde Cote d'Ivoire (Fildişi Kıyısı)'den 200 isyancının sınıırı geçmesiyle başlayan hareket, giderek yaygınlaşarak iç savaşa dönüştü. Doe, ABD ve diğer Batılı ülkelere yardım çağrısında bulunarak, Liberya'daki iç savaşını durdurmalarını istedi.

Eski köleler tarafından 26 Temmuz 1847'de kurulan Liberya, Batı Afrika kıyılarında bulunuyor. 2 milyon 630 bin (1990) nüfusu bu küçük ülke, 111 bin 369 kilometre kare yüzölçümüne sahip. Başkent Monrovia'nın nüfusu ise 570 bin. İngilizce ve yerel dillerin konuşulduğu ülke nüfusunun yüzde 70'i animist, yüzde 26'sı müslüman, yüzde 4'ü ise hristiyan. Ülkede Liberya ve ABD dolarları eşit para birimleri olarak kullanılıyor. Kişi başına düşen ulusal gelirin 460 dolar olduğu Liberya'da devlet bütçesinin yüzde 30'u ABD tarafından karşılanıyor. Ülke ekonomisi tarıma dayalı. Pirinç, kahve, şeker, kakao en önemli ürünler arasında yer alıyor. Zengin yeraltı kaynaklarına sahip olan Liberya'da demir, elmas ve altın madenleri bulunuyor.

IRA'dan iki silahlı eylem daha...

İrlanda Kurtuluş Ordusu (IRA), geçtiğimiz günlerde İngiliz ordusundan iki kişiyi öldürdü. Federal Almanya'nın Dortmund kentinde bir İngiliz binbaşı ile İngiltere'nin Lichfield kentinde bir İngiliz erin öldürülmesini, Dublin'de yayınladığı bir bildiri ile üstlenen IRA, İrlanda'daki İngiliz askerleri çekilmediği sürece bu tür saldırıların süreceğini açıkladı.

İki eylemin de sorumluluğunu üstlenen IRA'nın, yayınladığı bildiriye şöyle dendi:

"İrlanda Cumhuriyet Ordusu'nun aktif görev birlikleri, dün gece İngiltere ve Federal Almanya'da İngiliz ordusu mensuplarına yönelik olarak iki ayrı operasyon düzenlediler."

Kuzey İrlanda'nın bağımsızlığı için silahlı mücadele veren İrlanda Kurtuluş Ordusu, aynı bildiriye, eylemlerini İngiliz askerlerinin İrlanda'dan çekilmesine kadar sürdüreceklerini açıkladılar.

Dortmund kentinde meydana gelen olayda, çalıştığı üs'ten evine dönüp arabasını park eden Kraliyet 32. Ağır Topçu Alayı'nda görevli Binbaşı Dillon Lee, bir başka arabadan ateş açılarak öldürüldü. Olayın ardından Dortmund polisi ile silahlı çatışmaya giren iki kişi izlerini kaybetti. Olayda bir polis de ayağından yaralandı.

Almanya'daki olaydan birkaç saat önce ise İngiltere'nin Lichfield kentindeki bir tren istasyonunda üç İngiliz askerine ateş açıldı. Askerlerden William Robert Davies ölürken, diğer ikisi de yaralandı.

- Kuzey İrlanda'daki İngiliz askeri varlığına karşı IRA eylemleri devam ediyor
- Çatışmalarda bir Alman polisi de yaralandı

Aydınlık Yol geri çekiliyor!

Geçtiğimiz günlerde "geçici olarak silahlı mücadeleden çekilmeye" karar verdiklerini açıklayan Aydınlık Yol (Sendero Luminoso)'a karşı düzenlenen operasyonlarda 35 gerilla tutuklandı. 250'sinin de kimlik belgelerinin ele geçirildiği belirtildi.

Peru polisi, öldüğü sanılan ve uzun bir süredir görülmeyen gerilla lideri Abimael Guzman'ın yaşadığına ilişkin izlere rastladıklarını açıkladı.

Ayacucho kentinde, eylemlerine başlamasının 10. yıldönümü nedeniyle el ilanları dağıtan Aydınlık Yol, bu ilanlarda, "Geçici olarak silahlı mücadeleden çekiliyoruz, ama ideolojik kavgamız sürecektir" şeklindeki bir ifade kullanmıştı. Aynı metinde, "Son 10 yıl içinde gerçekleştirdiğimiz eylemleri incelemek, elemek, yeni fikirler ve hamlelerle yeniden çalışmak için silahlı mücadeleyi durdurduk" şeklinde bir açıklama yer alıyordu.

Aydınlık Yol, Peru'da 8 Nisan günü yapılan seçimleri "burjuva maskaralığı" olarak değerlendirmiş ve boykot çağrısı yapmıştı. Seçim

öncesinde eylemlerini artıran Aydınlık Yol gerillaları, pazar yerlerine bombalar yerleştirmiş, çeşitli bölgeleri ele geçirmişti.

Ayacucho ve Junin kentlerinde gerillalar üç günlük genel grev çağrısında bulunmuş ve greve tüm kent katılmıştı. Aydınlık Yol, seçimlerde oy kullandığını saptadıkları kişilerin ellerini kesceğini de açıklamıştı.

1964 yılında Mao'nun uzun süreli halk savaşı stratejisini kabul eden ve Peru Komünist Partisi'nden ayrılan bir grup tarafından kuruldu. Örgüt "Mariategui'nin Aydınlık Yolu İçin İleri" sloganıyla anıldığı için, Aydınlık Yol adını aldı. Silahlı mücadeleye 1980'de, 12 yıllık askeri diktatörlüğün sonunda yapılan seçimler döneminde başladı.

İki eylemlerinden biri Ayacucho'daki Cangallo seçim bölgesinden bazı oy sandıklarının yakılması oldu. 1000 silahlı gerillaya sahip olan örgüt, Ekim 1981'de bir polis merkezini bastı. Mart 1982'de ise eyaletin başkenti Ayacucho'yu birkaç saatliğine işgal ederek, kent hapishanesindeki tutukluları serbest bıraktı.

Halklarımızın devrimci birliğini yaratmak ertelenemez bir görevdir!

(Geçen sayıdan devam)

Gelinen noktada egemen sınıflar kendi iktidarını sürdürmede en büyük güvence olarak faşist baskı ve zoru görüyorlar. K stan'da giderek boyutlanan ulusal kurtuluş hareketi, Oğuzüstü Hal Bölge Valiliği ve Özel Harp Dairesi'nin inisiyatifi altındaki modern silahlarla teciz edilmiş kontr-gerilla birlikleri ve devlet ile işbirliği halindeki aşiretlerinden derlenen korucu çeteleri eliyle en vahşi metodlar uygulanarak sürdürülüyor. Ulusal kurtuluşçu devrimci güçlerin düşmana önemli darbeler vurması onları daha da saldırganlaştırıyor. Hızla toparlanan Türkiye devrimci hareketi ise işkence, tutuklama, provokasyon yoluyla geriletilmek isteniyor. İktidar son programıyla sosyal-demokrasinin gerisine düşen TBKP'ye verdiği bunca taviz ve açık uzlaşma gösterilerine rağmen, legalleşme kapılarını açamayarak, solun bu en terbiyeli kesimine bile tahammülsüzlüğünü açıkça gösteriyor. Toplumda sürekli anarşi tedirginliği yaratmak için sahte senaryolarla polis operasyonları düzenliyor, tutuklu yakınlarına yönelik sürekli gözaltına alma ve işkence dahil çeşitli baskılar uyguluyor. Özellikle gençlik içinde yaygın bir a- janlaşırma faaliyetinin yanı sıra, devrimci yurtsever örgütlerin saflarına polisler ve provokatörler sızdırılmaya çalışılıyor. Devrimci basın üzerinde baskılar boyutlandırılarak, gerçekçe gösterilmeksizin yayınlar toplatılıyor, yöneticileri tutuklanarak onlara yıllık cezalara çarptırılıyor. Bu politikalar, egemen sınıflar iktidarının dünya ölçüsünde teşhir olmasına, giderek teacidine yol açıyor. Son olarak Uluslararası Af Örgütü'nün Türkiye'deki işkence uygulamaları üzerine sert bir üslupla kaleme aldığı rapor, iktidarın vermek istediği insan haklarına saygılı demokrat Türkiye görüntüsünün hiç de yutturulamadığının bir ifadesi oluyor.

Mevcut işkence ve baskı yöntemleriyle eskisi gibi halklarımızı korkutuyor, muhalefet etme isteğini engelleyemiyor. Artık toplumun geçmişe göre çok daha büyük kesiminin ortak psikolojisi mevcut işkencenin her onurlu insanın geçmesi gereken bir çeşit sınav olduğu şeklindedir. Bu, toplumun önündeki korku engelini aşmakta oluşunun bir göstergesi ve yakın gelecekte muhalefetin nicelik ve nitelik olarak gelişeceğinin bir delilidir.

Bugün, halklarımızın direnişçi birliğini sağlamaya nereden başlamalıyız

Yukarıda özetlediğimiz gelişmeler ışığında, dönemin dayatan görevi, halklarımızın direniş eğilimine sahip çıkan, onu geliştiren tarzda Türkiyeli ve K stanlı devrimcilerin ileri birlik ve dayanışmasını sağlamaktır. Bunu salt bir istek değil, Türkiye ve K stan devrimi açısından bir ihtiyaç olarak ele alıyoruz. Ancak içinde bulunduğumuz momentte her iki ülke devrimlerinin geldiği aşama ve devrimci güçlerin örgütlülük düzeyleri arasındaki önemli farklar yaratacak birlik ve dayanışmanın perspektifi belirleyici olmaktadır.

K stan devrimci güçleri açısından birlik ve ittifak sorununda mücadele düzeyinin getirdiği önemli netleşmeler vardır. Özellikle 1984'ten beri verilen boyutlu mücadelede, K stan ulusal kurtuluş hareketinin politik hattından, örgütsel düzeyinde ve ihtiyaçlarında soyuluktan uzak maddi belirlilikler yaratmıştır. Mücadelenin getirdiği bir yenileşme ve ileri birlik arayışları söz konusudur. K stan devrimcileri ulusal kurtuluş mücadelesinin daha büyük bir etkinlik ve ifade gücüne kavuşmasından, Türkiye devrimci hareketi ile ilkel, geniş ufuklu dayanışma ve birliklerin gereğine inanmaktadır.

Türkiye devrimci hareketi ise bugün hızla gelişmekte olan toplumsal muhalefeti yönlendirme görevi ile karşı karşıyadır. Bu esasen, yığınların, siyasal hareketlilik yerine, mevcut statükodan yana tercih koyduğu dönemlere göre nesnel düzeyde bir olumluluğun ifadesidir. Çünkü yığınların güçlü davranış istegi er geç bunun siyasal bir hedefe doğru yönlendirme görevine talip olacak güçleri de yaratır. Günümüzün sorunu, Türkiyeli devrimci örgütlerin, mevcut sürecin gerisinde kalmadan süratle bu göreve talip olacak bir yeterliliğe ulaşmalarıdır.

Radikal bir zemine doğru gelişmekte olan ortamın dinamikleri tespit edilerek, devrimci etkinliği geliştirmekte olan araçlar süratle yaratılmalı ve bunun gerektirdiği dar görüşlülükten uzak, savaşı birlik ve dayanışma ruhu egemen kılınmalıdır. Açıkça ortaya çıkmıştır ki, bunun yolu TBKP, Sol Birlik vb'lerin doğrultusunda olamaz. Onlar legalleşme sevdasıyla Türkiye egemen sınıflarının gözüne girme telaşı içindedirler. TBKP, AET ve NATO'yu da onaylayan gerici programıyla değil devrim, reform bile isteyemez hale gelmiştir. Geçmişinden ders almayan geleceği de olmaz. Ancak onların seçtiği yol bir bakıma solda arzulanan netleşmenin de ortaya çıkmasını sağlamıştır. Hiç bir devrim, sağına soluna net sınır çizgileri çizmeden gelişemez.

Bizler, Türkiye ve K stanlı devrim güçleri olarak, başta vurguladığımız şekilde bir birlik ve dayanışma platformunun ilk adımını atmış bulunuyoruz. Gelişmekte olan mücadelenin gereklerine uygun olarak platformumuz bir cephe hedefini de kapsamaktadır. Ancak bugün için cephesel bir oluşumun şartları henüz olgunlaşmamış durumdadır.

Platformumuz, iktidarı hedefler ve bu doğrultuda hiç bir mücadele aracı ve biçimine kapalı olmadığı gibi, bunları yaratıp, geliştirmeyi bir görev olarak benimser.

Platformumuz, topraklarımızda yaşayan ulusal azınlıkların da demokratik istemlerinin savunuculuğunu üstlenir.

Platformumuz, devrimci güçler arası birliği esas alarak, bünyesini bütün devrimci-demokrat grup ve kişilere açar. Kalcı birlik ve dayanışmaların şartı olan karşılıklı saygı ve birbirinin meşruiyetini tanımların gereğine inanır ve bunu prensibi sayar.

Platformumuz, kendi dışındaki sol ve reformist güçlerle halkımızın istem ve çıkarları doğrultusunda ilkel işbirliği ve dayanışmadan kaçınmaz. Kalcı kazanımlar ve mevziler oluşturmada gerekli bütün taktik esnekliklerden yana olduğunu vurgular.

Platformumuz, günün devrimci görevlerine ters düşen oluşum ve yaklaşımlarla mücadelede kararlılığımızı vurgular. Halkımızın direniş potansiyelini devrimci alternatifler yaratma yönünde değil, burjuvazinin iktidar alternatiflerini kesin olarak mahkum eder.

Platformumuz, emperyalizme karşı mücadele veren dünya halklarının, devrimci yurtsever yönetimlerin kararlı bir destekçi ve gerçek bir dayanışma gücü olduğunu ilan eder.

Sonuç olarak, Türkiye ve K stanlı devrim ve demokrasi güçlerini, günün görevlerine talip olan devrimci demokratik platformumuza katılmaya ve onu güçlendirmeye çağırıyoruz.

DEVİRİMCİ BİRLİK PLATFORMU

Aydın olmanın acizliği!..

Gürcan ÇİLESİZ

Yazarlar toplumun manivelasıdır. Özellikle Türkiye gibi faşizmin at koştuğu ülkelerde yazarın sorumluluğu daha da artar. Yazar, sadece yazdıkları ile değil, yaptıkları ile de öncülüğünü gösterdiği ölçüde misyonunu yerine getirebilir. Susmuş, pısrıklanmış, iktidarın önünde diz çöken yazarın okuruna vereceği bir şeyi kalmamıştır.

Türkiye'de yazar, sorumluluğunu yerine getirebiliyor mu? Birkaç istisnayı saymazsak, hayır. Tersine Türkiye yazarı toplumun gerisine düşmüştür. Kapandıkları dünyalarında sürünüyorlar. Şimdi okurun yapması gereken, yazarlarını düştükleri karanlıktan tutup çıkarmaktır.

Acımasız mı davranıyorum? İzlediğim son toplantıya kadar bu sorunun yanıtını hep evet olarak veriyordum. Fakat son toplantıda gördüklerim ve duyduklarım düşüncelerimin doğru olduğunu yeterince kanıtlar sanıyorum.

Gazeteciler Cemiyeti'nde bir toplantı. Kimler mi katılıyor? Ataoğl Behramoğlu, Bekir Yıldız, Pınar Kür, Leyla Erbil, Şükran Kurdakul, Bilgesu Erenus, Müstak Erenus, Asım Bezirci, Alpaz Kabacalı, Aydın Hatipoğlu, Nezihe Meriç gibi, ismini duyduğunuz, yazdıklarımı okuduğunuz 16 şair ve yazar. Cezaevlerinde açlık grevi yapan gazetecilerin bırakılması için neler yapılabileceğini konuşuyorlar. Onları dinledikçe 50-60 yaşlarındaki yazarların toplantısında değil de sanki lise derneği kurmaya çalışan öğrencilerin toplantısındaymişim gibi

İnsan hakları ve İHD!..

İnsan hakları ihlallerinin olağanlaştığı bir ülkede yaşıyoruz. Varlığı tümden inkar edilen bir halk var ki, bunlara yürüyüş düzenlemek, kepenk kapatmak, hatta cenaze töreni yapmak bile yasaklanabiliyor. Resmi ideoloji SS kararnameleleri çıkarıyor, yetmeyince fiili gücünü kullanarak Kürt halkının en sıradan haklarını bile kullanmasını engelliyor. Aydınlarımız, demokratlarımız kıyıda köşede sadece zirildiyorlar. Ses getirecek bir hareket görebilmek mümkün değil.

Cezaevlerinde bulunan hükümlü ve tutuklular başlattıkları açlık greviyle bir kıvılcım çakıyorlar. Yakınları da çocuğunu, kocasını, kardeşini desteklemek için dışarda aynı eylemi başlatmak istiyor. İstanbul'daki tutuklu ve hükümlü yakınları açlık grevi yapmak için İstanbul İHD'den yer talep ediyor. Yanıl olumsuz. Gerekçe mi? "İlkelerimize uymuyor." Öyle bir İHD ki, ulusların kendi kaderini tayin hakkı konusunda bile net bir görüşü oluşmamış. SS karnamesi konusunda ne dediği belli değil. Böyle bir kararname ancak Türkiye'de bu kadar sessiz karşılanabilir. Karşı çıkan "kendini bilmezler" ise, önce potansiyel suçlu ilan edilip, ardından ait oldukları yerlere, cezaevlerine gönderiliyorlar. Faşizm koşullarında herkesin daha duyarlı, daha haklarına sarılmış olması gerekirken, insanların içine düştüğü bu "Medine fukaralığı"ni anlamak mümkün olmuyor.

Tutuklu ve hükümlü yakınlarımız İstanbul İHD'den yer istemi önce başkan tarafından sıcak karşılandı. Yetkili kurullarda görüşülerek yanıt verileceği bildirildi. Herkes umutla beklerken, gelen yanıt olumsuzdu. Dernek üyelerinin bile yönetimin kararına itirazı durumu değiştirmeye yetmedi.

İHD, her kesimden insana açık olsa da, aslında üyelerinin çoğu aydınlardır. Konusu insan hakları olduğu için, ulusal haklardan başlayarak, her türlü hak ihlalinde, danışmanlıktan aktif eylemliliğe kadar her durum gündemine alabileceği bir perspektifi olması gerekir. Fakat İstanbul İHD'de bugüne kadar böyle bir yaklaşım görmediğimizi söylemeyiz.

16 şair ve yazarın İstanbul Gazeteciler Cemiyeti'nde düşünce suçluları için neler yapılabileceklerini tartıştıkları iki saatlik toplantıdan çıkan sonuç: İlgililere mektup yazmak, Valilikten miting için izin istemek.

hissediyorum kendimi.

En yaşlı üye olarak Müstak Erenus oturum başkanlığına seçiliyor. Herkes tek tek söz vererek düşüncelerini alıyor. Ortaya atılan öneriler son derece sığ ve perspektiften yoksun. En radikal öneri olarak izinli bir miting yapılabileceği söyleniyor. Koca koca insanların böyle mırın kırın etmesine dayanamayan Bilgesu Erenus patlıyor. "Siz izin almaya alışkınsınız, izinsiz ve arkanızda örgütünüz olmadığınız sürece hiçbir şey yapamazsınız" Bilgesu Erenus'u Leyla Erbil destekliyor. "Sağa sola mektup yazmakla bir şey yapamayız. Basında ve kamuoyunda ses getirecek bir yol bulmalıyız. Mesela buradan çıktuktan sonra Çağaloğlu'nda trafiği keselim ve insanlara gerekçelerini anlatalım." Çocukluğumun şairi Ataoğl Behramoğlu söz alıyor: "Kardeşim şimdi çıkıp Leyla'nın dediği gibi bir iş yapacak hepimizi alıp götürürler, iki üç gün sorgusuz sualsiz yatarız, basın da iki üç satırla haberi geçirir. Erkekçe söylüyorum, üç gün gözaltına alınmak istemiyorum. Şimdi canım istemiyorum."

Çocukluğumun büyük şairi küçülüyor küçülüyor, sıvıacak delik arayan fare kadar kalıyor. Bekir Yıldız söze giriyor. "Efendim buradaki 16 kişi yapacaklarımızla pek ses getiremeyiz. Bizim örgütlerimiz var, onlarla konuşalım, işe onları da katalım. Daha geniş bir katılım sağlayalım." Yazarlıkta bilemem, ama kıvırtmada tam bir yıldız Bekir Yıldız.

Tekrar Bilgesu Erenus söz alıyor: "Şükran Abi bizi buraya sendika ya

da örgüt adına çağırmadı. Herkes kendisini temsil ediyor. Eğer Yazarlar Sendikası veya PEN bu konuda bir şeyler yapmak isteseydi, şimdiye kadar yapardı, ya da en azından burada olurdu. Ne yapılacaksa buradaki kiler yapar. Biz tutuklanırsanız veya gözaltına alınırsanız, o zaman örgütlerimiz samimiye bizi desteklerler. Bizim eylemimizi devam ettirirler." Müstak Erenus, yamabasında oturan Bilgesu'ya ters ters bakıyor. Hani serde biraz demokratik olmasa, "Güt kadın mutfağında otur" diyecek gibi. Koskoca Asım Bezirci köşeden dirlanıp duruyor: "Başımızı belaya sokacaklar. Şimdi bile burda kanunusuz iş yapıyoruz. Önce valiliğe gidelim, yasal miting başvurusunda bulunalım. İzin verilmezse daha sonra ne yapacağımızı konuşuruz." Bezirci düşünemiyor, izin çıkana kadar açlık grevindekiler ölü mü kalır mı, eylemlerini devam ettirebilirler mi? Serbest bırakılmasını istedikleri gazetecilere 750 yıla varan hapis cezalarını, iznine başvurdukları yasalar vermiş. O zaman toplantıda ne işin var? Yasalar gereğini düşünmüş, kararını vermiş. Asım Bezirci'ye bezirganlık daha bir yakışıyor. Asım Bezirgan.

Son aldığımız habere göre aynı yazarlar birkaç kişinin daha katılmasıyla valiliğe miting başvurusu yapmışlar. Açlık grevindeki dostlarımız, siz sakın ölmeyin. Yazarlarımız hareket geçtiler. Bu hızla 2018 yılında sizi kurtaracaklar. Şunun şurasında 28 sene göz açıp kapatmaya kadar gelir geçer. Sakın ölmeyin oldu mu?

Gülay'ın 23 yıl hapsi istendi

1 Mayıs'ta polis kurşunlarıyla yaralanarak felç olan Gülay Beceren için 23 yıl hapis cezası istendi. Soruşturmayı yürüten İstanbul DGM savcılarından Çayhan Ülgen, Gülay Beceren'in Partizan Gençlik örgütüne üye olduğunu, izinsiz gösteriye katıldığını ve polise karşı koyduğunu iddia etti. Ülgen bu suçlardan dolayı Gülay Beceren'in toplam 23 yıl hapisle cezalandırılmasını istedi. Gülay Beceren tutuksuz yargılanacak.

"GÜLAY'I POLİS VURDU"

Öte yandan 1 Mayıs'ta Gülay Beceren'in vurulmasına tanık olan tutuklu 4 şüpheli Şişli Savcılığı'na gönderdikleri dilekçede Gülay'ın polisler tarafından vurulduğunu belirttiler. Aynı gün gözaltına alınarak tutuklanan Hüseyin Yıldız, Mehmet Demirbağ, Garabet Demirci ve Kemal Kutun dilekçelerinde şunları anlattılar: "Bir helikopter alçaktan uçarak insanlar arasında panik yarattı. Bir grup aşağıya doğru inerken merdivenlerin başına gelen beyaz bir minibüsten üzerimize ateş edildi. Gülay burada çelik yelekli ve kasklı polislerin açtığı ateş sonucu yaralandı. Yaralanan Gülay'ı, polislerin ateş hattından çıkardık. Daha sonra bizi civarda bulunan polisler gözaltına aldı. Yakalandıktan sonra Feriköy Karakolu'na götürüldük. Gülay da buraya getirildi. Durumu ağırlaşınca hastaneye götürüldü."

YARDIM KAMPANYALARI SÜRÜYOR

Aldığı yaralar sonucu felç olan Gülay Beceren için başlatılan yardım kampanyaları da sürüyor. İTÜ'lü arkadaşları tarafından başlatılan yardım kampanyasının yanı sıra Yeni Demokrasi dergisi ve ATIK tarafından ortaklaşa yürütülen kampanyada 11 milyon 660 bin lira toplandı bildirildi. Yıldız Üniversitesi öğrencilerinin topladığı yardım ile Gülay için açılan defter bir grup öğrenci tarafından Gülay'a iletilti. Hedef dergisi Kırkkale temsilcililiğince başlatılan yardım kampanyasında da 500 bin lira toplandı öğrenildi. Ayrıca SHP Ankara İl Gençlik Komisyonu Başkanı Mustafa Karaoğuz da Gülay için açılan banka hesabına 1.5 milyon lira yardım yapacaklarını açıkladı.

Sonsuzluk Ülkesi'nde neler oluyor?..

Masal bu ya... Biz anlatalım aydınlarımız uyusunlar. Uyu da küçülmeni...

Masallar diyarından Sonsuzluk Ülkesi'ne son uçuşlarını yaparken az kalsın boğuluyordum. Artık son soluklarımı alırken, zorunlu olarak Çatı Restaurant'a miş yaptım. Aaa... Bir de ne göreyim? Tam karşımda uzun saçları görmeyeyim mi... Kadchleri devirirken, Türkiye'nin tek alternatif sosyalist liderliğine soyunuyorlardı. Gözlerime inanamıyordum. Kendimi tokatladıkça, tokatladım... Belki uyanmam diye... O an Mahiri görüyorum ta uzaklardan bakan. Dokuz yoldaşıyla şehit düşen Mahiri...

Of ulan of... Bir of çeksem bu aydınlar çukura... İhni birlik toplantıları da olmasa, adamı yutacaklardı. İy nankör solcular...

Neme lazım benden söylemesi. Çatı'nın da konforu ve faturası bayağı kabarmış. Bundan birkaç uyku önce, ben de oraya davetliydim. Biz sohbet edalırken, sıkı sıkı pazarlık yaparken, onlar iki uyku öncesinden geleceklerini planlamışlar. Ölmadı, tehlikeli kimseleri yanlarına istemiyorlarmış. Ne yap-sın zavallılar, devlet babanın yumruğunun altında ezilmek de var...

Kimler mi var başka? Kimler yok ki. Neler deviriyorlar, neler... Aman ha aman... Ortada sallanan çok sarhoş var, masamıza devrilmesin. Kafasına bir bardak yerseniz suç benim değil. Canlar canı yüce canımız her an devrilebilir. Herkesi mest ettikten sonra, kendisi ortalkta ne anıyor? Ha, bunların içinde de su hiç durulmuymuş... Bulandıkça bulamıyor, içlerinde demir gibi bir veli bey de varmış. İski devrimcilerin başmimarlarından. Herhalde gözaltında cenesi çok düşmüş olacak ki, her yere beyanlatlar veriyor, yazılar yazıyormuş. Arkadaşları ona kızmıyormuş. Kızmayın beyler, kızmayın... Aydınım böyledir mecali.

Biz anlatalım siz inanmayın, isterseniz de kudurmuş deyin. Gerçi benimkisi an kovana kol çıkartmaktır ama, sokacak an daha bulunamadı. Diğerleri de eski günlerine döndüler. Kaçtırdılar fırsatı, koşuyorlar habire... Yana yana, döne döne... Yan gelir, gelsin di-ye de, sandviç ve ekmeğe büfeleri açıyorlarmış. Evet beyler, bir dergi alana bir sandviç bedava... Sosya-listler buraya, sosyalistler buraya abiler... Bir dergi alana bir ekmeğe bedava. Bu hızla aydın ve sosyalistlerimizin neden hep liderliğe soyunduklarını da tarihte ve onların kişiliğinde bulmak mümkündür.

Bizim nam-ı diğer şeytanımız var. Her şeyiyle büyük ustalardan birine benzemek istiyor. Tabii sadece giyimiyle... Aman ne de dikkatli yazıyormuş, devlet bile şaşkın... Bu zatın iyi başaracağı, organize etmesini çok iyi bildiği şeytanca çocuklarına dedikodu ürettirip bir yerlere gönderiyormuş. Aman, aman da aman... Bütün nam-ı diğer aydınlarımızı duyurdu. Dedikodu mekanizması işletilip harekete geçirilmişti. Benden söylemesi, neme lazım. Sizde de bulasınra, karışınam.

Bu masal ya... Biz söyleyelim, siz dinlemeyin. Ah biz eli kalem tutan aydınlar olmasa bu ülke ne hale gelir? Her gün Filistin gibi intifada (halk ayaklanması) olur, ama biz aydınlar varız ya, hey millet kendini bilmez cahil köylü, bu iş böyle olmaz, önce demokratik kitle örgütünü kurduralım, partiye dönüş-türelim, sonra da kuyruğa takılalım, ondan sonra gelsin izinli gösteriler, mitingler... Değerli kardeşlerim yok birbirimizden farkımız, ama biz aydın bir milletiz. Bütün bunları kimyasal bombaların atıldığı Sonsuzluk Ülkesi'nde uçarken geriye dönüp Çatı'ya zorunlu iniş yaptığımızda Masallar Diyarı'ndaki dedikodular bana anlattı. Ben yazdım, siz inanmayın. Vay babam, dil uzatmak kimin haddine, vay haddini bilmez insan vay... Hadi biz sıradan aydınlar için neyse de, bu kalem-sözlere dil uzatmak kimin haddine, affola ölüm uykusuna yatık herhalde...

Milattan önce 74'le, daha ilkökula giderken bize devrimciliği öyle bir tarif etti ki, o gün bugündür içki içmesini seviyorum. İlli çili yüz, cvclallah devrimciyiz. Çekütümüzü satar, asfaltta yatanız. İçki içip, sarhoş olamadım mı, birinci sigarası için mi, hele hele Tannı inkar ettin mi, en büyük devrimci sensin. Bu üç ilkemize sarılarak savaşlar içinde geldik bugüne değerli çocuklarımız! Bir kusurumuz olursa affolmaya... Bizim veremeyeceğimiz hiçbir hesabımız yok. İçkimizin hesabını da erkeğe öderiz. Ne yapalım, huyumuz kurusun, kendimizi yargıladık mı, herkesi de yargı-lanz.

Of ulan of... Kır devrimcileri kıra gitti. Sonsuzluk Ülkesi tutsakları, kadınlar, gençleri ve hatta çocuklarıyla açlık grevine giderken peşkeşçi devrimcilerimiz metropolden kırlara gitmişler. Her yerde açlık grevleri sürerken bu insanlar kırdaki çığlık lara kulaklarını kapayıp, kırlarda papatyalar arasında yurtseverliklerini gösteriyorlarmış.

Masal bu ya... Biz anlatalım siz dinlemeyin. Dinleyenlerin kafasını... Sonsuzluk Ülkesi'nde il il, ilçe ilçe, köy köy ayaklanmalar başlamış. Her gün kadınlar, çocuklar bir olay yaratıyormuş. Bunlardan birini kendi gözle-rimle (rüyam arzalanmadan) önce görmüş-tüm. Ashında aydınlanmaz olmasa rüyam hiç arıza yapmayacak. Sağ olasınız aydınlar.

Deniz Kızları her tarafta....

Sonsuzluk Ülkesi'nde artık her protestonun, her serihildan'ın, her ayaklanmanın öncülüğünü Deniz Kızları yapıyor. Boyalı basın Deniz Kızlarımızın boy boy fotoğraflarını yayınlıyorlar. Yine Takrir-i Sükun yasasını protesto etmek ve cezaevlerindeki tutsakları desteklemek için Hıms'ın Kelbora ilçesinde sakın sakın eylem yapan kadın ve kızlara kolluk kuvvetleri, "Böyle eylem olmaz, slogan atın, şarkı söyleyin!" diye kışkırtmış ve lafla sarkıntılık etmiş. Ertesi gün eylem devam eden Sonsuzluk Ülkesi kadınlarına karşı iki otobüs dolusu özel yetiştirilmiş kolluk kuvvetleri gelmiş. Onlar hiç boş dururlar mı? Başlamışlar kelle avcılığına. Ev ev, sokak sokak ne bulmuşlarsa almışlar içeri. Deniz Kız ve Kadınlarını gözaltı çiftliklerine götürmüşler. Özellikle 15-16 yaşlarındaki Deniz Kızlarını çirliçiplak soyup, askıya alma, elektrik verme ve elle sarkıntılık yaparak beş gün beş gece oyunlarına devam etmişler. Ama şunu bilmiyorlar ki, Deniz Kızlarımız ölümüne başkoymuşlar. Evet, her Deniz Kızının yaratılması düşmanın zincirinden bir halkasını kopması demek oluyormuş. Masalcı Dede'den Deniz Kızlarına bin selam... Siz yapın, ben yazayım. Siz direnin ben öyküleştireyim. Ancak bu kadarını yapabilirim. Bin kez daha selam olsun. Teslimiyetin, ihanetin zincirini kırınlar... Hep beraber yeni Deniz Kızları yaratalım.

Kadınlar sokağa dökülür de, erkekler hiç boş durur mu? Esnaf olayı protesto etmek için kepenklerini kapatıp halkla birlikte, Hıms iline doğru yola koyuluyorlarmış. Bütün yolları özel yetiştirilmiş kolluk kuvvetleri kapatmış. Gerginlik bütün ilçeye yayılıyor. Mahke-

mede sadece küçük yaşta kız çocukları bırakılmış, diğerleri ise tutsak edilerek zindanlara götürülmüş. Özel kolluk kuvvetleri, mahkemen sonra kepenklerini kapatan esnafı tek tek yakalayarak gözaltı çiftliklerine götürüp dayak ve tehditlerle okutmadan bir şeyler imzalatıyorlarmış. Sonsuzluk Ülkesi'nde bunlar olurken günlük boyalı basın bunlardan hiç mi hiç söz etmiyormuş. İş yine Masalcı Dede'ye kalmış, Susun, susun. İçinizden birilerinin, ne de korkak adam, diyenleri rüya aleminde görür gibiyim. Neymiş Takrir-i Sükun Kanunu'nu kabullenmekmiş. Yok yok, kabahat Dede'nin değil, mat-baa basmıyor. Biz de basmayalım mı? Ne dersiniz? Zaten her taraftan matbaaya gidip tehdit ederek o Masalcı Dede'yi oyacaklarını söylüyorlarmış. Ne isterler bu yaş-lı Dede'den?

Ah başıma bir kimyasal düştü. Masal bu ya... Sonsuzluk Ülkesi savaşı halkı ve Deniz Kızlarını yoğun duasına alarak saldırılarını artırarak sürdürüyorlarmış.

* Dağ ilinin Çukur ilçesinde Sonsuzluk Ülkesi savaşı ile özel yetiştirilmiş kolluk kuvvetleri ve neferleri arasında çıkan çatışmada 4 nefer öldürülmüş.

* Aynı bölgenin bir başka yerinde sürekli pusuya yatan kolluk kuvvetlerinden önce gidip pusuya atan Sonsuzluk Ülkesi savaşı, kolluk kuvvetlerini hezimete uğrattı, 10 neferi öldürmüş, 1 zabıt, ve 1 başneferi de yaralamışlar.

* Aynı ilin Çukur ilçesinin şehir merkezindeki tabura baskın düzenleyen Sonsuzluk Ülkesi savaşı, 25 neferi öldürüp bir çoğunu yaraladıktan sonra, tabura ait su deposunu da imha etmişler.

* Yine Çukur ilçesinde Sonsuz-

luk Ülkesi savaşı ile kolluk kuvvetleri arasında çıkan çatışmada 6 nefer öldürülmüş.

* Dağ ilinin Şemzinan ilçesinin Gera köyünde kolluk kuvvetlerini pusuya düşüren Sonsuzluk Ülkesi savaşı, 15 neferi öldürmüşler. Bu çatışmada yaralanan 1 anka-kuşu Berêkeşê köyüne düşmüş. Bu çatışmada darbe alan kolluk kuvvetleri, çılgına dönerek alanı iki-üç gün boyunca top ateşine tutmuş.

* Yine Dağ ilinin Yüksekay-la'sının Esenirmak mıntikasında Sonsuzluk Ülkesi savaşı pususuna düşen 7 nefer öldürülmüş, 4'ü de yaralanmış. Çatışmada paniğe kapılan bir çok nefer de kendini göle attığından, boğularak ölmüşler.

* Serhed ilinin İxdir ilçesinde Sonsuzluk Ülkesi savaşı 5 özel kolluk kuvveti mensubunu ölümlü cezalandırmışlar.

* Kuş ili ile Susam (Sasun) arasında 5 işbirlikçi ölümü cezalandıran Sonsuzluk Ülkesi savaşı, çok sayıda koruyucunun silahına da el koymuşlar.

* Kedi ilinin bir ilçesinde kolluk kuvvetlerinin araçlarının Sonsuzluk Ülkesi savaşı yerleştiği mayına çarpması sonucu 4 nefer ölmüş.

* Hıms ilinin Kelbora mevkiinde kolluk kuvvetlerini pusuya düşüren Sonsuzluk Ülkesi savaşı, 1 serzabiti ve 8 neferi öldürmüşler.

* Kedi ilinin bir ilçesine bağlı köy yoluna mayın döşeyen Sonsuzluk Ülkesi savaşı, iki reoyu havaya uçurmuşlar; içindekilerin hepsi öldüğü veya yaralanmış olduğu söyleniyormuş.

* Dağ ilinin Yüksekayla ilçesinin bir köyünün karakoluna roketatarla saldıran Sonsuzluk Ülkesi savaşı, çok sayıda özel kolluk kuvvetleri ve neferleri öldürmüşler.

* Hıms ilinin Kelbora (Genişgeçit) ilçesinin Yelilan köyüne bakın düzenleyen kolluk kuvvetleri, işbirlikçi olmayı reddeden iki genci işkence ile öldürmüşler. Bu olay üzerine köyün tüm kadın ve çocukları özel kolluk kuvvetlerinin üzerine taşlarla yürüyüp en az 20 neferin kafasını kırmış ve saldırıyı sloganlar atarak devam ettirmişler. Bunun üzerine kolluk kuvvetleri geri çekilmek zorunda kalmışlar.

* Maden ilinin Palamut ilçesinde Sonsuzluk Ülkesi savaşı ile kolluk kuvvetleri arasında çıkan çatışmada 6 adet kolluk kuvveti mensubu öldürülmüş.

* Maden ilinin Koçak ilçesinde de çıkan çatışmada 4 özel kolluk kuvveti öldürülmüş.

* Daha önce gördüğümüz bir rüyayı tekrar sordum. Meğerse rüyaları karıştırmışım. Gördüğüm ölen Yaman Ağa değil de yeğeni Yaman Ağa imiş. Ama çok fazla farketmese de, büyük baş ağa da

MASALCI DEDE

kurtulamayacağını bildiğinden hiç dışarı çıkmıyormuş.

Karpuz ilinin düğün gecesi...

* Karpuz ilinin Çizme ilçesinin bir köyünde yapılan düğüne baskın düzenleyen özel kolluk kuvvetleri, Sonsuzluk Ülkesi savaşı kılıfına girerek köylülere dayak baskı ve tehdit savurduktan sonra, düğün sahibine, "Yarın, şu saatte gelini, oğlunun koynuna koymadan önce bize getireceksin, ondan sonra, oğluna götürüleceksin" diyorlarmış. Düğün sahiplerinin ve köylülerin bütün yalvarmalarına karşın kolluk kuvvetleri bu isteği tekrarlayıp köylüleri tarta-kladıktan sonra gitmişler. Düğün yeri yas alanına dönmüş. Köylüler kendi aralarında uzun ve yıpratıcı bir tartışmadan sonra düğün sahibinin ertesi gün gelini yerine kızını götürmesini kararlaştırmışlar. Köyde Sonsuzluk Ülkesi'yle irtibatlı olan halk milislerinden birisinin savaşı haberi vermesi üzerine düğün sahibi ve kızını ertesi gün yolda yakalayıp olayın aslını sormuşlar. Hemen kolluk kuvvetlerinin etrafına pusu kurmuşlar. Düğün sahibine de ilk ateşle yere yatmasını öğütlemişler. 16 kişiden oluşan özel kolluk kuvveti tamamen imha edildikten sonra, köye götürüp üzerlerine gaz döküp yakmışlar. Köye giderken, o köyün karakolunu da teslim alan Sonsuzluk Ülkesi savaşı 1 serzabit, 1 de zabıt öldürmüşler. Cep-hanelik ve silahlarını da alarak, neferleri serbest bırakmışlar... Ayrıca köydeki işbirlikçilerin silahlarına el koyup, iki işbirlikçi de ölümlü cezalandırmışlar. Bu olay üzerine bu köyden ve çevre köylerden çok sayıda insan Sonsuzluk Ülkesi savaşı katılmış, korucuların (yanlış işbirlikçilerin) silahlarını teslim etmişler. Bu köyde ve çevre köylerde yapılan toplantılarda bu olay kınanmış ve düğün sahibi de böyle bir olaya istemeyerek de olsa karıştığı için uyarılmış.

Bütün bu olaylardan sonra bu civarlarda Sonsuzluk Ülkesi savaşı hep halaylarla uğurlanmaya başlanmışlar.

Masal bu ya... Ben anlatalım siz şahlanın... Ha, uyuyabiliyorsanız uyuyun, haftaya kadar iyi uykular...

Halk Gerçeği emekçilerine,

Herseyden önce şunu belirtmek gerekir ki, Türkiye nesnelinde yaptığımız bütün çalışmalar destekliyor ve yürekten saygıyla selamlıyoruz.

1 Mayıs 1990'da Türkiye devrimci hareketi için bir direniş ve mücadele günü oldu.

Egemen sınıfların faşist yönetimi, 1 Mayıs'tan korkusunu bir gövde gösterisi ile aşmaya çalıştı.

Bütün önlemlere rağmen, 1 Mayıs, 1 Mayıs alanında ve pek çok yerde çeşitli biçimlerde kutlandı. Devrimci birliğin nefleri, 1 Mayıs'a gelen günlerde ve 1 Mayıs'ta olması gereken yerlerde oldular.

1 Mayıs sonrasında da Ümraniye, Üsküdar ve Koşuyolu'nda pankartlar asıldı. Pankart ve bildirilerde "Yaşamın 1 Mayıs direnişçileri-TKP(B)" yazıyordu. Pankart, bildiri ve pullar halkın büyük bir bölümüne sempati ile karşılandı.

Çalışmalarımızın devamını dile-riz.

Ali NEFES
İstanbul

*****

Değerli dostlar,

Yayın yaşamımıza başlamanızdan ve çabalarınızdan dolayı sizleri kullanarak başlıyoruz. Halk Gerçeği, yıllardır varlığını sürdüren, her gün daha da yakıcı hale gelen bir ihtiyaca cevaptır.

Bu ihtiyaç enternasyonalizmdir, tutarlı bir demokrasi ve sosyalizm bi-

lincidir. 12 Eylül faşizminin, tekelci basının yıllardır tek yanlı sürdürdüğü ideolojik kuşatma ve şartlandırma faaliyetine karşı haklı ve gerekli bir yönelimin ifadesidir. Ülkedeki en geniş demokrasi güçlerinin başarısının şartı, tekelci ideolojik kuşatmanın olumsuzluklarını emekçiler nezdinde yok etmesine bağlıdır.

Tekrar başarı dilekleriyle, esen kalın.

Bahri ÇAKIR
Antep

*****

Basına ve kamuoyuna açıklama

Günümüz koşullarında halklarımız önemli bir süreçten geçmektedir. Bu süreçte siyasi iktidar en küçük demokratik hak ve özgürlükleri dahi her türlü baskı ve terör yöntemleriyle bastırmaya, yok etmeye çalışmaktadır.

Halklarımızın gelişen hak arama ve demokrasi mücadelesi karşısında siyasi iktidar paniğe kapılmakta, giderek artan demokrasi ve ulusal-toplumsal kurtuluş mücadelesine karşı uygulamakta olduğu devlet terörü yelpazesine her geçen gün yenilerini eklemektedir. Son olarak çıkarılan kanun kuvvetindeki kararnamele bunun en somut örneğidir. Siyasi iktidar, bir yandan "Olağanüstü Hal Bölge Valiliği" eylemi bu bölgede yaşayan Kürt halkının u sal ve toplumsal kurtuluş mücadelesini bastırmaya, öte yandan Kürt halkına karşı giriştiği kat mları basına sansür getirecek

kamuoyundan gizlemeye çalışmaktadır.

Mevcut siyasi iktidar bu politikalarıyla dahi çözümsüzlüğünü giderememiş, bu çözümsüz politikalarına bir yenisini daha, "sürgün yasası" nı eklemiştir. Yüzyıllardan beri kendi toprakları üzerinde yaşayan Kürt halkını bu topraklarından koparıp toplu göçlere zorlamıştır.

Bu ve benzeri uygulamaların halklarımızı getirdiği zulüm ve terörün yanı sıra, son dönemde cezaevlerinde yeni imha planları amaçlanmaktadır. Devrimci-yurtsever tutsaklara yönelik bu yeni imha politikaları bugün, başta Aydın Cezaevi olmak üzere tüm cezaevlerinde uygulanmak istenmektedir.

Bir yıl önce Eskişehir-Aydın cezaevlerinde insani yaşam koşullarının sağlanması amacıyla başlatılan süresiz açlık grevlerinin ardından işkence ile iki devrimci tutsağın kat dilmesinden sonra, 52. gününde, Adalet Bakanlığı tarafından verilen sözler üzerine açlık grevi sona erdirilmiştir. Ancak geçen süre içinde verilen sözlerin hiçbirine getirilmemiş, aksine var olan asgari hakları dahi gasp edilmiştir.

Öte yandan cezaevlerindeki devrimci tutsakları kişisizleştirmek, ruhen ve fiziki olarak yok etmeye yönelik yeni planlar uygulamaya sokulmak istenmektedir.

Son olarak Eskişehir'de yapımı tamamlanan, "Avrupa tarzı" cezaevi yapıyoruz diye basına bahsedilen "Hücre tipi" cezaevi bu amaca hiz-

met etmektedir. Açık ki, bu "hücre tipi" cezaevleri devrimci tutsakların 12 Eylül'den bu güne kadar canı-kanı pahasına kazanmış oldukları hakları tümünden ortadan kaldırmak içindir; "hücre tipi" cezaevi uygulamasını kısa zamanda yurt çapında bütün cezaevlerine yayarak esir düşmüş yurtsever, devrimci-komünist tutsakların mezarı haline getirilmek istenmektedir.

Biz devrimci tutsaklar olarak, bu insanlık dışı uygulamalara karşı sessiz kalmayacağımızı belirtiyor, tüm devrimci-demokrat yurtsever halklarımızı bu uygulamaları protesto etmeye ve 25 Mayıs 1990 cuma gününden itibaren başlatmış olduğumuz bir haftalık açlık grevine destek olmaya çağırıyoruz.

Malatya E Tipi Cezaevi'ndeki SHB (Silahlı Halk Birlikleri) savaşçıları

*****

Merhaba arkadaşlar,

Türkiye'de ve bölgede önemli siyasal gelişmelerin yaşandığı bir dönemde, yayıncıya vermiş olduğumuz içerikle, bizleri yüreklendirdiğiniz kadar, önemli bir boşluğun da doldurulduğu inancındayız.

Derinleşen ekonomik ve siyasal krizin faturasını "halklarımızın gelişen devrimci mücadelesi karşısında" acizlikleri ile göstermek isteyen egemen güçler son sivil darbe ile "413-424" (Tahrir-i Sükun) göstermiş bulunmaktadır. Azgınlık ve zorbalı-

ğın bir yönünü de, cezaevlerinde tutsak bulunan onurlu insanları imha planları oluşturmaktadır.

Mart 1982'de çakılan ateş, bütünüyle yükselen mücadelede duvarları aşmış, onurlu kavgaın nefelerini ölümsüzleştiren bir sürece dönüştürmüştür. Bu ateş, 1990'larda Amed'in surlarında daha da gürlenip yolumuza ışık vermiştir.

Siz tutsak edilen onurlu ve yiğit insanlar, kavgaınız onurumuz, direnmeniz bayrağımız olacaktır. Size yönelik tüm gerici ve zorbaca uygulamaları insanlık adına lanetliyor, yanımızda olduğunuzu bilmenizi istiyoruz.

Halk Gerçeği'ne yürekli sevgiler, kavgada daha ileri...

İzmir'den bir grup yurtsever devrimci adına

Ahmet TIMUR

*****

Merhaba,

Halk Gerçeği'nde çalışanlar ve tüm okuyucular. Önce sizleri kutlamak ve başarı dileklerini iletme istiyorum. Son dönemlerde Halk Gerçeği isminde bir gazetenin çıktığını işittim. Nihayet gazeteyi alabilmek için 30 km yol gittim ve 4. sayıyı elime geçirdim ve okudum.

İsminden daha fazla gerçek olduğunu kabul etmemek suçtur.

Gelecek güzel günler ezilenlerin olsun!

Selamlar...
Servet ÖZKAN
Bitlis

Ortadoğu

Ortadoğu:**Var olmanın dayanılmaz dengesi**

Ortadoğu'nun kaderini, artık büyük paylaşım savaşlarına tahammülü ve cesareti kalmayan dünyamızda, emperyalist tekelin bunalımlarını hafifletmelerinde tek çözüm yolu olarak gördükleri "bölgesel savaşlar"ın bir arenası olmakla ifade edebiliriz. Savaş ve sürekli olarak korunmaya çalışılan savaş tehdidinin savaş sanayini canlı tutmasıyla emperyalist kapitalist sistemin ekonomik bunalımı hafifletilmeye çalışılırken, bölgedeki devletler de, bu politika karşısında varlıklarını korumak için bir takım ilişkiler içine girmiş ve var olmanın dayanılmaz dengesini sağlamaya çalışmışlardır.

1970'li yıllar, dünya kapitalist sisteminin ekonomik bunalımıyla tanımlandığı yıllardır. Bu yıllarda kaynaklarının talan edilmesinin yanında Ortadoğu, ABD'nin uluslararası ölçekte askeri ve siyasal prestijini sağladığı, özellikle Vietnam yenilgisinden sonra bu prestijini kurtarmaya çalıştığı yegane alan olmuştur. 1980'li yıllara kadar özellemeye çalıştığımız bu ekonomik, askeri ve siyasal güdülerin belirleyiciliğinde oluşturulmaya çalışılan denge, 1980'li yıllarla birlikte yeni arayışlar içerisine giriyordu. Mısır-İsrail ilişkilerinde yeni bir dönemin başlangıcı olan Camp David zirvesiyle başlayan yeni arayışlar, İsrail'in Lübnan'a saldırısıyla birlikte yeni dengeyi üzerine oturacağı bloklaşmayı gündeme getiriyordu. Bu yeni denge ABD destekli gericiğin yoğunlaşan saldırıları ile, buna karşı direnen güçlerin oluşturduğu bloklaşma çevresinde kurulacaktı.

İran devriminin yarattığı ABD karşıtı rüzgar, ekonomik bunalımın sancılılarıyla kıvranan emperyalist tekelin sevinçle karşıladığı İran-İrak savaşıyla durdurulmaya çalışılırken, İsrail'in saldırıları yoğunlaşıyor ve ABD, İsrail aracılığıyla Arap direniş güçlerini ya teslim almak ya da teslimiyete zorlamak istiyordu. 1980'li yıllar, Türkiye'nin

de bu politikadan nasibini aldığı yıllar oldu. 1980 faşist darbesinin yaşandığı Türkiye, ABD-İsrail ilişkisinin temsil ettiği gericiğin kaybetmiş olduğu mevzileri dolduracak bir alternatif olarak gündemde kalmasını sürdürdü. Böylesi bir gündemi işgal etmesinin mükafatı olarak da Türkiye'ye, Türkiye'nin "ihracata yönelik sanayileşmesi"ne, emperyalizmin Ortadoğu'da boş bıraktığı alanlar sunuluyordu. Türkiye-Pakistan ilişkileriyle birlikte Irak, Suudi Arabistan ve Ürdün gibi işbirlikçi Arap yönetimleriyle bölgede gerici bir blok yaratılmaya çalışıldı. Başta ABD olmak üzere, bu gerici blokların desteğiyle yoğunlaşan İsrail saldırıları Suriye, Libya ve Lübnan'daki ilerici ve devrimci güçlerin direnişiyle karşılaştı.

Yeni hafifliklere doğru değişen dengeler

İran-İrak savaşının sona ermesi, Filistin'deki intifa ve Ortadoğu'nun çeşitli bölgelerinde üslenmiş olan devrimci güçlerin bu süreçten güçlü çıkması, dünyadaki gelişmeler emperyalizmi, bunalımın hafifletici yeni politika ve pozisyonlara yöneltirken; Ortadoğu'da yeni denge arayışlarını da gündeme getirdi. Gelişen devrimci güçler ve dinamiklerle birlikte, Kürt ulusal hareketinin ulaştığı düzey ve konum Ortadoğu'yu daha hassas bir bölge durumuna sokmuştur. Elbetteki bu hassas durum, dünyada yaşanan son gelişmelerden en fazla etkilenen bir bölge olarak da Ortadoğu'yu öne çıkaracaktır. Emperyalizmin ekonomik ve siyasal bunalımının yanında, dünya sosyalist sistemindeki gelişmeler ve ABD-Sovyetler Birliği arasında ilişkiler yeni denge arayışlarındaki gelişmelere damgasını vuran yeni faktörleri Ortadoğu'nun gündemine sokmaktadır. Sovyetler Birliği'nin ABD ile sürdürmekte olduğu barış görüşme-

leri dolayısıyla "hür dünya"yı bu konuda ikna edici politikayı titizlikle sürdürmek istemesi, olası yeni bloklaşmaların önüne Sovyet dayanağının gelecekte ne olacağı konusunda belirsizlikleri taşımıştır. Bunun yanında Avrupa'nın sosyalist yönetimlerinin iktidarlarını yitirmeleri ve İsrail ile ilişkilerin kapısını aramaları uluslararası düzeyde önemli bir desteği yitirmesini doğurmuştur. Son olarak Sovyetler Birliği'nin Yahudi göçü üzerindeki kısıtlamaları kaldırması, Filistin sorununa yeni bir takım olumsuzlukları taşımakta. Çünkü İsrail hükümetinin düşüncesi göç eden Yahudileri Filistin topraklarına yerleştirmek, dolayısıyla Filistin cephesine taze güç kaydırmaktadır.

Sosyalist sistemle ilişkiler konusunda yaşanan bu belirsizlik, Arap dünyasının liderliği konusunda bazı ülkelerin girişim ve çabalarını motive etmektedir. İran-İrak savaşından Arap dünyasının doğudaki bekçiliği anlamında prestijini güçlendirerek çıkan Irak, arkasında ABD desteği olan Mısır'la ilişkilerini geliştirirken, birlikte, intifadadaki Filistin devletiyle ılımlı ilişkilerle yönelmektedir. Irak, Ortadoğu'nun süper gücü olma çabası içerisinde askeri bir prestijle oluşacak yeni dengeyi odaya olmayı hedeflerken; Mısır da, hem Filistin'i hem de İsrail'i idare etmeye çalışarak Arap dünyasının liderliğine soyunmuş durumda. Saddam Hüseyin'in, "Irak'a saldırıldığı takdirde İsrail'in yarısını yok edeceğim" biçimindeki çıkışları, politikasını bundan böyle nasıl seyredeceği konusunda i-puçlarını verirken, ilk destek Filistin lideri Yaser Arafat'tan geliyor. Arafat, "tüm kalbiyle Saddam'ın yanında olduğunu" söylüyor.

Denge odağı olmanın rekabeti sürerken, Suriye, meydanın o kadar da boş olmadığını, Sovyetler Birliği ile yaptığı görüşmeyle ifade etmeye çalışıyor. Ortadoğu'da yeni

denge arayışlarına girildiği ve Sovyetler Birliği'nde yeni gelişme ve yaklaşımların yaşandığı bir dönemde Suriye ile Sovyetler Birliği arasındaki görüşme tüm dünya kamuoyunun ilgisini çekti. Sovyetler'in Ortadoğu'da o güne kadarki varlığı bu ilişkide yatmaktaydı ve ilerici, devrimci güçlerin emperyalizme karşı direnişlerinde Sovyetler Birliği faktörü önemli bir güç olmaktadır. Görüşmeler sonunda yapılan açıklamalardan, Sovyetler Birliği ile Suriye arasındaki ilişkilerin olumlu yönde gelişerek süreceği anlaşılmaktadır. Birçok siyasal sorunda ortak çalışma yapılacağı, ekonomik ve askeri alanlarda eski ilişkilerin sürdürüleceği, Suriye'nin askeri modernizasyonuna Sovyetler'in katkıda bulunacağı açıklandı. Bunun üzerine gerici güçler tarafından Irak, Suriye'ye karşı alternatif bir güç olarak desteklenmektedir.

Yine bu dönemde Suriye-Mısır ilişkileri gündeme gelmiştir. İlişkileri 12 yıldır kesik olan ve birbirlerine karşı tutumlarını bu dönem boyunca düşmanca tavırlar içerisinde sürdüren bu iki ülke, Ortadoğu'daki iki farklı eğilimin en güçlü temsilcileri durumundaydılar. Mısır, Arap dünyasında ABD işbirlikçiliğinin ve İsrail'e teslimiyetin öncülüğünü yaparken, Suriye buna karşı direnişin öncüsü ve örgütleyicisi olarak yer aldı. Geçtiğimiz yılın Aralık ayında Şam'ı ziyaretleriyle Mübarek, iki ülke arasındaki yumuşama ortamını başlattı. Mübarek'in bu girişimi, Ortadoğu'da yeni siyasi denge arayışının somut bir ifadesidir. Mübarek'in bu girişimine olumlu yanıt veren Hafız Esat da, Irak'a karşı yeni bir bloklaşmanın zemini yaratmaya çalışmaktadır.

ABD'nin Ortadoğu'ya yönelik politikası da, ılımlı bir yaklaşımla oluşacak yeni dengeyi güç odaklarıyla flört edebileceği bir arka bahçeyi yaratma doğrultusundadır. İran ile yaklaşma ve ilişkiler sürü-

yor. Suriye ve Irak'la yeni ilişkiler içerisinde. Irak'a, olası bir İsrail saldırısında, İsrail'i desteklemeyeceği konusunda "güvenceler" veriyor.

Libya ise, "Sovyetlerden boşalan yeri" doldurma çabasıyla birlikte, "çökmeğe olan sosyalizmler"e alternatif olarak yeşil kitabını Ortadoğu halklarına uzatıyor. Ortadoğu'daki ilerici, devrimci güçlerin kararlı destekçisi olacağını söylemeyi sürdürüyor.

Ortadoğu'da devrimci güçler ile gerici güçler arasındaki gerilim ve bunun yarattığı hassas zeminler üzerindeki denge arayışı, sorunlar yumağını her geçen gün genişleterek kendisini hissettirmektedir. Lübnan ve rehinelere sorunu güncelliğini hâlâ korumaktadır. Emperyalizmin, İsrail'in ve Arap gericiğinin bütün çabalarına rağmen, Suriye ve Lübnan'daki devrimci güçlerin etkinliği azalmamış, tersine süreçten güçlenerek çıkmışlardır. Lübnan sorununun bu güçlerin dışında çözülmesi olanağı yoktur. Rehinelere sorununun son dönemlerde gösterilen yaklaşım ve rehinelere bazılarının serbest bırakılması, uluslararası kamuoyunda Lübnan'ı devrimci güçler ile Suriye ve İran hakkında daha olumlu izlenimlerin oluşmasına yol açmış; çözümü engelleyenlerin ABD ve İsrail olduğu gerçeği daha bir yaygın kazanmıştır. ABD, 1980'li yıllardaki planlarını daha da geliştirerek uygulama çabası içindedir. Fakat bu durum geçmiştekinden çok daha güçlü bir biçimde geri tepmektedir. Çünkü vurucu güç olarak kullandığı İsrail, günümüzde kendi içinde giderek zayıf düşmüştür; Filistin politikasına kendi içindeki muhalefet büyümektedir. Saldırganlığının son halkası olan Yahudi göçü ve buna yönelik politikası Ortadoğu'daki gerici Arap yönetimlerince bile tepkiyle karşılanmaktadır. Örneğin Ürdün bunlardan biri. Son Arap zirvesinde Yahudi göçüne şiddetle karşı çıktı. Çünkü, Yahudilerin Filistin'e yerleştirilmesiyle, Filistinlilerin işgal altındaki topraklarda bile yaşayamamaları gündeme gelebilecek ve bunun sonucunda Filistinlilerin Ürdün'e zorunlu göçü söz konusu olabilecektir.

Ağrı Eteklerindeki Ateş!..

(1930 Ağrı ayaklanması ve bastırılışı)

Emin Karaca'nın araştırması

- Bundan tam 60 yıl önce, 19-20 Haziran 1930 gecesi İran topraklarındaki Yekmal Köyü'nde toplanan 110 Kürt atlısı sınırı geçip Haydaranlı aşiretiyle birleşerek ayaklanmayı başlatıyordu...
- Kısa sürede Muradiye, Beyazıtığa, Patnos ve Erciş ilçe merkezlerine saldırılar halinde yayılan ayaklanma aylarca sürmüştü...

Genellikle çoğu romanın ana ek-seni tarih olan Kemal Tahir Yol Ayrımı romanının, (Sander Yayınları, Nisan 1971) "Madrabazlık" adlı birinci bölümüne; o dönemin etkin gazetelerinden Vakit'in gece sekreteri Murat'ı tamtarak girer. Gece sekreteri Murat akşam yemeği dönüşü kollarını sıvayıp, plan kağıtlarını önüne çekerek ertesi günkü sayfayı çizmeye hazırlanmaktadır: "Anlaşılan, yarınki 9 Ağustos 1930 Cumartesi günü Vakit gazetesi gene başlıksız çıkacaktı. Evet, habersizlikten kırılıyordu bütün gazeteler... Oysa isyan vardı memlekette... İki aydır Ağrı dağında vuruşuluyor-du..."

Kağıtları karıştırdı. Dünkü gazete, maliyenin derlenip toplanması için Müller adında bir yabancı uzmana hazırlanmış büyük raporun tam olarak yayınlanacağını bildirmişti. Kaç kişiyi ilgilendirir, Mösyö Müller'in raporu?... Kaç kişi okur bunu, okuyanlardan kaç ne anlar?

İsyancılar İran topraklarından yararlandıkları için Ağrı isyanı hemen bastırılmayınca, röportajlar yapmak üzere gönderilmesini patronlara teklif etmişti. Çok uygun buldular, sevindiler, gereken izni mutlaka alacaklarını da sanıyor. Hakkı Tarık-Asım Bey kardeşler... Başvekil İsmet Paşa, belki de bizzat Gazi, böyle bir röportajdan hiçbir sakınca görmedikleri halde, Mareşal Fevzi Çakmak'ın "olmaz"ı bir türlü aşamadı. Nedeni de gizli değil! Ördünün geri hüzmelerindeki karışıklık... İsyanın aylardır bastırılmaması göstermiyor mu, aksayan yönler olduğunu? Nasıl saklanır bu kadar açık bir gerçek? Niçin?.. (Yol Ayrımı, S. 7-8)

İlk yayınlandığı 1971 yılında hemen okuduğu Yol Ayrımı romanında ilk izlerine rastladığı "Ağrı İsyanı"nın nedeni, oluşu ve bitişiyile tümünü araştırmayı arzulayan bu satırların yazarı, sorunu 1984 yılının ortasında tekrar gelip Türkiye'nin gündemine oturunca kolları sıvadı. Neydi bu "İki aydır Ağrı Dağı'nda vuruşma"? İlk yapılacak iş, Kemal Tahir'in yöntemiyle o günlerin periyodik yayımlarına ulaşım taramaktı. Biz de öyle yaptık...

110 Kürt atlısı...

Yıl 1930... 19'u 20 Haziran'a bağlayan gece... İran topraklarındaki Yekmal Köyü'nde toplanan 110 Kürt atlısı, başlarında daha önceki bir takibat-

tan dolayı İran'a sığınmış olan Yusuf Abdal ve Kör Hüseyin'in oğulları olduğu halde Cevrişamyan bölgesinden sınırı geçip Haydaranlı aşiretiyle birleşerek, Zilan yöresindeki köylere yayılarak ayaklanıyordu...

Buradan 60 yıl önce, Şeyh Sait isyanından sonraki en geniş kapsamlı ve en önemli Kürt isyanlarından biri olan Ağrı Ayaklanması böyle başlıyordu...

Ayaklanmanın başladığı bu tarihten 10 gün önce İran'dan gelen silahlı bir grup, Ağrı eteklerindeki bazı sınır köylerinin hayvan sürülerini götürmeye kalkışınca, 10 Haziran 1930 günü Türk uçakları bunların üzerine bir hava saldırısında bulunuyordu. 19 Haziran günü de silahlı bir grup Hasnik Köyü'ne saldırdıktan sonra, İran topraklarına çekiliyordu...

İşte Haziran ayı başından itibaren geçen 19 günün sonunda daha geniş boyutlu bir genel saldırıyla Kürtler, Türkiye Cumhuriyeti'ndeki ayaklanmalar tarihine "Ağrı İsyanı" olarak geçecek ayaklanmayı başlatıyorlardı...

Ağrı Dağı etekleri ateşler içinde...

İlk grup 110 atlıın Zilan yöresindeki eylemleri sürerken, 1 Temmuz 1930'da Belikanlılar aşireti de sınırı geçerek Ovack Köyü yöresinde ayaklanmaya katılıyordu...

2 Temmuz 1930'da da Halikan aşiretinin reisi Halit, 100 atlısıyla Çiğliköy yöresinde saldırıya geçiyordu...

Olayların günlük basına yansımaları temmuz başındadır. 1 Temmuz 1930 Sah günkü Milliyet gazetesinin (Siirt mebusu Mahmut Soydan'ın sahip ve başyazarı olduğu o dönemlerin Milliyet'i) manşeti şöyleydi:

"Şark Hududumuza Tecavüzde Bulunan Şakileri Tenkil ve Tedip İçin Lazım Gelen Bütün Tedbirler Alınmıştır!"

Olay gazetelere yansdıktan sonra "Doğu İleri Birinci Genel Müfettişi" İbrahim Tâli (Sinema uzmanı ve TV eleştirmeni Mahmut Tâli Öngören'in babası) Bey halka hitaben yayınladığı bildiriyle ilk resmi açıklamayı yapıyordu:

"1-Ağrı eteklerinde bulunan ve sık sık muhi halka zararlar yapan eşkıya kuvvetli tayyare filomuzun bombardımanları ile Ağrı'nın karlı yamaçlarına yirmänmak suretiyle bir kısmi canlarını kürtarmışlardır.

2-İran'da teçhiz ve tertip ettiği yüzden fazla atlı ile hududumuzdan girip Zeylan nahiye merkezine kadar ilerle-

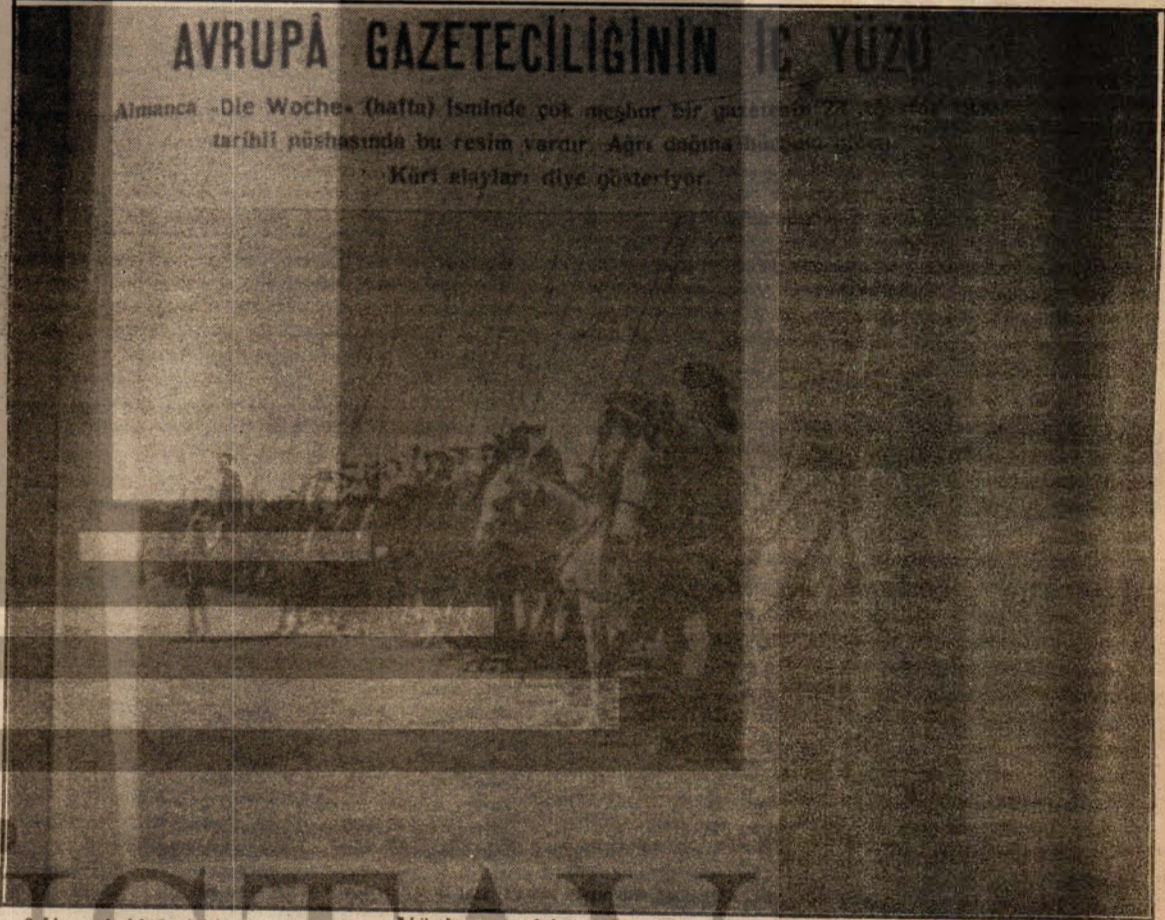
yen, geçen sene arkadaşları tarafından Irak'ta katlolunan Kör Hüseyin oğulları ile enişmeleri Yusuf Abdal Ağa ve aveneleri jandarma karakolu ve seyyar bölüğü müze yaptığı baskında zabıt ve dokuz neferimizi şehit etmiştir. Bu vak'ada beş köy halkının eşkiyaya yardım ettiği anlaşıldı. Şimdiye kadar vatandaşlara devlet silahlarını kullanmaktan içtinap etmiştim. Bu müessif vak'ada eşkiyaya yardım edenlerin en şiddetli bir suretle cezalandırılacakları şüphesizdir.

CUMHURİYET DÖNEMİNDE AYRILIKÇI KÜRT İSYANLARI, TENKİL(*) VE TEDİP (**) HAREKATLARI:

Nasturi Ayaklanması	12-28 Eylül 1924
Şeyh Sait Ayaklanması	13 Şubat-31 Mayıs 1925
Raçkotan ve Raman Harekati	9-12 Ağustos 1925
Sason Ayaklanmaları	1925-1937
I. Ağrı Ayaklanmaları	16 Mayıs-17 Haziran 1926
Koçuşağı Ayaklanması	16 Mayıs-17 Haziran 1926
Mutki Ayaklanması	26 Mayıs-25 Eylül 1927
II. Ağrı Ayaklanması	13-20 Eylül 1927
Bicar Tenkil Harekati	7 Ekim-17 Kasım 1927
Asi Resul Ayaklanması	22 Mayıs-3 Eylül 1929
Tendürik Harekati	14-27 Eylül 1929
Savur Tenkil Harekati	26 Mayıs-9 Haziran 1930
Zeylan Ayaklanması	20 Haziran-Eylül 1930
Oramar Ayaklanması	16 Temmuz-10 Ekim 1930
III. Ağrı Harekati	7-14 Eylül 1930
Pülümür Harekati	8 Ekim-14 Kasım 1930
Dersim (Tunceli) Tedip Harekati	1937-1938

(*) Tenkil: Kıırma
(**) Tedip: Bastırma

Türkiye Cumhuriyetinde Ayaklanmalar 1924-1938)-Em. Kurm. Albay Reşat Hallı, Genel Kumay Harp Tarihi Yayını/1927

3-Umumi Müfettişlik münkasında her tarafta bu hadisenin nefretle karşılandığına dair bir çok telgraf almak-tayım.

4-Mes'ele hakkında hudutlar hari-cinde uydurulacak yalan ve yanlış ri-vayetlere aldanılmaması ve vatandaş-ların işleri ile meşgul olup çalışma-larını tavsiye ederim.

Birinci Umumi Müfettiş İbrahim Tâli"

Ateş yayılıyor....

Hükümetin resmi tebliğlerinden anlaşıldığına göre, ayaklanma kısa süre-de Muradiye, Beyazıtığa, Patnos ve Erciş ilçe merkezlerine saldırılar şek-linde genişleyerek sürüyor... Hükümet piyade ve jandarma kuvvetleriyle bu yerleşim yerlerinde ayaklanmayı bastırmaya çalışırken, uçaklar da havadan sürekli bombardımanla destekliyordu. Ayaklanmaya katılan kitlenin sayısı, İran topraklarından lojistik destek ala-rak gelenler de içinde olmak üzere bin beş yüz kişi olarak tahmin ediliyordu. Bu arada Halikanlı aşiretinden 20 ki-şinin Erciş'teki çarpışmalarda, 60'ının da Zilan'daki çarpışmalarda öldürül-dükleri ileri sürülüyordu...

Gelecek Sayı:
"Tenkil hareketimiz devam etmektedir..."

Yüzlerce yıldır atlarından hiç inmediler

Dönemin gazete başlıkları...

Gece Sekreteri Murat ortesi günkü Vakit-gazetesinin birinci sayfasını çizmeye ha-zırlanırken Yalova'daki patronundan bir telgraf gelir: "Birinci sayfa basılmayacak stop... Mürettiphane tam kadro beklesin stop... Geliyorum- Çoruh Mebusu Asım..." Gece sekreteri Murat, patronunun Yalova'dan çektiği telgraftaki "birinci sayfa basılmayacak"ın altında neyin yattığını bulup çıkarmaya çalışır, "Birden, hiç beklenmez hangi işin büyüyip öne atıldığını" keşfetmeye çalışırken, bir yandan da Ağustos 1930 başından itibaren 8 günlük Vakit koleksiyonunu taramaktadır: "Hele bakalım bunlardan bir şey çıkarabilecek miyiz? Önce Ağrı İsyanı haberlerini geçirelim göz-den..." der kendi kendine.

1 Ağustos 1930 Cuma günkü sayıdan başladı. Yalnız başlıkları okuyordu: "İran bize dost mu, düşman mı?" "Ağrı olaylarına karşı İran'ın davranışı: Acem kılıcı gibi" "Ağrı isyanından Abdülhamit sorumludur." (...)
Tekrar başlıklara döndü Murat... "Türk-İran dostluğu tehlikede..." "Bize nota verdiler..." "Yüzellilikler Ağrı olaylarına burunlarını sokmak istiyorlar"
Bu başlığın yanına Refik Halit'in vesikalık fotoğrafı da konulmuştu. "Yüzellilikle-rin içinde bümü en büyük bu olmalı ki, fotoğrafını koymayı uygun görmüş bizim sekreter..."

Başlıklar, gelişigüzel, heycansız sürüyordu: "Üç buçuk Kürd'e istiklal-İran sorunudur- Hariciye vekilimiz: 'Nota vermedik, İ-ran'la konuşuyoruz.'" "Ağrı dağı asilerin tepelenmesi kesin olarak sürüyor - entellicens servis Ağrı o-laylarıyla ilgili..."
7 Ağustos 1930 Perşembe: "Doğu'da durum: Bu olay bir gerici yobazlık değil, bir öc alma ve bağımsızlık a-yaklanmasıdır."

Ve de gelirim bugünkü 8 Ağustos Cuma sayımıza... Bak ne yazmışız! L. Drumond Hay adlı birinin makalesinden çıkarılmış bir başlık... "Kürt isyanı mutaassıp Kürt'ün garpılaşan Türk'e ayaklanmasıdır..." "Hoybon cemiyeti 1927'de Kürt istiklalini ka-rarlaştırmış ve geçici merkez olarak Ağrı'daki Ava'yı seçmiştir..." "Kürt reislerinden Emir Süreyya demiş ki: Türklerle Kürtler arasındaki harp, Kürtler amaçlarına varın-caya kadar sürecektir..." (Yol Ayrımı, S. 15-16)

Dönemin bir gazetesi ayaklanmayı böyle yansıttı

Kadıköy Anadolu Lisesi

Bir ödül daha aldı...

Uzun bir süredir İstanbul'daki liseler arasında tiyatro "yarışları" yapılıyor. Ve yine uzun bir süredir bu "yarışlar"dan sürekli ödülle çıkan bir okul var: Kadıköy Anadolu Lisesi.

Geçen yıl yapılan İstanbul Liselerarası Tiyatro Yarışması'nda birinci olan okul, bu yıl İstanbul'u, Marmara bölgesini kapsayan bir üst yarışmada temsil etme görevi almıştı.

Kadıköy Anadolu Lisesi, Kocaeli'de yapılan bu yarışmada İstanbul'u başarı ile temsil eden ekip, Marmara Bölgesi ikincisi oldu. Kendisine ikincilik kazandıran oyununu bu kez Güngör Dilmen'den seçmişti.

Ünlü oyun yazarının "Midas'ın Kulakları" adlı eserini başarılı bir yorum ile sahneye koyan, okulun İngilizce öğretmeni Melahat Özyay oldu.

Oyunun başarısında Arif Erkin ve Ferit Tüzün'ün müziklerinin yanı sıra, öğrencilerin çalışmalarını zaman zaman yöneten Genco Erkal'ın da önemli katkıları var.

Ancak bu yıl da yapılan tüm işlerin, ortaya çıkarılan tüm güzelliklerin "orkestra şefi" öğretmeni Melahat Özyay.

Melahat Özyay, tiyatro ile ilgili düşüncelerini şöyle dile getiriyor: "Amacım tek başına tiyatro yapmak değil; bu vesile ile 'insan' yaratmak.

Güzel, dost, özverili ve çalışkan insanlar yaratmada/yetistirmede tiyatro bizlere önemli olanaklar sağlıyor. İnsan yaratma; insan güzelleştirme başarılı olursa zaten gerisi (başarılı tiyatro) kendiliğinden geliyor."

Yavuz Top: "Müziği politikadan soyutlayamayız"

21. yüzyıla yaklaşırken müziğimiz tam bir çıkmazda. En başta, arabesk ve pop kıskacında gelişmeye çalışan ulusal müzik. Bununla alt başlıklarında adı bile yerli yerine oturmamış Türk hafif müziği. Bir yanda Cumhuriyet sonrası resmi ideolojinin yaygınlaştırılmaya çalıştığı klasik müzik, diğer yanda yine resmi politikayla örtüşen arabesk. Düzeyle düzeysizliğin zıtlığı... Bir yandan geleneksel müziği bütün o tantıklığıyla koruyup müzelik hale getirenlerle, diğer yanda bu müziği, biraz eğip büküp özgün müzik diye piyasaya koyanlar. Bu liste böyle uzayıp gider. Uzun yıllardır geleneksel müzik ya da bir başka deyişle Türk halk müziği alanında ürünler veren Yavuz Top'la, müziğimizin genel durumunu ve geleneksel, müziğin sorunlarını tartıştık. Özellikle geleneksel müziğin çağa ayak uydurabilmesi ve bunun koşullarını ön plana alarak..

Halk Gerçeği: Öncelikle kendi yaptığımız müziği tanımlar mısınız?

Y. Top: Geleneksel müziğin, yani halk müziğinin, usta-çırak ilişkisi içinde, gerek bağlamanın, gerekse söyleyiş biçiminin daha çağdaş, daha anlaşılır bir dille çalınıp söylenmesini amaçlıyorum. Müzikte mümkün olduğu kadar ortak bir dille, ulusal bir dille birleşmek zorundayız. Müziğin amacı insanların birbirine yakınlaştırmaktır. Bu nedenle müziği, insanların aynı amaçta birleştirme aracı olarak kullanmak lazım.

Halk Gerçeği: Geleneksel müziğin gelişimi ve arabesk müziğin ortaya çıkmasıyla ilgili düşüncelerinizi açıklar mısınız?

Y. Top: 1940'lı yıllarda Muzaffer Sarısözen gibi sanatçılarımız, türkülerini o yörenin en iyi söyleyenlerinden alıyor ve o türkülerini anlaşılır bir dille, a-

bartısız bir dille söyletmeye çalışıyorlar. Buradaki amaç, ulusal bir kültürü, ulusal bir söyleyiş biçimini oluşturmak. '70'li yıllarda ise giderek yöre, aşiret kültürüne dönüş var. Türküler çok abartılı olarak, bazı sözcüklerin üstüne basa basa neşredilmeye başlanıyor. Ama artık olmaz bu. Yapay olur. Bu da yetmedi kırsal alandan kente göç eden insanlar var. Ne kentli, ne köylü bu insanlar. Gecekondu oluyolar. Şimdi, köydeyken insanların ekonomik bakımından sınıf farklılığı var, ancak kültürel bakımdan sınıf farklılığı yok. Ağa da aynı türküyü dinliyor, yanında çalışıyor da. Ağa kente gelip bir işyeri açıyor veya fabrika satın alıyor. Yanında çalışan veya marabası işçi oluyor. Bilinebilir bu hızlı değişimi kavramaya pek müsait değil. Kavrayabileceği tek şey 'Allahım sen büyüksün' gibi bu çelişkileri tanıya bağlamak oluyor. Yani, o yaşam biçimi sonunda, ortaya arabesk dediğimiz müzik çıkıyor.

Halk Gerçeği: Müzikteki bu yozlaşmaya karşı sanatçıların sorumluluğu nedir?

Y. Top: Hemen şu akla gelebilir. Önce alt yapıyı değiştirelim, yani koşulları iyileştirelim o zaman kültür de kendiliğinden değişir. Ama sanat adamlarına, kültür adamlarına ne görev düşer burada? Alt yapı üst yapıyı belirler, ancak üst yapı da alt yapıyı etkiler, dönüştürür. İşte burada müzikçilere görev düşüyor. Kaliteli bir müzik ve icra biçiminde insanların zevkini olgunlaştırıp, rafine bir hale getirmektedir bu görev. Ancak iktidar böylesine bir gelişmeye razı olamıyor. Çünkü insanların beş duyası içinde en önemlisi kulaktır. Kulak zevki geliştirmede insanların diğer alanlardaki talepleri de değişecektir. Bu değişim sonuçta bulunduğu durumu sorgulamayı ve değiştirme isteğini de gündeme getirir. Bu da yöneticileri rahatsız eder.

Halk Gerçeği: Arabesk ve pop mü-

ziğin karşısına emeğin/emekçinin temsilcisi olarak Menofis'i çıkarır. Aynı zindanda başlayan bu iki insanın öyküsü farklı yollardan devam eder ve sık sık onları karşı karşıya getirir. Çünkü, Yusuf egemenlerin cephesinde hızla yükselirken, Menofis'de emeğin örgütlenmesi için mücadele etmektedir.

Yusuf mitolojik bir kahraman da olsa, bugünkü egemenlerin, kan emici kapitalist sistemi idare edenlerin bir yansımasıdır. Onlardan ayrıldığı tek nokta, bu egemenliğin dayandığı dinsel ideolojidir belki de. Menofis ise çağdaş emekçinin temsilcisidir sahnedeki. Oyun kısaca ezenlerin ve ezilenlerin destanıdır. Hangi yüzyılda, hangi koşullarda geçtiği ise sadece bir süs ögesidir. Ancak oyunun dramaturjisi bu mesajı tam olarak yansıtmıyor. Yusuf ve Menofis'de somutlanan bu kavga, güncellikle yeterli bağları kuramamış. Bunun nedenlerini açarken ilk önce dekor ve kostümün etkilerini belirtmek gerek. Hem dekor hem de kostümde hoş gitmeyen bir duraklık var. Bu satılık onların metne getirecekleri katkıları azaltmış. Dolayısıyla göstermecilerde teknikte olması gereken dekor ve kostüm yorumlarını, ne tek başına ne de tekste karşı alması gereken tavırda izlemiyoruz. Sadece oyunun geçtiği dönemi ve tekstin zaman mekan sorununu çözmekte kullanılmış. Oyunun müziği de farklı sorunlarla karşılaştı. Her şeyden önce aynı yorum eksikliği müzikte de var. Ne katmak istemiş oyuna belli değil. Diğer yandan oyuncuların ses tonlarını deforme ederek söyletmeye çalışan ve bu yüzden sözleri anlaşılmayan bir müzik kullanılmış.

Şiirler ise sırası gelen oyuncunun, büyük bir acemilikle düz bir okuyuşuna terk edilmiş durumda.

Oyunun dramatik yapısı ve aksiyonu gerçekten yetersiz. Yönetmen bu açığı şiirlerin ve müziğin yardımıyla örtmeye çalışmış. Ancak şu anki oynayış biçimiyle bu pek başarılı değil.

Nâzım kendisini 3. sınıf bir dram yazarı olarak nitelendiriyor. Ancak onunun dialog yeteneği ve söz ustalığı hemen seziliyor. Kurgudaki zayıflığın giderilmemesi için her hangi bir neden göremiyoruz. AST'ın bu konudaki eksikliği belki de oyuncu kadrosunun deneyimsizliğinden kaynaklanıyor. Tüm eksikliklere rağmen hem yazarından hem de oyunun tartışılmak istediği mesajından ötürü izlemek gerekir diyoruz.

Mezopotamya amatör sanat tiyatrosuna büyük ilgi...

Çağlar boyu halkların kültürüne beşiklik eden Mezopotamya bölgesinde yeni bir tiyatro topluluğu çalışmalarını sürdürüyor. Şimdiki sınırlar içinde Urfa'nın Viranşehir ilçesinde çalışmalarını sürdüren Mezopotamya Amatör Sanat Tiyatrosu ilk oyunlarını sergiledi. Yaşar Kemal'in bir öyküsünden oluşturulan "Teneke" oyunu halkın büyük ilgisini çekti. Kendileriyle görüştüğümüz tiyatro çalışanları düşüncelerini şöyle dile getirdiler: "Teneke" oyunu bizim için bir başarıydı. Buradan sonra da bütün olumsuzluklara, negatürlüklere, bürokratik engellere karşın çalışmalarımıza devam edeceğiz."

İlk oyunun geliri Şair Nabi Ortaokulu Koruma Derneği'ne bırakıldı. Topluluk daha sonraki oyunlarda elde edilecek gelirin yine okullara bırakılacağını ve bu dayanışmanın süreceğini belirtiyorlar.

çünkü. Şu anda Müzik Dairesi Başkanı, halk müziği bilmem ne koro şefi, konservatuar eğitim görevlileri, bu statü değişikliğini özellikle engelliyorlar. Çünkü geleneksel müzikte bu değişim olduğunda kendi yetersizlikleri ortaya çıkacak.

Halk Gerçeği: Bu engellemeler sürerken, bir yandan da yeni gruplarla geleneksel müziğimiz farklı bir boyuta sıçrama aşamasında. Grup Yorum, Grup Baran gibi pek çok topluluk sayılabilir. Bunlar geleneksel müzik aletlerini kullanıyorlar. Ancak geleneksel müzik sınırları içinde de kalıyorlar. Siz nasıl değerlendiriyorsunuz?

Y. Top: Bana göre bu arkadaşların, grupların çıkması güzel şey. Türkiye'de irtelen insan var. Aynı zamanda bir müzik çıkmazı da var. Önümüze değişik yollar çıkıyor. Bunları deneyerek, sinayarak doğruyu bulacağız. Onun için bu insanlar çok şey üretsin çok şey yapılsın ve ortaya çıksın. Denemelerle, çalışmalarla insanlar bir yere gelir. Yoksa müzik enstitülerinde, okullarda filan müziğe yukarıdan fetva verilmez. Bunun son örneği arabeske çare bulundu gibi çıkıyor. Sanki kansere çare aranıyor.

Halk Gerçeği: Müzik-politika ilişkisine deyinelim isterseniz.

Y. Top: Yaşamı ve müziği politikadan soyutlayamayız. Devrimci müzik üzerine bir kavram kargaşalığı var, bunu belirtmek istiyorum. Müziğin kalitesi devrimcidir. Kalitesiz müzik üstüne isterseniz Marks'ın, Lenin'in sözlerini koyun, akortsuz bir sazla, akortsuz bir sesle yapılan müzik, faşist müziktir. Müzik insanı harekete geçirebiliyorsa devrimcidir.

Mersin'de amatör tiyatro şenliği

1. Altın Mask Tiyatro Şenliği ile Mersin halkı bol tiyatrolu günler yaşadı. Akdeniz Folklor Eğitim Derneği'nce düzenlenen tiyatro şenliğine 6 amatör topluluk katıldı. 28 Mayıs'ta başlayan şenlik 3 Haziran'da sona erdi ve yaklaşık 2 bin kişi oyunları izledi. Şenliğe katılan topluluklara ve sanatçılara başarılarından ötürü Jüri Teşvik Ödülleri dağıtıldı.

B. Brecht'in "Cartar Ana'nın Tüfekleri" oyununu sahneye alan TMMOB tiyatro topluluğu, Türkiye'de ilk kez meslek odası olarak oyun sergilemelerinden ve oyun disiplinindeki düzenlerinden dolayı, Jüri Teşvik Ödülü'nü aldılar. Çehov'un "Bir Evlenme Teklifi" oyunu ile şenliğe katılan Mersin Devlet Hastanesi Yaşatma ve Yürütme Derneği (MDHYD) tiyatro topluluğu, oyun seçimi ve yorumlarından dolayı ödül aldılar. Türk Eğitim Vakfı (TEV) tiyatro topluluğu, oyun dili ve diksiyon çalışmalarındaki başarılarıyla Turgut Özakman'ın yazdığı "Ah Şu Gençler" oyunuyla ödüle layık görüldüler.

Yine aynı oyunla şenliğe katılan Mersin Gençlik Merkezi (MGM) Jüri Teşvik Ödülü'nü başarılı grup çalışmaları nedeniyle aldılar.

Tarsus Belediye Şehir Tiyatrosu, Kemal Ateş'in yazdığı "Kayıp Kuzu" çocuk oyununu sergiledi. Bora Balcı ise ışık ve ses çalışmalarından dolayı ödüllendirildi. İçel Açık Hava Tiyatrosu'nda düzenlenen şenlik, teşvik ödülleriyle dağıtılması ile 3 Haziran'da sona erdi.